

JAARVERSLAG 2019
VERANTWOORDINGSDOCUMENT

Lentiz vormt toekomstmakers

Lentiz onderwijsgroep
Schiedamsedijk 114
3134 KK Vlaardingen

Postbus 3040
3130 CA Vlaardingen

T (010) 434 99 25
E info@lentiz.nl
W www.lentiz.nl

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD.....	4
LEESWIJZER.....	5
BESTUURSVERSLAG.....	6
1. VISIE EN BESTURING.....	7
1.1 Bericht van de raad van bestuur.....	7
1.2 Hoofdlijnen strategisch beleid.....	9
1.3 Organisatiestructuur.....	10
1.4 Naleving branchecode.....	10
1.5 Bericht van de raad van toezicht.....	11
1.6 Bericht van de medezeggenschapsraad (MR).....	14
1.7 Omgeving (integrale gebiedsbenadering).....	15
2. THEMA'S VANUIT WET- EN REGELGEVING.....	20
2.1 Mbo.....	20
2.2 Voortgezet onderwijs.....	24
3. RISICOMANAGEMENT.....	27
3.1 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden.....	27
3.2 Risicoprofiel.....	29
4. BEDRIJFSVOERING.....	31
4.1 Inleiding.....	31
4.2 Inrichting ICT.....	31
4.3 Huisvesting.....	32
4.4 Duurzaamheid.....	33
4.5 Personeel.....	34
4.6 Onderwijsprestaties: indicatoren voor het mbo.....	36
4.7 Onderwijsprestaties: indicatoren voor het voortgezet onderwijs.....	38
4.8 Financieel beleid.....	41
4.9 Samenwerkingsverbanden en verbonden partijen.....	47
5. TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN.....	49
5.1 Ontwikkelingen per beleidsterrein.....	49
5.2 Toekomstige ontwikkelingen (continuïteitsparagraaf).....	51
JAARREKENING.....	56
Geconsolideerde balans per 31 december 2019.....	57
Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2019.....	58
Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2019.....	59
Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening.....	60
Toelichting behorende tot de geconsolideerde balans.....	64
Toelichting behorende tot de geconsolideerde staat van baten en lasten.....	69
Enkelvoudige balans per 31 december 2019.....	72
Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2019.....	73
Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening.....	74
Toelichting behorende tot de enkelvoudige balans.....	75
Toelichting behorende tot de enkelvoudige staat van baten en lasten.....	80
Bijlage E: verbonden partijen.....	82
Bijlage G: specificaties subsidies 2019.....	83
Wet bezoldiging topfunctionarissen.....	84
Gebeurtenissen na balansdatum.....	86
Voorstel bestemming van het exploitatiesaldo.....	87
OVERIGE GEGEVENS.....	88
Gegevens rechtspersoon.....	88
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	89
BIJLAGE 1: Voortgangsrapportage Kwaliteitsagenda MBO 2019-2022.....	93

Colofon

Redactie: Charlotte Moerman - Schrijfbedrijf & Hidde van den Brink Concept & Content

Eindredactie: Lentiz onderwijsgroep PR & Communicatie, Alma Schippers

Hoofdredactie: Lentiz onderwijsgroep raad van bestuur, Rick van Dam

Vormgeving en fotografie: Lentiz onderwijsgroep PR & Communicatie, Richard Kok

Copyright © juni 2020, Lentiz onderwijsgroep

Niets uit deze uitgave mag op enige wijze worden verveelvoudigd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Lentiz onderwijsgroep.

VOORWOORD

In 2019 bezocht de Inspectie van het Onderwijs Lentiz onderwijsgroep. Gedurende enkele weken spraken de inspecteurs met medewerkers, bezochten scholen en lichtten curricula door. Het oordeel van de Inspectie van het Onderwijs was positief. Ze zag dat de strategie van Lentiz intern op alle niveaus wordt gevoeld en uitgedragen, en extern wordt herkend en erkend.

In de context van de school bekeek de Inspectie van het Onderwijs natuurlijk vooral de meerwaarde van onze strategie voor ons onderwijs. Ook in 2019 werkten we volgens ons Strategisch Meerjarenplan Toekomstmakers. Onze leerlingen en studenten krijgen een brede vorming waarmee ze sturing kunnen geven aan de wereld van morgen. Voor de doorvertaling van die koers naar het onderwijs, gebruikte de Inspectie van het Onderwijs het woord 'indrukwekkend'.

Het succes van ons onderwijs heeft veel te maken met onze integrale gebiedsbenadering en het bieden van goed onderwijs en maatwerk. Onze scholen werken nauw samen met het bedrijfsleven, diverse regionale organisaties en samenwerkingspartners in hun directe omgeving. Op steeds meer plekken gaan we daarin nog een stap verder. Met onderzoeksorganisaties en ondernemers vormen we campussen, waar werk, onderzoek en opleiding echt met elkaar verbonden zijn. De Food Innovation Academy (FIA) in Vlaardingen, het World Horti Center in Naaldwijk en Equestrium in de metropoolregio zijn hier voorbeelden van. In 2019 zijn we op deze basis het gesprek aangegaan met bedrijven en overheden rondom de voormalige Edudelta-scholen die onderdak kregen bij Lentiz.

In het voortgezet onderwijs (vo) brengen we de (beroeps)praktijk ook meer en meer in de school. Lentiz | VMBO LIFE College opende in 2019 Technoplaza, waar leerlingen aan de slag kunnen met levensechte techniekopdrachten van bedrijven uit de regio. Ook Lentiz | Floracollege volgt die koers, met veel praktische opdrachten uit het beroepenveld. Zo geven onze scholen op hun eigen manier vorm aan maatwerk en vraaggestuurd onderwijs. Bij Lentiz | Revislyceum en Lentiz | Revis MAVO is een miniconferentie georganiseerd, waarin de regionale partijen samen met de scholen de eerste verkenning hebben gedaan om 'technologie' nog meer te verbinden aan de scholen. Op weg naar een thuis voor toekomstmakers.

Het positieve oordeel van de Inspectie van het Onderwijs is belangrijk voor ons. We besturen namelijk vooral op inspiratie en energie. Onze strategie en heldere verantwoordingslijnen zijn de basis, maar daarbuiten laten we de mensen op de Lentiz-scholen zo veel mogelijk gebruikmaken van hun eigen professionele ruimte. Het echte succes van ons onderwijs ligt dus niet in de protocollen, feiten en cijfers. Het ligt vooral in dat ene moment waarop het vonkt, dat moment waarop een leerling of student later terugkijkt en denkt: dat was bepalend voor mijn vorming als mens.

Gert Kant en Rick van Dam
Raad van bestuur Lentiz onderwijsgroep

LEESWIJZER

Dit verantwoordingsdocument vormt samen met ons publieksjaarverslag het complete jaarverslag 2019 van Lentiz onderwijsgroep.

In het publieksjaarverslag ontdekt u waarvoor onze leerlingen, studenten, medewerkers en relaties zich in 2019 met hart en ziel hebben ingezet. Sinds een aantal jaar werken we met een nieuwe, unieke manier van publieksverslaglegging: het *continuous report*. Dit houdt in dat we gedurende het jaar verantwoorden wat we doen, niet alleen achteraf. Op een digitaal platform, www.lentizcontinu.nl, plaatsen we het hele jaar artikelen, filmpjes en berichten.

Dit verantwoordingsdocument bevat onder meer het bestuursverslag, de jaarrekening en overige gegevens. Met deze informatie leggen we verantwoording af aan het ministerie en aan onze stakeholders.

Het document is te raadplegen via <https://www.lentiz.nl/over/jaarverslag-lentiz/>. We hechten waarde aan de mening van iedereen die zich betrokken voelt bij Lentiz en willen blijvend in dialoog zijn. Heeft u vragen of opmerkingen over dit jaarverslag of over onze organisatie? Dan horen we dat graag. Reageer via:

Lentiz onderwijsgroep
Postbus 3040
3130 CA Vlaardingen
T (010) 434 99 25
E info@lentiz.nl
W www.lentiz.nl

BESTUURSVERSLAG

1. VISIE EN BESTURING

1.1 Bericht van de raad van bestuur

Organisatie

Lentiz onderwijsgroep bestaat uit acht scholen voor voortgezet onderwijs (vmbo, havo en vwo) en zes scholen voor middelbaar beroepsonderwijs (mbo) in de groene sector. Deze veertien unieke scholen bevinden zich in de economische regio's Greenport West-Holland (Westland, Oostland en Barendrecht), Mainport (groen en food in de stad), het vitale platteland van Midden-Delfland en Goeree-Overflakkee. De scholen zijn verspreid over zeven gemeenten. Zo'n 860 medewerkers zetten zich dagelijks met hart en ziel in voor ongeveer 7.300 leerlingen en studenten, zodat zij Lentiz verlaten met een waarde(n)vol diploma, goed toegerust om hun en onze toekomst mede vorm te geven.

Lentiz INTEGRALE GEBIEDSBENADERING

NAALDWIJK - Floracollege VMBO - Dalton MAVO - Het Groene Lyceum - MBO Westland MBO	MAASLAND - VMBO Maasland VMBO - MBO Maasland MBO - Cursus & consult Contractonderwijs	MAASSLUIS - Revius MAVO MAVO - Reviuslyceum HAVO VWO	VLAARDINGEN - Groen van Prinstererlyceum MAVO HAVO VWO - Geuzencollege VMBO
SCHIEDAM LIFE College VMBO MBO	BLEISWIJK MBO Oostland MBO	BARENDRECHT MBO Barendrecht MBO	MIDDELHARNIS MBO Middelharnis MBO

lentiz.nl

Onze vo-scholen:

- Lentiz | VMBO Maasland, Maasland;
- Lentiz | Revislyceum, Maassluis;
- Lentiz | Revis MAVO, Maassluis;
- Lentiz | Dalton MAVO & Het Groene Lyceum, Naaldwijk;
- Lentiz | Floracollege, Naaldwijk;
- Lentiz | VMBO LIFE College, Schiedam;
- Lentiz | Geuzencollege, Vlaardingen;
- Lentiz | Groen van Prinstererlyceum, Vlaardingen.

Onze mbo-scholen:

- Lentiz | MBO Maasland, Maasland;
- Lentiz | MBO Westland (vormt samen met ROC Mondriaan en Albeda het MBO Westland), Naaldwijk;
- Lentiz | MBO LIFE College, Schiedam;
- Lentiz | MBO Oostland, Bleiswijk;
- Lentiz | MBO Barendrecht, Barendrecht;
- Lentiz | MBO Middelharnis, Sommelsdijk.

1.1.1 Stichting en bevoegd gezag

Lentiz onderwijsgroep is een stichting. Het bevoegd gezag wordt gevormd door de raad van bestuur, die verantwoording aflegt aan de raad van toezicht. De raad van bestuur bestond in 2019 uit:

- Gert Kant, voorzitter;
- Rick van Dam, lid.

De heer Kant vervulde in 2019 de volgende nevenfuncties:

- voorzitter van RECER, economische adviesraad Midden-Delfland;
- lid van de raad van toezicht van het Ontwikkelcentrum;
- lid van het dagelijks bestuur van de stichting Greenport West-Holland;
- lid van de Greenboard West-Holland;
- voorzitter van het bestuur van de stichting Greenport Horti Campus;
- lid van adviesraad van EP-Nuffic;
- lid van het bestuur van de stichting Food Innovation Academy;
- lid van het bestuur van de stichting Equestrium;
- voorzitter van het bestuur van de stichting World Horti Center.

Er is geen sprake van bezoldiging binnen deze nevenfuncties en derhalve geen sprake van cumulatie van bezoldiging voor de WNT. Er is geen sprake van conflicterende nevenfuncties.

De heer Van Dam vervulde in 2019 de volgende nevenfuncties:

- lid van het bestuur van het Samenwerkingsverband Nieuwe Waterweg Noord;
- lid van de raad van toezicht van de stichting Zorg Nieuwe Waterweg Noord;
- voorzitter van het marktsegment Groen bij de SBB;
- lid van het dagelijks bestuur van de stichting Groene Norm.

Er is geen sprake van bezoldiging binnen deze nevenfuncties en derhalve geen sprake van cumulatie van bezoldiging voor de WNT. Er is geen sprake van conflicterende nevenfuncties.

De raad van bestuur legt in dit jaarverslag verantwoording af over governance, toezicht, honorering, risicomanagement en continuïteit. De directeurs en teamleiders van de veertien Lentiz-scholen vormen samen met de stafmanagers het management van Lentiz.

Lentiz | Cursus & Consult B.V. maakt deel uit van Lentiz onderwijsgroep. Dit is een aparte onderneming die niet-gesubsidieerde onderwijsvormen verzorgt.

1.1.2 Lentiz | Cursus & Consult

Lentiz | Cursus & Consult biedt bedrijfsopleidingen en cursus- en contractonderwijs aan. De sectoren waarop Lentiz | Cursus & Consult zich richt, bevinden zich vooral in het groene domein, zoals de voedingsindustrie,

bloemsierkunst, hoveniers- en loonbedrijven, glastuinbouw, metaal- en voertuigtechniek en de dierensector. Daarnaast speelt Lentiz | Cursus & Consult een belangrijke rol in internationale trajecten.

1.1.3 Stafbureau

Het stafbureau ondersteunt de scholen en de raad van bestuur. Tot de taken van het stafbureau behoren verschillende schooloverstijgende zaken, waaronder kwaliteit en onderwijs (inclusief projecten en internationalisering), HRM, financiën, informatisering en automatisering, huisvesting en facilitair, PR en communicatie en controlling.

1.2 Hoofdlijnen strategisch beleid

1.2.1 Visie en missie

Visie

We leven in een wereld van ongekend snelle veranderingen. Lentiz-leerlingen komen terecht in een economische en sociaalmaatschappelijke realiteit die radicaal anders is dan die van vandaag. Als opleider moeten we onze leerlingen daarop voorbereiden. Dat doen we vooral door hun perspectief te kantelen. Grote veranderingen komen namelijk niet uit de lucht vallen, ze worden door mensen bedacht. We leiden dus geen jongeren op voor een onbekende toekomst, maar we leiden jongeren op die die toekomst *mede vormgeven*. Onze leerlingen en studenten zijn toekomstmakers.

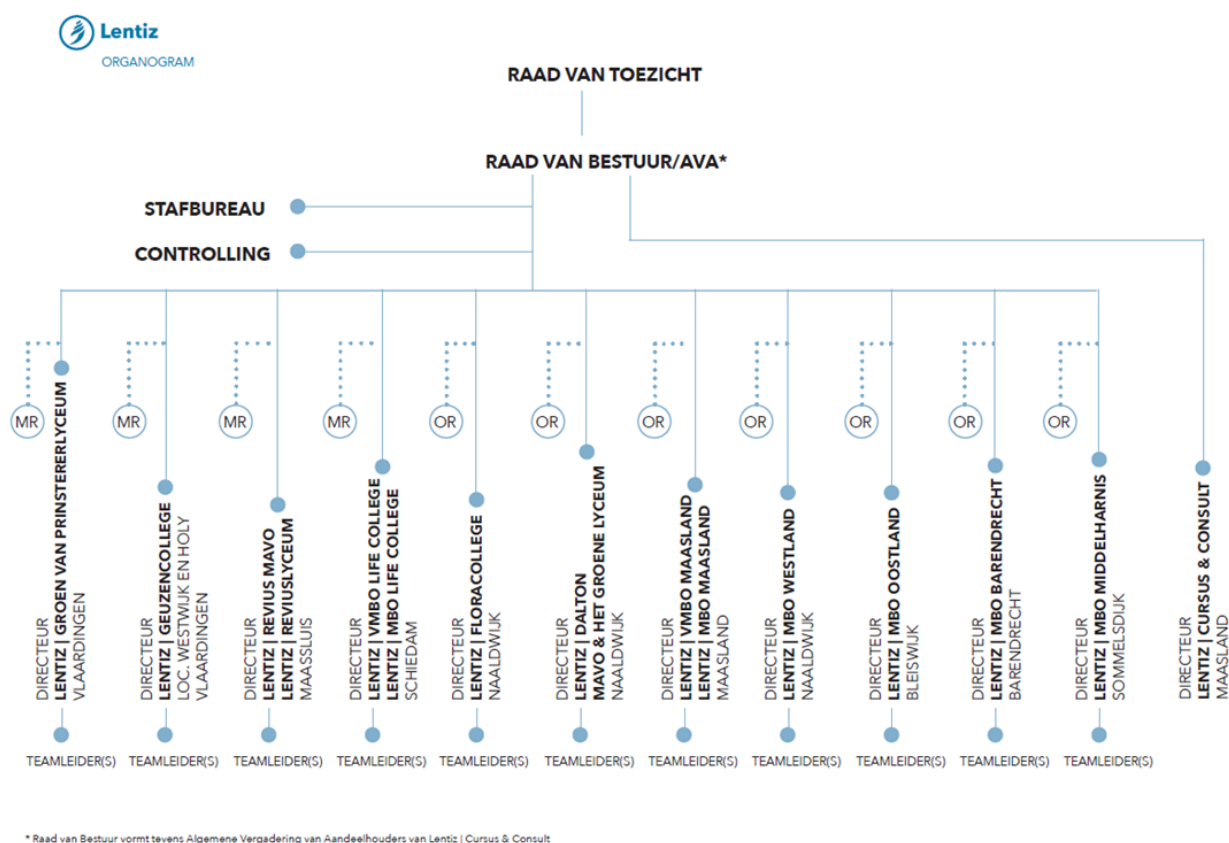
We gaan daarbij uit van drie kernbegrippen, waaruit al ons handelen voortvloeit:

- **vormen:** we gaan voor de brede vorming en ontwikkeling van onze leerlingen. Behalve als drager van kennis, zien we onszelf ook als aanbieder en ontwikkelaar van een moreel kompas;
- **verbinden:** we werken vanuit de integrale gebiedsbenadering. Dat doen we in nauwe samenwerking tussen scholen onderling en met externe partners in de regio, nationaal en internationaal;
- **verantwoorden:** het resultaat is de herkenbare Lentiz-kwaliteit, waarvoor we individueel onze verantwoordelijkheid nemen en waarover we intern en extern transparant verantwoording afleggen.

Missie

Lentiz onderwijsgroep staat voor kwaliteitsonderwijs in vo en mbo, dat zo goed mogelijk aansluit bij de bedrijvigheid en de maatschappelijke context in de directe omgeving van de school. Zo krijgen alle leerlingen en studenten de beste en meest relevante voorbereiding op een baan of vervolgopleiding.

1.3 Organisatiestructuur

1.4 Naleving branchecode

Lentiz onderwijsgroep is ingericht op basis van de Wet goed onderwijs, goed bestuur. We hanteren de governancecodes van de MBO Raad en de VO-raad. De code van de MBO Raad en de code van de VO-raad zijn per 1 januari 2019 aangepast.

De Monitoringscommissie Goed Onderwijsbestuur VO heeft een onderzoek uitgevoerd dat geleid heeft tot de Code Goed Onderwijsbestuur VO 2019. De belangrijkste ontwikkelingen die ten grondslag liggen aan deze code zijn: de maatschappij is in beweging, stelt steeds nieuwe eisen aan het onderwijs, en belanghebbenden willen op verschillende manieren betrokken zijn bij de onderwijsorganisatie. Burgers willen meedenken, meebeslissen en mee-uitvoeren en daartoe uitgedaagd worden door de onderwijsorganisatie.

De nieuwe code van de Monitoringscommissie Goed Onderwijsbestuur VO gaat uit van vier principes, die een 'pas toe en leg uit'-karakter hebben. Deze principes gelden als lidmaatschapseis en dienen door de leden van de VO-raad zonder meer te worden toegepast:

- **verantwoordelijkheid:** Lentiz neemt haar verantwoordelijkheid voor het vormgeven van het onderwijs van de toekomst, stelt hoge eisen aan de kwaliteit en legt daarover op transparante wijze verantwoording af;
- **professionaliteit:** Lentiz doet de belofte dat zij wereldburgers opleidt die hun draai weten te vinden in de steeds mondiale samenleving;
- **integriteit:** Lentiz tilt zwaar aan morele standaarden en geeft daar blijk van door een transparante dialoog met alle stakeholders te voeren, en niet alleen terug te vallen op regels en procedures;
- **openheid:** Lentiz legt continu verantwoording af over haar doen en laten via Lentiz Continu, via de raad van toezicht en via extern toezicht door het ministerie.

Lentiz onderwijsgroep heeft hierop geanticipeerd in het Strategisch Meerjarenplan Toekomstmakers.

In het mbo is de Branchecode goed bestuur in het mbo met ingang van 1 januari 2019 aangepast. Er wordt onderscheid gemaakt tussen soft controls en hard controls. Onder soft controls (die grotendeels niet in regels zijn te vatten) worden verstaan de kernwaarden, cultuur, gedrag, bestuurlijk vermogen, leiderschap en

professionaliteit. Onder de hard controls vallen bijvoorbeeld het publiceren van het jaarverslag en het hebben van een klachtenregeling. Deze hard controls zijn een lidmaatschapseis omdat deze eenvoudiger handhaafbaar zijn. Uiteraard worden de soft controls en hard controls met elkaar in samenhang gezien.

Goed bestuur wint aan kwaliteit door tegenspraak. Het bestuur van Lentiz heeft dit georganiseerd met de raad van toezicht, het management, de ondernemingsraad, de medezeggenschapsraad en externe belanghebbenden.

De beide branchecodes worden door het bestuur van Lentiz onderwijsgroep onderschreven en toegepast.

In de medezeggenschap volgt Lentiz onderwijsgroep de Wet versterking bestuurskracht.

1.5 Bericht van de raad van toezicht

Lentiz onderwijsgroep voldoet aan de scheiding van bestuur en toezicht. De raad van bestuur vormt het bevoegd gezag dat in het jaarverslag verantwoording aflegt over de bereikte resultaten. Daarbij is het uitgangspunt dat het bestuur de vrijheid moet hebben om te kunnen besturen. De raad van toezicht vervult de rol van interne toezichthouder. De raad van toezicht is tevreden over de open cultuur binnen de Lentiz-organisatie, met een goede informatievoorziening en een zeer positieve samenwerkingscultuur.

Thema's als behoorlijk bestuur, transparante besluitvorming en scheiding van toezicht, bestuur en directievoering zijn vastgelegd in de documenten die betrekking hebben op de inrichting van de organisatie en in de verschillende statuten. Dit zijn onder meer het statuut van de raad van toezicht, het reglement raad van bestuur en het management-directiestatuut.

1.5.1 Leden van de raad van toezicht

De raad van toezicht bestaat uit drie tot zeven leden, waarbij het gebruikelijke ledental vijf is. De leden van de raad van toezicht worden benoemd voor een periode van drie jaar (met ingang van 1 januari van enig jaar). Na benoeming kunnen de leden maximaal tweemaal worden herbenoemd. Lentiz actualiseert het rooster van aftreden jaarlijks. De raad van toezicht van Lentiz onderwijsgroep bestond in 2019 uit:

- M.J. Penning (voorzitter), aftredend per 1 januari 2024, hernoembaar per 1 januari 2021;
- mw. E.E.C. Schnabel, aftredend per 1 januari 2028, hernoembaar per 1 januari 2022 en 1 januari 2025;
- J.A. de Leeuw, aftredend per 1 januari 2028, hernoembaar per 1 januari 2022 en 1 januari 2025;
- A.R. Gansevoort, aftredend per 1 januari 2022;
- S. de longh, aftredend per 1 januari 2025, hernoembaar per 1 januari 2022.

De leden van de auditcommissie zijn de heren De longh, Penning en De Leeuw. Bij vergaderingen van de auditcommissie met bijvoorbeeld de externe accountant, staat het de overige leden van de raad van toezicht vrij om hierbij aan te schuiven.

De (neven)functies van de voorzitter van de raad van toezicht, M.J. Penning, zijn:

Hoofdfuncties:

- vennoot in Maatschap Hillenraad Partners, management consulting in strategie, organisatie, finance en innovatie;
- vennoot in Hillenraad Data Refinery, bureau voor datascience toepassingen;
- directeur Aldenborg, uitgever van Hillenraad100, Hortigala, Hortigame, SUB40 en TECH50.

Nevenfuncties (allen onbezoldigd):

- voorzitter Horticlub Westland, vereniging van professionals in tuinbouw;
- voorzitter Penning Zevenbergen stichting, familiestichting.

De (neven)functies van de overige leden van de raad van toezicht zijn:

Mw. E.E.C. Schnabel

Hoofdfunctie:

- directeur HRM UWV Werkbedrijf.

J.A. de Leeuw

Hoofdfunctie:

- directeur Alfa accountants en adviseurs te Naaldwijk.

Nevenfuncties:

- lid RvC Cono Kaasmakers (bezoldigd);
- bestuurslid stichting Boom te Maassluis (onbezoldigd).

A.R. Gansevoort

Hoofdfunctie:

- bestuurder The British School of Amsterdam.

S. de Jongh

Hoofdfunctie:

- directeur-bestuurder van Voor Goed, Rotterdam Impact Agency.

Nevenfuncties (allen onbezoldigd):

- voorzitter Schaatsvereniging Rotterdam;
- lid raad van toezicht Scapino Ballet;
- voorzitter bestuur Sportpark Noordrand;
- bestuurslid Stichting Stadslab Hoogkwartier.

Er is bij geen van de leden van de raad van toezicht sprake van conflicterende nevenfuncties.

1.5.2 Taken, verantwoordelijkheden, inrichting en werkwijze

Het statuut raad van toezicht beschrijft de taken en verantwoordelijkheden van de raad van toezicht. De raad vergadert in principe vijfmaal per jaar. Indien noodzakelijk worden één of meer bijkomende vergaderingen ingepland. De vergaderingen vinden bij voorkeur roulerend plaats op een van de scholen van Lentiz onderwijsgroep. Hierdoor bezoekt de raad elke school om de twee à drie jaar. De schooldirecteuren maken dan van de gelegenheid gebruik om de relevante ontwikkelingen binnen hun locatie toe te lichten. Ook de stafmanagers en de directeur van Lentiz | Cursus & Consult ontvangen regelmatig een uitnodiging om een presentatie te geven over de ontwikkelingen en het beleid binnen hun vakgebied. Tweemaal per jaar komt de raad bijeen met het Platform Medezeggenschap.

Belangrijk in de werkwijze is verder dat de raad van toezicht:

- een extra vergadering kan inlassen (de raad van bestuur kan hier om vragen);
- tussen de vergaderingen telefonisch of per e-mail op de hoogte wordt gehouden van actuele ontwikkelingen;
- de samenwerking met de raad van bestuur minimaal eenmaal per jaar bespreekt;
- het eigen functioneren jaarlijks evalueert in een bijeenkomst, zonder aanwezigheid van de raad van bestuur.

De leden van de raad van toezicht krijgen een vergoeding voor hun werkzaamheden en vergadertijd. De hoogte van de vergoeding valt ruimschoots binnen de norm van de Vereniging van Toezichthouders in Onderwijsinstellingen. De vergoeding wordt verantwoord in de jaarrekening.

1.5.3 Drie rollen

Het bestuur bestuurt, de raad van toezicht houdt toezicht. Vanuit dit uitgangspunt legt de raad van toezicht zich toe op drie rollen: toezicht, advies en werkgeverschap.

1. **Toezicht:** De raad van toezicht heeft de taak toezicht te houden op het beleid van de raad van bestuur en op de algemene gang van zaken binnen Lentiz onderwijsgroep. Dit gebeurt aan de hand van het strategisch meerjarenplan, de jaarlijkse kaderbrief van de raad van bestuur, de begroting en de jaarrekening. In de kaderbrief zijn de beleidsdoelstellingen per beleidsdomein beschreven. In de statuten is vastgelegd bij welke beleidsonderwerpen de raad van toezicht goedkeuring dient te geven voor besluiten van de raad van bestuur. Voor bestuur, toezicht, horizontale verantwoording en dialoog volgt Lentiz de governancecodes van de onderwijssectoren. De raad van toezicht let nauwkeurig op de mate waarin Lentiz 'in control' is. De raad van toezicht ziet er daarnaast op toe dat de raad van bestuur aangegeven ontwikkel- en verbeterpunten systematisch en adequaat oppakt.

Met betrekking tot doelmatigheid vraagt de Inspectie van het Onderwijs aan de raad van toezicht om aan dit onderwerp aandacht te geven in het bestuursverslag. Bij doelmatigheid en het toezicht daarop gaat het onder andere om het vaststellen dat de bestedingen in een kalenderjaar hebben bijgedragen aan het behalen van de gestelde doelstellingen. Bij Lentiz zijn deze doelstellingen vastgelegd in het strategisch meerjarenplan en de kaderbrief. De raad van toezicht heeft vastgesteld dat de bestedingen in lijn liggen met de doelstellingen en dat de doelstellingen tevens zijn gebaseerd op een kostenefficiënt beleid. Hierbij heeft de raad van toezicht onder andere gesteund op de in 2019 herijkte planning- en controlcyclus met de deelgebieden kwaliteitszorg, beleidscyclus en financiële- en formatiecyclus van Lentiz. Verder voert de raad van toezicht een actieve dialoog met de raad van bestuur omtrent dit onderwerp, waarbij tevens de relatie tussen financieel beleid en onderwijsbeleid besproken wordt.

2. **Advies:** De raad van toezicht volgt interne en externe ontwikkelingen intensief. Daardoor is de raad niet alleen in staat om toezicht te houden op de raad van bestuur, maar ook om een adviserende rol te vervullen. Aan deze adviesrol wordt soms gevraagd en soms ongevraagd invulling gegeven, maar altijd in een open dialoog. Uitgangspunt is wel dat een advies een advies blijft. De raad van toezicht is zich zeer bewust van zijn rol en erkent het verschil tussen de eigen verantwoordelijkheden en de verantwoordelijkheden van de raad van bestuur.
3. **Werkgeverschap:** De derde en laatste rol van de raad van toezicht is die van werkgever van de bestuursvoorzitter. De raad stelt het beloningsbeleid voor de raad van bestuur vast. Dat gebeurt via de MBO Raad, die zich baseert op de normen van de Wet normering topinkomens en de beide governancecodes. Hetzelfde geldt voor de overige arbeidsvoorwaarden van de bestuursvoorzitter. De raad van toezicht toetst een en ander regelmatig aan actuele wet- en regelgeving. Tot slot voeren de voorzitter en een lid van de raad van toezicht jaarlijks een voortgangs- en evaluatiegesprek met de bestuursvoorzitter.

1.5.4 Wat speelde er in 2019?

In 2019 vonden zes vergaderingen plaats, namelijk op 11 januari, 22 februari, 19 april, 28 juni, 29 oktober en 20 december. Voorafgaand aan de vergadering in juni is de auditcommissie bijeengeweesd om de jaarrekening 2018 met de accountants door te nemen. Bij de junivergadering was, zoals gebruikelijk, de externe accountant aanwezig bij de bespreking van het jaarverslag en de managementletter.

Voor twee leden van de raad van toezicht was 2019 hun eerste volledige zittingsjaar. Dankzij hen kon de raad van toezicht het bijzondere karakter van Lentiz onderwijsgroep met een frisse blik bekijken. Voornamelijk de publiek-private samenwerkingen binnen onder meer de Food Innovation Academy, het World Horti Center en Equestrum maken het werk van toezichthouder complex en interessant. Dat geldt ook voor andere onderwijsvernieuwingen, zoals het flexrooster op het Groen van Prinstererlyceum.

In deze context let de raad van toezicht extra op de strikte scheiding van publieke en private geldstromen. Daarnaast vraagt de raad van toezicht zich voortdurend af welke gevolgen de onderwijsvernieuwingen hebben voor het onderwijzend personeel. Daarover is door het jaar heen overleg geweest met het Platform Medezeggenschap. De raad van toezicht stelt verheugd vast dat het merendeel van de docenten positief staat tegenover de eigen doorontwikkeling.

Het belang van publiek-private samenwerking wordt binnen de hele organisatie gevoeld. Zeker in het mbo is de aansluiting bij het beroepenveld onmisbaar voor de opleiding van de werknemer van de toekomst. De raad van toezicht toetst de invulling van het curriculum dan ook kritisch aan de effectiviteit voor de arbeidsmarkt.

In 2019 vond een regulier onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs plaats. Behalve inhoudelijke toetsing van de verschillende curricula vonden er gesprekken plaats met de verschillende (toezichthoudende) gremia. De bevindingen van de Inspectie van het Onderwijs laten zien dat de Lentiz-visie in alle lagen van de organisatie wordt herkend en uitgedragen. Bovendien oordeelt de Inspectie van het Onderwijs positief over de samenwerkingscultuur binnen Lentiz. Een conclusie die de raad van toezicht van harte onderschrijft.

Op 30 oktober 2019 hebben de voorzitter en een lid van de raad van toezicht het jaarlijkse voortgangs- en evaluatiegesprek met de bestuursvoorzitter gevoerd.

In 2019 behandelde de raad van toezicht veel beleidsonderwerpen, waaronder (in willekeurige volgorde):

- verdere integratie voormalige Edudelta-onderdelen;
- stand van zaken aanmeldingen;
- bespreking kwartaalrapportage;
- goedkeuring geconsolideerde begroting 2020;
- goedkeuring geïntegreerd jaarverslag 2018;
- goedkeuring kaderbrief 2020;
- kwaliteitsagenda mbo 2019-2022;
- voortgang AVG;
- vaststellen WNT-norm op basis van complexiteitspuntenberekening;
- herijking Treasurystatuut.

De contacten met het Platform Medezeggenschap werden in het verslagjaar geïntensiveerd. De nieuwe, duale inrichting van het platform zorgt er volgens de raad van toezicht voor dat het platform een nog breder draagvlak krijgt binnen de Lentiz-organisatie. In het overleg met het platform besprak de raad van toezicht:

- de meerwaarde van het platform in relatie tot de besluitvorming binnen Lentiz op het niveau van locaties en de raad van toezicht;
- ervaren werkdruk binnen de Lentiz-scholen en de manieren om daarmee om te gaan;
- professionele ontwikkeling en goed werkgeverschap in tijden van oplopende lerarentekorten.

De raad van toezicht is over de volle breedte heel tevreden over de resultaten in 2019. Dat begint uiteraard met een goed onderwijsprogramma en een solide financieel resultaat. Daarnaast is de raad van toezicht zich er terdege van bewust dat de kwaliteit van het onderwijs in de klas wordt gemaakt. De mensen op de scholen moeten iedere dag opnieuw de goede besluiten nemen om tot een goed resultaat te komen. De raad van toezicht hoopt dat de manier waarop het onderwijs binnen Lentiz wordt vormgegeven – van bestuur tot in de klas – nog lang mag duren.

1.6 Bericht van de medezeggenschapsraad (MR)

Lentiz onderwijsgroep heeft scholen voor regulier voortgezet onderwijs (vo) en voor groen vmbo en mbo. De medezeggenschap van scholen in het regulier vo is vastgelegd in de Wet medezeggenschap scholen (WMS). Voor de medezeggenschap van de groene vmbo's en het mbo geldt de Wet op de ondernemingsraden (WOR), met speciaal op het onderwijs gerichte aanvullingen.

Vo en mbo zijn vertegenwoordigd in het Lentiz-brede Platform Medezeggenschap. De leden hebben advies- of instemmingsrecht, afhankelijk van de betreffende artikelen in de WMS en de WOR. Het streven is om op de verschillende onderdelen zo veel mogelijk gelijke medezeggenschapsrechten te waarborgen.

De medezeggenschap volgt het principe 'medezeggenschap volgt zeggenschap'. Daarom heeft elke school een eigen medezeggenschapsraad (MR) of ondernemingsraad (OR). Eenmaal per drie jaar vinden verkiezingen plaats voor de ondernemingsraden. De medezeggenschapsraden werken met een rooster van aftreden.

1.6.1 Schooloverstijgende zaken

Het Platform Medezeggenschap behandelt schooloverstijgende zaken. Voorbeelden hiervan zijn de begroting en jaarrekening, het Lentiz-brede formatieplan, uitgangspunten onderwijsbeleid, kwaliteitszorgsysteem, huisvestingbeleid en verschillende protocollen. Er is een open gesprek met de raad van bestuur en met de raad van toezicht. Het Platform Medezeggenschap waardeert het dat de leden steeds meer worden betrokken bij de beleidsvorming, waarbij het initiatief ook regelmatig ligt bij de raad van bestuur. In 2019 kreeg het platform onder meer extra presentaties over de thema's financiën en huisvesting. De leden van het platform merken dat hun inbreng wordt gewaardeerd.

1.6.2 Samenstelling

Het Platform Medezeggenschap is samengesteld uit een ouder en een leerling uit het vo en vier medewerkers: twee vanuit de scholen met cao vo en twee vanuit de scholen met cao mbo. Deze leden hebben allen stemrecht. In 2019 startte het platform een procedure om een student uit het mbo-deel te werven. Zo is de gehele organisatie zo goed mogelijk vertegenwoordigd in de medezeggenschapsstructuur.

1.6.3 Overlegstructuur

Eén lid uit de ondernemingsraad of medezeggenschapsraad van iedere Lentiz-school heeft spreekrecht in het platform. Hiervoor krijgen deze leden uren in hun normjaartaak. In 2019 is het aantal toegekende taakuren per

functie in het platform opnieuw vastgelegd. Hiermee is de bestaande ongelijkheid tussen vo en mbo rechtgetrokken. Het platform ziet dit als een positief teken dat er binnen de organisatie oog is voor het belang van medezeggenschap.

In 2019 trad de voorzitter van het Platform Medezeggenschap af, omdat haar termijn afliep. Het voorzitterschap is nu verdeeld over vier vicevoorzitters. Daardoor is de werklast beter verspreid en de continuïteit van de werkzaamheden beter geborgd.

1.6.4 Overleg met de raad van toezicht en de vakbonden

Tweemaal per jaar overlegt het Platform Medezeggenschap met de raad van toezicht. In 2019 ging het in die overleggen vooral over werkdruk en hoe de verschillende Lentiz-scholen daarmee omgaan. De ervaren werkdruk verschilt van school tot school. Gelukkig is er binnen de organisatie voldoende ruimte voor de scholen om eigen accenten aan te brengen in de aanpak van werkdruk.

Drie- tot viermaal per jaar worden nieuwe ontwikkelingen besproken in een overleg met de vakbonden. In het verslagjaar gingen ook deze gesprekken vooral over de plannen om de werkdruk te verminderen. Dit is een vereiste uit de cao mbo, die Lentiz breder heeft getrokken naar alle scholen.

1.6.5 Professionalisering

Alle OR- en MR-leden komen tweemaal per jaar bijeen om ervaringen uit te wisselen en zich in een thema te verdiepen. Daarbij wordt vaak een externe partij betrokken. In 2019 was er onder meer een basiscursus medezeggenschap. Daaraan was behoefte omdat de medezeggenschapsraden niet met driejaarlijkse verkiezingen werken, maar met een rooster van aftreden. Hierdoor was er tussentijds een aantal nieuwe leden aangeschoven.

1.6.6 Agenda van 2019

In 2019 spraken leden van het platform met de Inspectie van het Onderwijs over de inrichting van de medezeggenschapsstructuur binnen Lentiz. Het platform onderschrijft het positieve oordeel van de inspectie en waardeert de open cultuur binnen de organisatie. Het Platform Medezeggenschap besprak verder in 2019 onder meer de volgende onderwerpen, en kwam waar nodig tot besluitvorming:

- geconsolideerde begroting 2020;
- jaarrekening 2018;
- werkdruk;
- AVG en privacyreglementen;
- passend onderwijs en samenwerkingsverbanden;
- protocol agressie en geweld.

1.7 Omgeving (integrale gebiedsbenadering)

Lentiz heeft een divers aanbod opleidingen in het voortgezet onderwijs (vo) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Elke Lentiz-school heeft een eigen profiel, dat zo dicht mogelijk staat bij de bedrijvigheid en de maatschappelijke context in de directe omgeving. In de regio vindt voortdurend interactie plaats met (toekomstige) leerlingen en studenten, bedrijven, ondernemers, overheden, onderwijs- en kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. De scholen stemmen het onderwijs af op de behoeften uit de regio en die van leerlingen (en ouders) en studenten. Dit is de integrale gebiedsbenadering. Op deze manier krijgen alle leerlingen en studenten de beste en meest relevante voorbereiding op een baan of vervolgopleiding.

De integrale gebiedsbenadering is al jaren de basis van de Lentiz-strategie en daarmee van de samenwerking in de regio. Lentiz participeert in samenwerkingsverbanden en initieert regionale projecten in het domein van leren, werken en onderzoek. Daar waar de visies en belangen binnen dat netwerk samenvallen, maakt Lentiz de vertaalslag naar een relevant en uitdagend onderwijsaanbod. Veelal binnen de context van een regionale campus.

Concreet betekent dit dat Lentiz in meer unieke, economische systemen functioneert: de Greenport West-Holland (Westland, Oostland en Barendrecht), de Mainport (groen en food in de stad) en het vitale platteland van Midden-Delfland en Goeree-Overflakkee. Lentiz en haar scholen participeren structureel en actief in voornoemde economische systemen. Ze hebben daarin niet alleen een sterk verbindende rol tussen overheden, bedrijven en onderwijs, maar ze verbinden deze economische systemen ook met elkaar.

1.7.1 Horizontale verantwoording

Horizontaal verantwoording afleggen is voor Lentiz vanzelfsprekend. Omdat Lentiz een transparante organisatie is, maar ook vanuit de insteek het gesprek met de omgeving gaande te houden. Relevant onderwijs staat of valt met de dialoog met bedrijven, instellingen en ouders. Die dialoog vindt bijvoorbeeld plaats in Kenniscafés, miniconferenties, regionale interactie rond campusontwikkelingen en de dialoog met de medezeggenschapsraden. Lentiz participeert in tal van samenwerkingsverbanden: landelijk, provinciaal, bovenregionaal, gemeentelijk en binnen de metropool.

Met toeleverende scholen vindt een warme overdracht van leerlingen plaats en alle betrokkenen blijven op de hoogte via een publieksversie van het jaarverslag. Daarnaast is er het platform Lentiz Continu: een website waarop alle belanghebbenden terecht kunnen voor nieuws en ontwikkelingen rondom Lentiz.

1.7.2 Informatie over de toegankelijkheid en het toelatingsbeleid

De vo- en mbo-scholen van Lentiz zijn toegankelijk voor iedereen die voldoet aan de wettelijke toelatingsvereisten.

Voortgezet onderwijs

Het advies van de basisschool is bepalend voor de plaatsing van de leerling in het voortgezet onderwijs. Op basis van dit advies krijgen ouders van nieuw aangemelde leerlingen te horen welk onderwijsaanbod hun kind kan krijgen. Zodra de ouders met dit aanbod instemmen, schrijft Lentiz het kind in. Als een school een specifiek onderwijsaanbod niet kan aanbieden, dan wordt in overleg met (de scholen uit) het samenwerkingsverband doorverwezen naar een passende plek. De vo-scholen van Lentiz gebruiken een vastgestelde procedure Aanmelden en inschrijven leerling vo.

Mbo-scholen

Het behaalde vmbo- of havodiploma is bepalend voor de aansluitende plaatsing op het mbo. Studenten melden zich digitaal aan voor een van de opleidingen via www.lentiz.nl/mbo. Als studenten zich voor 1 april aanmelden en voldoen aan enkele wettelijke voorwaarden, worden zij geplaatst in de opleiding van hun keuze. De mbo-scholen hanteren daarbij een vaste procedure. Er is een opleiding waarvoor aanvullende toelatingseisen gelden, dit is de opleiding Paardensport. Deze aanvullende eisen zijn bepaald in de regeling Aanvullende eisen toelating middelbaar beroepsonderwijs.

Studenten kunnen bij de aanmelding aangeven welke extra begeleiding zij nodig hebben om het onderwijs goed te kunnen volgen. Als de school een specifiek onderwijsaanbod niet zelf kan aanbieden, dan wordt in overleg met andere opleidingen in de regio doorverwezen naar een passende plek.

1.7.3 Interne en externe kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg binnen Lentiz kenmerkt zich door een getrapte planvorming. Op basis van het strategisch meerjarenplan stellen de scholen hun meerjarenschoolplan vast. Als afgeleide daarvan stelt de raad van bestuur jaarlijks een kaderbrief op en maakt elke school jaarlijks een schoolplan met daarin kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen. De raad van bestuur heeft jaarlijks twee gesprekken met de directeuren van de scholen om deze doelstellingen en de resultaten van voorgaande doelstellingen, te bespreken. Input bij dit gesprek zijn onder andere kwaliteitskaarten met gegevens over instroom, doorstroom, slagingspercentages, voortijdige schoolverlaters, HRM-gegevens (zoals de ziekteverzuimcijfers) en verschillende gegevens uit tevredenheidsmetingen. Lentiz gebruikt verschillende tevredenheidsmetingen, zoals de leerlingtevredenheid (vo), studenttevredenheid (mbo), oudertevredenheid (vo), personeeltevredenheid, beroepenveldtevredenheid en 360 graden-feedback. Daarnaast is dit jaar doorgedaan met het in 2018 gestarte waarderend visiteren in het vo. Hierbij bezoeken de Lentiz-scholen elkaar, waarbij een waarderend oordeel wordt gegeven over een vooraf vastgesteld thema. Deze bezoeken worden als erg waardevol ervaren.

In het mbo wordt, aanvullend op bovenstaande, een quickscan op teamniveau in de opleidingsteams afgenomen, die gebaseerd is op het onderzoekskader van de Inspectie van het Onderwijs. Alle Lentiz-mbo-scholen werken met deze nieuwe vorm van kwaliteitszorg, waardoor het kwaliteitsbesef onder de teams gegroeid is. Eens per zes weken komen alle directies van de scholen en de stafmanagers bijeen met de raad van bestuur om verschillende thema's te bespreken. Zo werken de scholen onderling en met de raad van bestuur aan kwaliteitsverbetering. In 2020 zal er volgens planning weer een audit van de Stichting Kwaliteitsnetwerk mbo plaatsvinden.

1.7.4 Klachten en bezwaren

Klachten en bezwaren worden in de eerste plaats gemeld op de school en zo veel mogelijk opgelost door een schooldirecteur. Lukt dat niet, dan kunnen betrokkenen zich wenden tot de interne bezwarencommissie van

Lentiz. Betrokkenen zijn hierbij (aspirant- of oud)leerlingen en hun ouders, (aspirant- of oud)studenten, medewerkers en overige belanghebbenden.

In dit bestuursverslag worden de formele klachten vermeld die niet op schoolniveau konden worden opgelost en waarvoor een zitting bij de interne bezwarencommissie is georganiseerd. In 2019 hebben geen zittingen plaatsgevonden.

De interne bezwarencommissie treedt op als beroepscommissie voor de examens. Met betrekking tot de mbo-opleidingen ontving de beroepscommissie in 2019 geen bezwaren op basis van het examenreglement van Lentiz.

In de schoolgidsen staat hoe men een bezwaar kan indienen bij de interne bezwarencommissie. Op de website van Lentiz onderwijsgroep is de klachtenregeling terug te vinden.

1.7.5 Internationalisering

Mbo

De regio waarin Lentiz actief is, is sterk internationaal gericht via de export van kennis en producten in de Greenport West-Holland, de Mainport, het wereldwijde Cittaslow-netwerk en de internationale samenwerkingsverbanden van de metropoolregio. Daarnaast zijn er locaties bijgekomen ten noorden en zuiden van Rotterdam, waardoor de samenwerking met (internationale) bedrijven in die regio's in 2019 is uitgebreid.

Leven, studeren en werken in onze regio betekent de blik over de grens richten. Internationalisering heeft daarom een belangrijke plek binnen alle Lentiz-scholen. Alle scholen nemen deel aan uitwisselingen, projecten in het buitenland en/of internationaliseringsactiviteiten. In veel opleidingen wordt gericht gewerkt aan het meegeven van minimaal één, maar het liefst meer, internationale ervaring(en) en het ontwikkelen van internationale competenties.

Internationalisering staat op de agenda van de Europese Unie. De doelstelling van de EU 2020-agenda is dat minimaal 6% van de mbo-studenten in Europa een buitenlandervaring meemaken (bron: www.mбораad.nl/themas/internationale-mobiliteit). Kijkend naar het aantal mbo-studenten binnen Lentiz onderwijsgroep dat in 2019 een stage en/of studie in het buitenland heeft gevolgd, kan geconcludeerd worden dat Lentiz ruimschoots aan de EU-doelstelling voldoet.

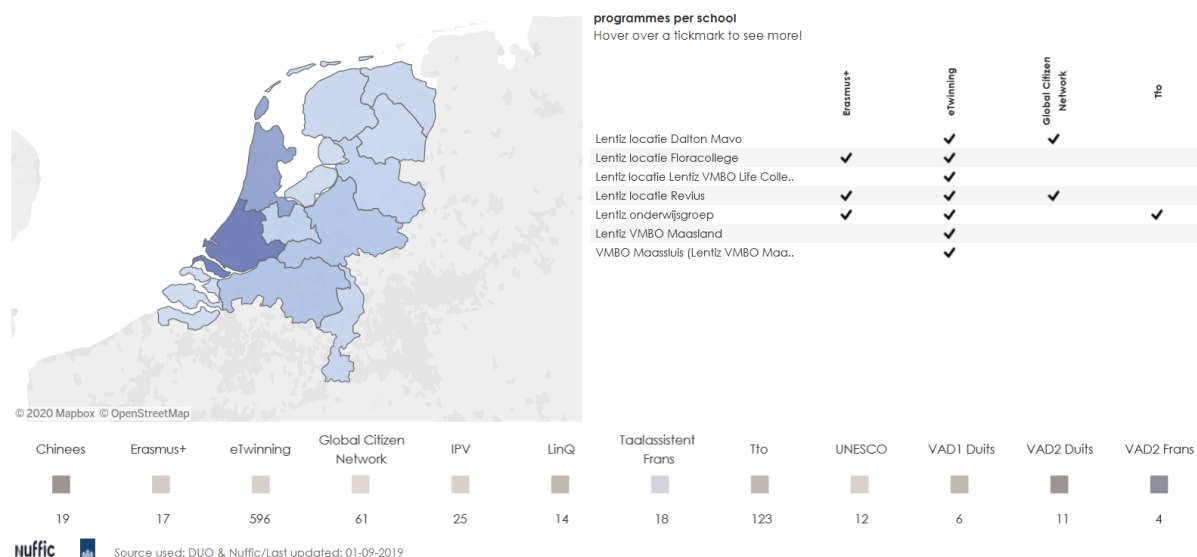
In de hierna genoemde cijfers wordt alleen gerekend met de studentaantallen van de scholen Lentiz | MBO Westland, Lentiz | MBO Maasland en Lentiz | MBO LIFE College. Deze keuze is gemaakt omdat de internationalisering bij de nieuwe locaties, zijnde Lentiz | MBO Middelharnis, Lentiz | MBO Barendrecht en Lentiz | MBO Oostland, nog in de kinderschoenen staat. Deze drie locaties zijn sinds een jaar onderdeel van Lentiz onderwijsgroep en zijn derhalve recent gestart met het vormgeven van de internationalisering volgens de kwaliteitsagenda van Lentiz.

Van de 1.197 mbo-bol-studenten van de drie Lentiz-locaties (peildatum 1 oktober 2019) maakte 20,1% in 2019 een internationale ervaring mee in de vorm van een stage en/of opleiding in het buitenland. Daarnaast is een locatie zeer ver met het ontwikkelen van onderwijsbeleid waarin internationale ervaringen onderdeel zijn. Bij Lentiz | MBO Maasland heeft namelijk 70% van de niveau 4-leerlingen een stage en/of opleiding gevolgd in het buitenland. Het overgrote deel van de studenten (en medewerkers) gaat naar het buitenland op basis van subsidie die wordt verstrekt door Erasmus+¹. Hiervoor doet Lentiz onderwijsgroep ieder jaar een aanvraag in samenwerking met Citaverde, Helicon en Wellantcollege. In het mbo worden de belangen voor Erasmus+ behartigd door het CINOP. Voor het vo is dit Nuffic.

¹ Erasmus+ is een programma vanuit de Europese Unie en levert een bijdrage aan economische groei, werkgelegenheid, gelijke kansen en inclusie in Europa. Het subsidieprogramma wil zo veel mogelijk mensen de kans bieden volwaardig deel te nemen aan de maatschappij en de arbeidsmarkt. Dat kan door het ontwikkelen van hun vaardigheden en competenties, zowel op professioneel als op persoonlijk niveau.

Tegelijkertijd helpt het programma door internationale samenwerking de kwaliteit van onderwijs en training en van het jeugd- en jongerenwerk te verbeteren. Dat draagt bij aan de duurzame sociale en economische ontwikkeling en aan een grotere concurrentiekracht van Europa (bron: www.erasmusplus.nl/over-ons).

Naast het volgen van stages en opleidingen in het buitenland, zijn diverse Lentiz mbo-locaties partner in projecten gericht op het ontwikkelen en onderhouden van strategische partnerschappen die eveneens gefinancierd worden vanuit Erasmus+-gelden. Het grootste mbo-project in 2019 was het project Feeding the World, waarin Lentiz met elf partnerlanden samenwerkte aan het ontwerpen van onderwijsmodules gericht op duurzaamheid en duurzame voedselproductie. Dit project is gestart in 2017 en op 31 december 2019 afgesloten. Lentiz | MBO Westland in het World Horti Center in Naaldwijk verzorgt als internationaal kenniscentrum twee tweetalige mbo 4-opleidingen.

Figuur 1: Bron: <https://www.nuffic.nl/en/subjects/dutch-secondary-schools-nuffic-networks/>

Voortgezet onderwijs

In het overzicht van Nuffic is te zien op welke manier de voortgezet onderwijs-scholen van Lentiz onderwijsgroep actief zijn op het gebied van internationalisering. Binnen het Erasmus+-programma zijn twee schooluitwisselingsprojecten afgerond, is er één nieuw schooluitwisselingsproject gestart en zijn er negen nog lopende schooluitwisselingsprojecten. Daarnaast is er binnen het Erasmus+-programma een consortiumproject afgerond. Tot slot is er een nieuw consortiumproject gestart wat zich richt op professionalisering van medewerkers door het volgen van cursussen of bezoeken van scholen in het buitenland.

Het Elos-netwerk, waar Lentiz | Dalton MAVO en Lentiz | Revisuslyceum bij aangesloten zijn, is overgegaan in het nieuwe Global Citizen Network. Beide scholen zijn een doorontwikkeling van het curriculum gestart om het internationaal wereldburgerschap van de leerlingen te versterken. Zowel Lentiz | Floracollege als Lentiz | VMBO LIFE College is in 2019 gestart met het verder uitdiepen van het beleid en curriculum omtrent internationalisering.

Lentiz | Dalton MAVO en Lentiz | Groen van Prinstererlyceum continueerden in 2019 tweetalig onderwijs en leidden meer leerlingen dan in 2018 tweetalig op.

Naast de vanuit Erasmus+ gesubsidieerde uitwisselingsprogramma's organiseerden Lentiz-scholen veel reguliere internationale reizen en internationale uitwisselingen tussen hun leerlingen en die van een groot aantal collega-scholen, binnen en buiten Europa.

1.7.6 Onderzoek

Afgelopen jaar is veel geïnvesteerd in het opzetten van en participeren in onderzoeksactiviteiten. Deze activiteiten vinden voornamelijk plaats in de campussen, en zijn een uitwerking van onze integrale gebiedsbenadering. Lentiz participeert in samenwerkingsverbanden en initieert regionale projecten in het domein van leren, werken en onderzoek.

Binnen Lentiz onderwijsgroep wordt praktijkonderzoek steeds vaker betrokken bij het vormgeven van effectief onderwijs. Om onderzoek te stimuleren, zijn in 2019 drie practoraten opgericht. Het practoraat is afgeleid van het lectoraat in het hbo en de practor richt zich op het uitvoeren van praktisch onderzoek en koppelt de resultaten uit het onderzoek aan het onderwijs. Door middel van de practoraten blijven de mbo-opleidingen van Lentiz aangesloten bij de actuele ontwikkelingen in het bedrijfsleven en in het (wetenschappelijk) onderzoek. Met de opstart van de practoraten is een stap gezet in deze nieuwe ontwikkeling op gebied van onderzoeken en evidence based-onderwijs.

In de praktijk zal dit leiden tot het ophalen van vragen binnen een bepaald thema bij, met name, het mkb. Deze vragen worden vertaald naar onderzoek, wat samen met de onderzoeksresultaten wordt gekoppeld aan de onderwijspraktijk. De drie practoraten zijn van start gegaan op of rondom de campus. In Bleiswijk voeren de WUR, Delphi en Lentiz | MBO Oostland een practoraat uit rondom de Circulaire Kas & tuinbouw innovatie. Op Lentiz | MBO Maasland is samen met een flink aantal samenwerkingspartners het practoraat Circulaire Manege & Hippische innovatie, in de hippische sector gestart. Bij de FIA wordt door het practoraat Food, Health & Technology de verbinding gemaakt tussen onderzoeksvragen uit het bedrijfsleven en onderzoeksopdrachten die het onderwijs kan uitvoeren voor de bedrijven.

Gemeenten, hbo en wo spelen bij de practoraten een belangrijke rol. Daarnaast werken de havo's en vwo's van Lentiz samen met hogescholen en universiteiten, zodat de aansluiting met het vervolgonderwijs goed is.

1.7.7 Regionaal verband

In de regio's Greenport West-Holland (Westland, Oostland en Barendrecht), Mainport (groen en food in de stad) en het vitale platteland van Midden-Delfland en Goeree-Overflakkee werkt Lentiz nauw samen met verschillende partijen. De integrale gebiedsbenadering staat daarbij centraal. Door de voortdurende interactie met leerlingen en studenten, ondernemers, overheden, onderwijs- en kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties ontstaat een waardevol netwerk van mensen en organisaties.

In het regionale netwerk speelt Lentiz een actieve rol als strategisch partner. Lentiz anticipeert, initieert en participeert in samenwerkingsverbanden en regionale projecten binnen het domein van leren, werken en onderzoek. Hierop stemmen de Lentiz-scholen de inhoud en vorm van het onderwijs zo specifiek mogelijk af. Het onderwijsaanbod van Lentiz is daardoor gericht op de regio: het is relevant voor en heeft een sterke verbinding met het regionale bedrijfsleven.

Lentiz stelt jaarlijks onder meer een ondersteuningsplan op binnen twee samenwerkingsverbanden in de regio. Deze worden toegelicht in hoofdstuk 4.9.

2. THEMA'S VANUIT WET- EN REGELGEVING

In 2019 hebben diverse ontwikkelingen in de scholen geleid tot een versteviging van het onderwijs in de regio. Zowel het Lentiz | Floracollege als de Lentiz | Dalton MAVO hebben naar tevredenheid stappen gezet in hun onderwijsvisie, waarbij maatwerk het kernpunt is.

Bij Lentiz | MBO Westland wordt deze aanpak tot maatwerk uitgewerkt in de studentgerichte aanpak en de samenwerking met bedrijven.

Bij Lentiz | MBO Maasland is veel aandacht voor groen onderwijs en internationalisering in zowel het vmbo als het mbo. De opleidingen Paardenhouderij en Paardensport zijn intussen volwassen opleidingen en er wordt toegewerkt naar een nieuwe campus. Tevens wordt gewerkt aan de vorming van een groene hotspot in nauwe samenwerking met branchevereniging VHG en de bedrijven uit de regio.

Lentiz | Revislyceum heeft de visie Thuis voor toekomstmakers uitgewerkt in een grondige projectorganisatie. Lentiz | Revis MAVO laat in toenemende mate zijn belangrijke positie in de gemeente zien.

Lentiz | MBO LIFE College participeert samen met externe partijen in de Food Innovation Academy. De bouw van de FIA is bijna voltooid en deze zal in 2020 officieel worden geopend. De food-opleidingen van Lentiz | MBO LIFE College hebben daarmee een volwaardige plek in de regio gekregen. Lentiz | Geuzencollege heeft programma's uitgewerkt waarmee leerlingen zich zo breed mogelijk kunnen oriënteren en zal straks ook een plek in de Food Innovation Academy (FIA) krijgen.

Lentiz | VMBO LIFE College heeft de vruchten kunnen plukken van de nieuwe Technoplaza en het taalbeleid heeft een centrale plek in het onderwijs gekregen.

Lentiz | Groen van Prinstererlyceum werkt aan maatwerk, het flexrooster is een begrip in de school geworden.

In Bleiswijk wordt door Lentiz | MBO Oostland hard gewerkt aan campusvorming en worden de eerste resultaten van de vernieuwing van de opleidingen zichtbaar.

In Barendrecht is in 2019 de locatie van de school onderzocht en ook hier wordt toegewerkt naar de vorming van een campus. Er is een eerste analyse van het onderwijsaanbod gemaakt, waarbij bestaande opleidingen beter worden aangesloten op de ontwikkelingen in het bedrijfsleven. De volgende stap is een analyse van het totaalpakket aan opleidingen met als insteek de aansluiting op de regionale arbeidsmarkt.

In Middelharnis is in 2019 de eerste paal van de beroepencampus geslagen. Het aanbod van de opleidingen is geanalyseerd en dit leidt tot een herpositionering van de opleidingen in 2020.

In 2019 is veel tijd en energie gegaan naar de afstemming van de verschillende processen tussen de scholen. Dit speelde voornamelijk in het mbo, omdat Lentiz op meer locaties dezelfde mbo-opleidingen aanbiedt. Er heeft een groot project plaatsgevonden om de curricula van de scholen op elkaar af te stemmen.

In 2019 heeft de examenorganisatie mbo van Lentiz een verandering doorgemaakt. De examenorganisatie is herijkt en er zijn vier examencommissies gevormd die ieder alle wettelijke taken van examencommissies uitvoeren. Deze examencommissies laten zich informeren over de exameninstrumenten door een Lentiz-brede vaststellingsadviescommissie. Er is een gezamenlijk examenhandboek ontwikkeld en de leden van zowel de examencommissies als de vaststellingsadviescommissie zijn geschoold. Tevens zijn de leden van de examenraad benoemd. De examenraad zal op vraag van de raad van bestuur de examenorganisatie monitoren en daarover rapporteren. In 2020 zal in toenemende mate de afstemming en verdere implementatie van procedures worden opgepakt.

2.1 Mbo

2.1.1 Publiek-private arrangementen

In de onderwijskundige publiek-private arrangementen waarin Lentiz participeert, worden geen publieke middelen ingezet voor private activiteiten. In 2019 participeerde Lentiz in diverse onderwijskundige publiek-private arrangementen.

Stichting Greenport Horti Campus is op 12 november 2012 opgericht. De stichting werd opgericht door de toenmalige partners uit het onderwijsveld en het bedrijfsleven. Het doel van de stichting is de bevordering van de samenwerking tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven op het gebied van tuinbouw in zijn algemeenheid. Vanuit de stichting zijn verschillende projecten geïnitieerd, waaronder de realisatie van het World Horti Center in Naaldwijk. Tevens zijn verschillende andere projecten dankzij bemiddeling van de stichting gerealiseerd.

In april 2015 is de **Stichting Greenport Westland-Oostland** (statutaire naam) opgericht. Deze stichting wordt ook wel **Stichting Greenport West-Holland** genoemd. De activiteiten van deze stichting hebben betrekking op de organisatie van intensieve afstemming en samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen ten behoeve van het verwerken en verduurzamen van het tuinbouwcomplex in de tuinbouwgebieden Westland en Oostland, zowel regionaal, nationaal als internationaal. Daarnaast richt de stichting zich op concrete projecten van algemeen nut (voor studenten, onderwijsinstellingen, bedrijven en overheden binnen de stichting).

In september 2016 is een vierjarige publiek-private samenwerkingsovereenkomst gesloten tussen het mbo en het bedrijfsleven onder de naam **Onderwijsvernieuwing en technologie binnen Greenport Horti Campus**. Deze overeenkomst wordt mede bekostigd uit het Regionaal Investeringsfonds mbo. Het Westland mist medewerkers die een opleiding hebben op mbo-niveau en op het gebied van teelt, mechatronica, gezondheid & welbevinden en handel & logistiek. Het zorgen voor voldoende goed opgeleid, internationaal inzetbaar personeel vraagt om een nauwe samenwerking tussen bedrijven en brancheorganisaties, onderwijs- en kennisinstellingen en overheden. Dit gebeurt binnen het World Horti Center als publiek-private samenwerking in het Westland. Het World Horti Center moet de internationale etalage zijn voor de Nederlandse tuinbouw, waar state-of-the-art kennis en onderzoek van Nederlandse bedrijven en instellingen worden getoond. In samenhang daarmee bouwt Lentiz | MBO Westland (Lentiz, Albeda en ROC Mondriaan), in nauwe samenwerking met de bedrijven, het bestaande mbo-aanbod uit.

De **Stichting Food Innovation Academy (Stichting FIA)** is op 23 december 2016 opgericht om te voorzien in de behoefte aan nieuw personeel bij Rijnmondse bedrijven in de levensmiddelentechnologie. Jongeren hebben behoefte aan werk en aan opleidingen die uitzicht bieden op een baan. De match werd eerder niet gemaakt door onbekendheid met de sector. Daarom is op initiatief van Lentiz onderwijsgroep, Regional Food Council Rotterdam, Human Capital Agenda, Topsector AgroFood, FNLI, gemeente Vlaardingen en Royal Steensma B.V. de Stichting FIA opgericht. In de Stichting FIA werken de bedrijven in de levensmiddelentechnologie en het onderwijs nauw samen om studenten aansprekende opleidingen en uitzicht op werk in een inspirerende omgeving aan te bieden en zo jaarlijks een gewenst aantal foodoperators op de arbeidsmarkt te krijgen. Het bedrijfsleven, onderwijs en decentrale overheden hebben afspraken over de samenwerking vastgelegd in samenwerkingsovereenkomsten.

In februari 2018 is de **Food Innovation Academy (RIF FIA)** van start gegaan. De RIF FIA is een vierjarige publiek-private samenwerkingsovereenkomst tussen het mbo, hbo en partners in de voedingssector, mede bekostigd uit het Regionaal Investeringsfonds mbo. Het is een samenwerkingsverband met ruim vijftien partners uit het bedrijfsleven, onderwijs en (decentrale) overheid. In schooljaar 2016-2017 startte Lentiz diverse nieuwe mbo-opleidingen Food (niveaus 2, 3 en 4). Studenten die deze opleidingen met goed gevolg afronden, hebben garantie op een baan bij een van de aangesloten bedrijven.

De **Stichting Equestrium (voorheen Stichting Internationaal Hippisch Innovatie- en Kenniscentrum Metropool Rotterdam-Den Haag)** heeft als doel professionalisering en innovatie binnen de paardensportwereld te realiseren. Binnen het kenniscentrum werken onderwijs, overheid en bedrijfsleven nauw samen. Lentiz is, in samenwerking met Equestrium, in augustus 2017 gestart met een internationale mbo-opleiding Paardensport. Equestrium organiseert daarnaast onder meer in nauwe samenwerking met KNHS, FNRS en KWPN clinics en inspiratiebijeenkomsten om kennis te delen en innovatie aan te jagen. In samenwerking met private partners wordt gewerkt aan de realisatie van een kenniscentrum voor de hippische wereld.

In juni 2018 is de **Stichting World Horti Center** opgericht. Deze stichting heeft als doel kennis en kunde ten aanzien van de tuinbouwsector te verenigen vanuit de invalshoeken onderwijs op het gebied van tuinbouw, wetenschappelijk onderzoek op het gebied van tuinbouw en het bedrijfsleven dat actief is in de tuinbouwsector. Tevens houdt de stichting zich bezig met het voorbereiden van en adviseren over beleid en

strategie ten aanzien van de ontwikkeling van het World Horti Center, met inachtneming van de hiervoor genoemde invalshoeken.

2.1.2 *Leven lang leren*

Een aanzienlijk deel van de studenten van Lentiz gaat na het behalen van het mbo-diploma aan het werk. Dat betekent niet dat de ontwikkeling van een student daarmee stopt. Het leren gaat in de praktijk door en mogelijk gaat de student later in zijn carrière opnieuw een opleidingstraject in. Om een volgende studie als kansrijk en zinvol te ervaren, moet de student een positieve ervaring met het onderwijs hebben gehad. Lentiz zet daarom iedere dag in op zinvol en uitdagend onderwijs. Daarnaast is het van belang dat studenten vaardigheden ontwikkelen die ze in staat stellen nieuwsgierig en leergierig te zijn. De Lentiz-scholen leren deze vaardigheden aan door in te zetten op Bildung. Bildung is onderdeel van het thema Vormen van het strategisch meerjarenplan van Lentiz onderwijsgroep. Studenten die na het mbo naar het hbo gaan, hebben profijt van deze aanpak. Deze studenten krijgen daarnaast extra aandacht via de keuzedelen Doorstroom hbo en de vele contacten met het hbo, om een soepelere overgang van mbo naar hbo mogelijk te maken.

Lentiz verzorgt ook contractonderwijs. Daardoor is er goed zicht op de extra scholing waaraan werkgevers en werknemers behoefte hebben. Terugkoppeling naar het reguliere onderwijs versterkt het onderwijsprogramma van de opleidingen.

2.1.3 *Bedrijfsopleidingen*

Lentiz | Cursus & Consult biedt bedrijfsopleidingen en cursus- en contractonderwijs aan. De sectoren waarop Lentiz | Cursus & Consult zich richt, bevinden zich vooral in het groene domein. Denk hierbij aan de voedingsindustrie, bloemsierkunst, hoveniers- en loonbedrijven, glastuinbouw, metaal- en voertuigtechniek en de dierensector. Daarnaast speelt Lentiz | Cursus & Consult een belangrijke rol in internationale trajecten. De komst van de derde leerweg maakt dat er samenwerking met een externe partij gezocht is.

2.1.4 *Wijzigingen opleidingsaanbod*

Lentiz leidt in het mbo onder andere op voor de arbeidsmarkt, voor goed burgerschap en voor doorstroom naar vervolgonderwijs. Arbeidsmarktperspectief is een belangrijk aspect van het succes van een opleiding. In haar strategisch meerjarenplan geeft Lentiz aan dat de wereld in transitie is, waardoor niet precies is te overzien hoe de wereld er over vijf jaar uitziet. Dat maakt het soms lastig om een reële inschatting van de arbeidsmarkt te maken. Daarom werkt Lentiz intensief samen met het bedrijfsleven. Wederom zien we in de relatief nieuwe regio's Bleiswijk, Barendrecht en Middelharnis dat deze aanpak van groot belang is.

2.1.5 *Segmentatie deelsectoren*

Alle mbo-opleidingen van Lentiz onderwijsgroep zijn gericht op het groene domein.

2.1.6 *Overheidsprioriteiten*

Lentiz hecht veel waarde aan gelijke kansen en doorstroom. Dit vertaalt zich in het bevorderen van de kansen van de huidige mbo'ers om het maximale uit zichzelf te halen, ongeacht achtergrond en afkomst. Het mbo is bij uitstek de plek waar studenten de mogelijkheden krijgen om een vak te leren en door te stromen naar hogere niveaus met bijbehorende arbeidsmarktperspectieven. Lentiz onderwijsgroep heeft in het strategisch meerjarenplan opgenomen dat we niet alleen inzetten op kennis, maar ook op vaardigheden door middel van maatwerk en Bildung. Concreet betekent dit dat er specifiek geïnvesteerd wordt in maatregelen die gelijke kansen en doorstroom bevorderen.

In de eerste helft van 2019 is vooral verkend welke maatregelen bijdragen aan gelijke kansen en doorstroom. Na een inventarisatie van die maatregelen zijn verschillende acties uitgezet ter bevordering van gelijke kansen en doorstroom. Zo is er sterk ingezet op de doorstroombevordering van het mbo naar het hbo en wordt binnen alle niveau 4-opleidingen het keuzevak Doorstroom hbo aangeboden.

In de tweede helft van 2019 is het vak Loopbaan nader verkend en is de rol van de mentor in de loopbaanoriëntatie belangrijker geworden. Dit zal een verdere uitwerking krijgen in 2020. Binnen alle mbo-locaties wordt gefocust op trajecten waarbij maatwerk mogelijk is. Er is veel aandacht voor onderwijs en, daar waar nodig, begeleiding op de eerste, tweede en derde lijn. Deze ondersteuning is opgenomen in het ondersteuningsplan van Lentiz. Alle studenten worden op deze manier ondersteund bij het afronden van hun opleiding en het behalen van hun diploma.

Om studenten de gelegenheid te geven zich zowel persoonlijk als beroepsmatig extra te ontwikkelen, wordt er deelgenomen aan Skills-wedstrijden. In 2019 heeft een verdere verkenning plaatsgevonden op de aangeboden Skills-wedstrijden en een betere inbedding ervan in het curriculum.

Kwetsbare jongeren

Alle studenten zijn gebaat bij een transparant onderwijssysteem, waarbinnen elk individu er mag zijn en gezien wordt. Dit geldt extra voor jongeren met een kwetsbare positie. Om (kwetsbare) jongeren goed onderwijs te kunnen geven, kan het één niet losstaan van het ander. Zo zijn de voornoemde activiteiten bij de integrale gebiedsbenadering en gelijke kansen en doorstroom, tevens maatregelen die zorgen dat alle jongeren op een zo hoog mogelijk niveau uitstromen en goed voorbereid zijn op hun toekomst. De begeleiding van de mentor is hierin essentieel. In 2019 zijn de eerste verkennende gesprekken gevoerd voor een Lentiz-mentoraatprogramma. In 2020 zal dit programma gerealiseerd worden binnen de Lentiz-locaties.

Voor een zeer kwetsbare groep jongeren is er het traject New LIFE. Dit is een bovenschoolse, regionale plusvoorziening voor (potentiële) schoolverlaters. De plusvoorziening New LIFE biedt een gecombineerd traject van onderwijs en (zorg)ondersteuning aan voor overbelaste jongeren. Deze jongeren worden via trajecten op maat begeleid naar een startkwalificatie, een vervolgopleiding en/of werk.

*2.1.7 Helderheid in de bekostiging van het beroepsonderwijs en volwasseneneducatie*Thema 1 Uitbesteding

In 2019 is er geen bekostigd onderwijs uitbesteed aan niet-bekostigde instellingen of organisaties.

Thema 2 Investeren van publieke middelen in private activiteiten

Lentiz heeft in 2019 geen publieke middelen ingezet voor private activiteiten. In 2019 participeerde Lentiz wel in een aantal publiek-private samenwerkingen. Een verdere toelichting op deze samenwerkingen staat in paragraaf 2.1.1 Publiek-private arrangementen.

Deelnemingen

Bij het contractonderwijs moet sprake zijn van een onderwijskundige meerwaarde of een versterking van de continuïteit van het reguliere beroepsonderwijs. Contractonderwijs wordt uitgevoerd tegen integrale kostprijs. Bij achterblijvende omzet is het mogelijk de kostenstructuur aan te passen. Er is sprake van een beperkt risico.

Thema 4 Les- en cursusgeld niet betaald door de student zelf

In 2019 hebben geen les- of cursusgelddbetalingen door Lentiz plaatsgevonden. Er is geen speciaal fonds aanwezig. Als het cursusgeld niet is betaald door studenten zelf maar door derden, dan ligt hier in alle gevallen een schriftelijke machtiging aan ten grondslag.

Thema 5 In- en uitschrijving en inschrijving van studenten in meer dan een opleiding tegelijk

Voor het in- en uitschrijven vlak voor of na een teldatum, gelden strikte interne regels die voldoen aan de door OCW gestelde bekostigingsvoorwaarden. Als een student voor meer opleidingen tegelijk staat ingeschreven, komt de student slechts eenmaal voor bekostiging in aanmerking.

Uitschrijvingen tussen 1 oktober 2019 en 1 januari 2020		21
Uitschrijvingen met diploma		5
Andere opleiding buiten Lentiz	-	
Overige uitschrijfredenen	16	
Uitschrijvingen zonder diploma		16

Inschrijvingen tussen 1 oktober 2019 en 1 januari 2020		6
Waarvan bol		4
Waarvan bbl		2

Thema 6 De student volgt een andere opleiding dan die waarvoor hij is ingeschreven

Het is niet te voorkomen dat sommige studenten tijdens een opleiding overstappen (omzwaaien) naar een andere opleiding. Dankzij gerichte loopbaanbegeleiding en een breed aanbod aan opleidingen kunnen de meesten van hen ingeschreven blijven bij Lentiz. Het beleid is erop gericht elke student een passende opleiding te bieden die wordt afgesloten met een diploma.

Omzwaaiers (veranderd van Crebo tussen 1 oktober 2019 en 1 januari 2020)		14
Waarvan bol		8
Waarvan bbl		6

Thema 7 Bekostiging van maatwerktrajecten ten behoeve van bedrijven

In 2019 organiseerde Lentiz maatwerktrajecten voor een aantal bedrijven in de agri- en foodsector. Hierbij gaat het alleen om maatwerktrajecten gericht op deelname aan een in het Crebo geregistreerde opleiding, met het oogmerk het traject met succes af te ronden en het behalen van een diploma. In maatwerktrajecten werkt Lentiz samen met het bedrijfsleven om adequaat te kunnen inspelen op de regionale behoeften. Voor het behalen van een diploma moet een student aan alle kwalificatie-eisen voldoen.

Bedrijf	Opleiding
Gemeente Rotterdam	Assistent plant of (groene) leefomgeving
Gemeente Rotterdam	Medewerker natuur, water en recreatie
Stroomopwaarts MVS	Assistent plant of (groene) leefomgeving
Stroomopwaarts MVS	Medewerker natuur, water en recreatie
Voorne-Putten Werkt B.V.	Assistent plant of (groene) leefomgeving
Voorne-Putten Werkt B.V.	Medewerker natuur, water en recreatie
Hilton Foods Holland	Medewerker voeding en technologie
Hilton Foods Holland	Medewerker agrohandel en logistiek
Hilton Foods Holland	Vakbekwaam medewerker voeding en technologie
Menken Orlando	Medewerker voeding en technologie
Leger des Heils - 50 50 workcenter	Assistent horeca, voeding of voedingsindustrie
Leger des Heils - 50 50 workcenter	Medewerker voeding en technologie
Leger des Heils - 50 50 workcenter	Assistent plant of (groene) leefomgeving
Leger des Heils - 50 50 workcenter	Medewerker hovenier
Leger des Heils - 50 50 workcenter	Medewerker natuur, water en recreatie
Agro Care (diverse locaties)	Assistent plant of (groene) leefomgeving
Agrocare & Van Steekelenburg	Assistent plant of (groene) leefomgeving
Combivliet (diverse locaties)	Assistent plant of (groene) leefomgeving
Beekenkamp Plants	Assistent plant of (groene) leefomgeving
Lans Zeeland	Assistent plant of (groene) leefomgeving
Lans Westland (diverse locaties)	Assistent plant of (groene) leefomgeving
Lans Westland (diverse locaties)	Assistent logistiek
Plantenkwekerij P. van Geest Maasland	Assistent plant of (groene) leefomgeving
Marjoland	Assistent plant of (groene) leefomgeving
Greenpack	Assistent logistiek

Thema 8 Buitenlandse studenten

Lentiz verzorgt alleen onderwijs in Nederland. Buitenlandse studenten die hier rechtmatig verblijven en voldoen aan de inschrijfvoorwaarden, komen in aanmerking voor bekostiging. Soms lopen studenten stage in het buitenland. In een dergelijke situatie wordt het onderwijs overwegend in Nederland verzorgd.

2.2 Voortgezet onderwijs

2.2.1 Verantwoording besteding middelen Prestatiebox vo

In 2019 hebben de vo-scholen binnen Lentiz middelen ontvangen in de vorm van Prestatiebox-gelden. Lentiz onderwijsgroep heeft vier doelen voor de inzet van deze gelden vastgelegd, te weten uitdagend onderwijs, de lerende organisatie, professionalisering van leraren en professionalisering van de directie. De scholen hebben hiervoor een planning gemaakt, op basis waarvan de Prestatiebox-gelden in hun begrotingen zijn opgenomen en uitgegeven. Met deze gelden zijn onder meer de volgende activiteiten gerealiseerd: aandacht voor talent (Comeniusklas, talentklassen, workshops voor leerlingen, de lerende organisatie - inzetten van professionele leergemeenschappen (PLG's), studiedagen, bijeenkomst formatief assessment en professionaliseringstrajecten (waaronder LC/LD-traject en individuele trajecten voor directieleden).

2.2.2 Verantwoording aanvullende bekostiging technisch vmbo

De aanvullende techniek gelden zijn bedoeld voor een injectie in de harde techniek en voor de planvorming voor vmbo-breed. De gelden voor de harde techniek zijn ingezet voor het inrichten van de Technoplaza. De gelden voor vmbo-breed zijn gebruikt om planvorming voor twee regio's te realiseren. Lentiz | Floracollege en Lentiz | Geuzencollege participeren in een aanvraag en Lentiz | VMBO LIFE College is penvoerder van de regio Nieuwe Waterweg Noord. Zie paragraaf 2.2.3.

2.2.3 Overheidsprioriteiten

Passend onderwijs

Lentiz biedt al haar vo-leerlingen een passende opleiding. Vaak krijgen leerlingen een plek die het beste bij hen past op een reguliere afdeling van een van de Lentiz-scholen. Soms is er extra ondersteuning nodig om het onderwijs goed te doorlopen. Voor dit doel zijn er leerwegondersteunend onderwijs en onder meer de afdeling Specifieke Zorg (LWOO+) bij Lentiz | Geuzencollege. Binnen andere scholen is extra ondersteuning mogelijk, zoals op Lentiz | Floracollege in Naaldwijk en bij Lentiz | VMBO Maasland. Daarnaast stelt Lentiz jaarlijks onder meer een ondersteuningsplan op binnen twee samenwerkingsverbanden in de regio.

In het kader van Passend onderwijs ontvangen onze scholen vanuit het samenwerkingsverband waar zij bij betrokken zijn (SWV NWN en SWV Westland) extra middelen. In totaal hebben wij in 2019 € 736.761 aan baten verantwoord. Vanuit het SWV Westland was dat een bedrag van € 453.000. Vanuit het SWV NWN was dat een bedrag van € 284.000.

Allereerst ontvangen we middelen voor het realiseren van bepaalde trajecten (bedoeld voor leerlingen met een bijzondere hulpvraag), zoals het LWOO+-traject bij Lentiz | Geuzencollege (te weten 85 leerlingen: €132.000) en het traject VMBO4You bij Lentiz | Floracollege (te weten 32 leerlingen: €223.500). Met deze trajecten bieden wij leerlingen een opleidingstraject dat extra ondersteuningsmogelijkheden omvat (zoals kleine groepen, inzet van specialisten (psycholoog, orthopedagoog, maatschappelijk werk, remedial teacher). Deze extra ondersteuning is gericht op een doorstroom naar het reguliere onderwijs in de bovenbouw dan wel in het vervolgonderwijs.

Daarnaast ontvangen onze scholen extra middelen om – in de vorm van trajectklassen of specifieke ondersteuning van bepaalde leerlingen – extra begeleiding te realiseren voor leerlingen die daar om vragen, dan wel voor leerlingen die die extra begeleiding nodig hebben om hun onderwijstraject op een goede wijze te kunnen volgen. In totaal is hiervoor rond €179.000 ontvangen, waarmee in totaal 131 leerlingen met deze extra middelen zijn ondersteund.

Ingezette ondersteuning bij deze doelgroep betreft:

- individuele begeleiding op gebieden als sociaal-emotioneel;
- training van executieve functies & zelfredzaamheid;
- huiswerkbegeleiding;
- coaching;
- Rots en water-training;
- faalangstreductietraining;
- kleine groepen (het grootste deel van de leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte zit in groepen van 15 à 16 leerlingen);
- een bijlesprogramma voor een aantal kernvakken;
- verhogen van mentoraatsuren;
- inzet van een orthopedagoog voor extra begeleiding van leerlingen;
- een matrixtraining voor leerlingen;
- inroosteren van ondernemend leren voor talentontwikkeling en ondersteuning van het leren;
- inzet schoolmaatschappelijk werk en docenten worden via cursussen vertrouwd gemaakt met de begeleiding van leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte: ADHD/autisme, e.d.

De verdeling, inzet en verantwoording van deze middelen vindt altijd plaats in overleg met het bestuur van het betreffende samenwerkingsverband, dat die middelen beschikbaar stelt.

Toetsing en examinering vo

Naar aanleiding van de onderzoeken naar toetsing en examinering in 2018 in Maastricht, heeft Lentiz onderwijsgroep de eigen examenorganisatie vo opnieuw doorgelicht. Alle Lentiz-scholen hebben de

zelfevaluatie van de VO-raad gedaan en besproken met de raad van bestuur. Bij het doorlichten van de organisatie is geconcludeerd dat de examenorganisatie voldoende is. Op een aantal punten zijn desondanks verbeteringen benoemd, die zich met name richten op een verdere professionalisering van de examencommissies die op de scholen zijn ingericht. Zowel Lentiz | Geuzencollege als Lentiz | LIFE College heeft in 2018 en 2019 een themaonderzoek Examinering van de Inspectie van het Onderwijs gehad. Beide onderzoeken hebben tot een positief oordeel geleid. Tevens was het oordeel van de Inspectie van het Onderwijs in het vierjaarlijkse onderzoek op dit punt positief.

Vmbo techniek

Lentiz onderwijsgroep heeft een school met een duidelijk techniekprofiel, namelijk Lentiz | LIFE College. In 2019 is hier de gehele techniekhal vernieuwd en omgedoopt tot Technoplaza. Bedrijven hebben meegedacht over de gewenste elementen en de inrichting van de werkplaatsen. Daarnaast investeren ze in de bijbehorende apparatuur. Door deze aanpak, die de komende jaren wordt voortgezet, blijft de faciliteit up-to-date en passend bij de wensen van het bedrijfsleven. Andere scholen kunnen ook gebruikmaken van de Technoplaza. Tot op heden heeft met name Lentiz | Geuzencollege hier gebruik van gemaakt. Ook worden er afspraken met basisscholen en praktijkonderwijs gemaakt om maximaal gebruik te maken van de faciliteit.

Daarnaast zijn er drie scholen die gelden hebben gebruikt om tot planvorming te komen in het kader van Sterk Techniekonderwijs.

Lentiz | Floracollege participeert in de aanvraag van de regio Haaglanden. Lentiz | Floracollege zal de komende jaren geld investeren in de faciliteiten voor techniekonderwijs in de school en zal daarnaast investeren om techniekonderwijs op verschillende manieren te integreren binnen het groene domein.

Lentiz | LIFE College is penvoerder van de aanvraag van de regio Nieuwe Waterweg Noord. Deze regio richt zich voornamelijk op het realiseren van instroom in het technisch vmbo. Samen met bedrijven zijn plannen gemaakt voor imagoverbetering, verbetering van het onderwijsprogramma, doorlopende leerlijnen met zowel primair onderwijs als middelbaar beroepsonderwijs en continuering van de up-to-date faciliteiten bij de verschillende scholen. Lentiz | Geuzencollege participeert in deze aanvraag.

3. RISICOMANAGEMENT

3.1 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

In deze risicoparagraaf bij de meerjarenbegroting 2020-2022 is een overzicht opgenomen van de belangrijkste risico's en onzekerheden voor Lentiz onderwijsgroep. Dit zijn voornamelijk risico's en onzekerheden met betrekking tot financiële ontwikkelingen, voortkomend uit aangekondigde veranderingen in wet- en regelgeving. Indien mogelijk is de financiële impact van een risico berekend en vermeld. Verder worden de bijbehorende beheersmaatregelen vermeld.

In de periode waarin het jaarverslag 2019 wordt opgesteld, en daarmee dit hoofdstuk inzake risicomanagement, is COVID-19 wereldwijd verspreid. Tot op heden heeft het coronavirus ertoe geleid dat Lentiz extra uitgaven heeft gedaan met betrekking tot bijvoorbeeld repatriëring van leerlingen, studenten en medewerkers, en aanschaf van laptops ter ondersteuning van het thuisonderwijs aan bepaalde leerlingen en studenten. In de (recente) toekomst zal deze pandemie voor Lentiz nog meer gevolgen hebben. Het risico is bijvoorbeeld aanwezig dat het leerproces van de (ingestroomde) leerlingen en studenten niet regulier verloopt, waardoor mogelijk extra inzet van personeel nodig is in het najaar van 2020. Tevens is het nog onduidelijk welk effect de coronacrisis heeft op het keuzegedrag van potentiële studenten in het mbo. Dit mogelijke effect loopt door tot 1 oktober 2020 en wordt mede beïnvloed door economische ontwikkelingen en effecten hiervan op ons regionale bedrijfsleven. De momenteel verwachte impact zal niet leiden tot discontinuïteit van Lentiz. De extra uitgaven zullen opgevangen worden uit de exploitatie van 2020 en, indien noodzakelijk, uit de reserves van Lentiz. Lentiz onderwijsgroep verwacht geen financiële discontinuïteit door het coronavirus en de gevolgen hiervan.

Voor Lentiz | Cursus & Consult, de B.V. die bedrijfsopleidingen en cursus- en contractonderwijs aanbiedt, is deze tijd een onzekere tijd. Cursussen en omzet zullen wegvallen, zowel nationaal als internationaal. De al gestarte cursussen zullen zo veel als mogelijk online worden afgerond. Daarnaast is binnen Cursus & Consult de ontwikkeling van e-learningmodules in een stroomversnelling geraakt. Lentiz | Cursus & Consult komt niet in aanmerking voor ondersteuning vanuit bijvoorbeeld de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW). De strikte scheiding tussen publieke en private middelen blijft Lentiz hanteren.

a. Loonkostenontwikkeling

In de meerjarenbegroting 2020-2022 is bij het bepalen van de loonkosten rekening gehouden met de geldende cao's op het moment van opstellen van de begroting. De cao voor het vo had een looptijd tot 1 oktober 2019 en de cao voor het mbo heeft een looptijd tot 1 juli 2020. In de periode van de meerjarenbegroting 2020-2022 zullen naar verwachting nieuwe cao's worden afgesloten. Vooruitlopend op nieuwe cao's is voor het vo op 9 april 2020 en voor het mbo op 28 mei 2020 een onderhandelaarsakkoord afgesloten. Met de impact van (mogelijke) verhogingen van de salaristabellen, andere cao-wijzigingen en daarbij behorende eventuele compensatie vanuit het ministerie van OCW, is in de meerjarenbegroting 2020-2022 geen rekening gehouden.

Naast de hiervoor genoemde loonkostenontwikkeling door wijzigingen in de cao's is het mogelijk dat de pensioenpremies in de periode 2020-2022, en daardoor de werkgeverslasten inzake pensioen, zullen stijgen. Bij het opstellen van de meerjarenbegroting 2020-2022 is geen rekening gehouden met de impact van dergelijke mogelijke stijgingen en eventuele compensatie hieromtrent vanuit het ministerie van OCW.

Het risico is aanwezig dat de hiervoor genoemde verhogingen van de loonkosten niet volledig worden gecompenseerd door het ministerie van OCW. Bij het opstellen van de meerjarenbegroting 2020-2022 is het niet mogelijk om de eventuele impact van de loonkostenverhoging te bepalen omdat deze afhankelijk is van veel externe factoren. In de meerjarenbegroting 2020-2022 zijn de ontwikkelingen op het gebied van personele inzet verder mede afhankelijk van de ontwikkelingen van de leerlingen- en studentenaantallen. Hierbij volgt de inzet van personeel de ontwikkeling van de leerlingen- en studentenaantallen. Een deel van de personele inzet is als flexibele schil begroot. Indien noodzakelijk kan er voor gekozen worden om deze niet of in mindere mate in te zetten.

b. Bekostiging vo

Het ministerie van OCW heeft een vereenvoudiging van de vo-bekostiging aangekondigd per kalenderjaar 2022. Uit de informatietool van het ministerie van OCW blijkt dat Lentiz hierdoor in totaal mogelijk 1,5%

meer bekostiging zal ontvangen vanaf kalenderjaar 2022. De gepresenteerde percentages zijn echter een indicatie en onder voorbehoud.

Verder is de informatietool van het ministerie van OCW gebaseerd op de situatie per 1 oktober 2018. Hierdoor zijn in de informatietool voor Lentiz slechts twee BRIN-nummers vermeld, terwijl per 1 augustus 2019 drie BRIN-nummers aanwezig zijn binnen Lentiz. Verder is met betrekking tot wijzigingen in de bekostiging van leerlingen in het voorbereidend beroepsonderwijs aan een agrarisch opleidingscentrum (vbo-groen) nog geen informatie van het ministerie van OCW ontvangen. Eventuele consequenties van het derde BRIN-nummer en aanpassingen in de bekostiging van het vbo-groen zijn niet in de informatietool opgenomen en daarom waarschijnlijk niet verwerkt in het hiervoor genoemde percentage van 1,5%.

Bij het opstellen van de meerjarenbegroting 2020-2022 is het onzeker of de bekostiging in het vo voor Lentiz vanaf 2022 inderdaad met ongeveer 1,5% zal toenemen. Het ministerie van OCW heeft namelijk aangekondigd dat het uitgangspunt is dat de vereenvoudiging geen financieel effect zou hebben. Momenteel is echter nog onduidelijk op welke wijze de bekostiging van onder andere de huisvesting van vbo-groen-leerlingen vanaf 2021 gaat plaatsvinden. Deze methodiek in het vbo-groen wijkt namelijk tot en met bekostigingsjaar 2020 af van de bekostigingsmethodiek van overige leerlingen. In de berichtgeving van het ministerie van OCW wordt deze andere methode van bekostigen nog niet vermeld in de vereenvoudigingsplannen. In de meerjarenbegroting 2020-2022 is de bekostiging daarom berekend op basis van de huidige methodiek en is ook de inzet van personeel op basis van de huidige methodiek bepaald. Dit draagt bij aan een voorzichtige manier van begroten.

c. Bekostiging mbo

Kwaliteitsagenda 2019-2022

In de jaren 2019 en 2020 ontvangen deelnemende onderwijsinstellingen op basis van deze regeling een vast bedrag om hun doelstellingen te behalen. In de jaren 2021 en 2022 zal een deel van de baten op basis van behaalde resultaten toegekend worden. Dit betreft de te behalen resultaten die zijn geformuleerd in het ingediende plan van de kwaliteitsagenda 2019-2022. In de begroting van 2020 is deze subsidie voor circa 1,5 miljoen euro in de baten verantwoord, waartegenover in de lasten voornamelijk inzet van personeel en inhuur derden is verantwoord. Het risico voor de jaren 2021 en 2022 is aanwezig dat bij niet behalen van de doelstellingen, een lager bedrag aan subsidie wordt ontvangen. In het najaar van 2020 vindt een evaluatiegesprek plaats met de Commissie Kwaliteitsafspraken MBO. In de kwaliteitscyclus, onderdeel van de planning- en controlcyclus van Lentiz, zijn maatregelen opgenomen zodat inzichtelijk is en gestuurd kan worden op de te behalen resultaten. Om verantwoording af te leggen over maatschappelijke thema's, genoemd in de brief van de minister van november 2019, heeft Lentiz reeds de voortgang van de kwaliteitsagenda in 2019 verwoord (zie bijlage 1 bij dit jaarverslag).

Plusmiddelen VSV-New LIFE

Vanuit het regionale plan Verantwoordelijkheid, samenwerken en verbinden (VSV) van de regio Rijnmond voor de periode 2016-2020, ontvangt Lentiz (via penvoerder Albeda) bijdragen ten behoeve van de plusvoorziening New LIFE. New LIFE is een afdeling binnen Lentiz | MBO LIFE College en betreft een bovenschoolse, regionale opvangvoorziening voor (dreigende) schoolverlaters met op minimaal drie leefgebieden ernstige problemen (overbelaste jongeren).

Tijdens het opstellen van de begroting 2020 is de toezegging ontvangen dat de plusmiddelen VSV ten behoeve van New LIFE ook voor de periode vanaf augustus 2020 ontvangen zullen worden, maar het was nog niet bekend voor welk bedrag. In het voorjaar van 2020 is bekend geworden dat Lentiz voor de planperiode 2020-2024 jaarlijks een bedrag voor de plusvoorziening New LIFE zal ontvangen van € 300.000. Dit jaarlijkse bedrag in de periode 2020-2024 is lager dan het bedrag dat in voorgaande jaren is ontvangen. In 2020 leidt dit tot een afwijking ten opzichte van de vastgestelde begroting 2020, waardoor ca. € 73.000 minder ontvangen wordt dan begroot. Deze negatieve afwijking zal opgevangen worden in de exploitatie 2020 van de locatie, onder andere door inkrimping van de flexibele schil van medewerkers. In de meerjarenbegroting 2020-2022 is voor de jaren 2021 en 2022 rekening gehouden met het nieuwe, jaarlijkse bedrag.

d. Samenwerkingen in de regio

Voor een aantal projectsubsidies is Lentiz publiek-private samenwerkingen aangegaan met verschillende partijen in de regio. Hierdoor zijn kansen en mogelijkheden gecreëerd op het gebied van

onderwijsvernieuwing. Voor deze projecten is Lentiz penvoerder. Een onderdeel van de administratieve verplichtingen is de registratie van de cofinanciering van alle partijen binnen de samenwerking. Als blijkt dat niet aan de subsidievoorwaarden is voldaan, heeft dit mogelijk tot gevolg dat de ontvangen subsidie moet worden terugbetaald. Naast mogelijke financiële gevolgen zou dit kunnen leiden tot imagoschade. Om te voldoen aan alle subsidievoorwaarden is een projectorganisatie ingericht. Er wordt onder meer periodiek (tussentijds) verantwoording afgelegd aan de subsidieverstrekker. In de paragraaf over publiek-private arrangementen (paragraaf 2.1.1) staat per publiek-private samenwerking een verdere toelichting.

e. Overige ontwikkelingen op gebied van wet- en regelgeving

Voorziening groot onderhoud

Op basis van de jaarverslaggevingsvoorschriften moet een strikte interpretatie gevolgd worden van de voorziening groot onderhoud. Voor iedere onderhoudsinvestering afzonderlijk moet in een voorziening voor groot onderhoud gespaard worden. De VO-raad geeft aan dat dit zou leiden tot een hogere voorziening dan strikt noodzakelijk is. Voor de verslagjaren 2018, 2019 en 2020 wordt daarom een uitzondering gemaakt voor onderwijsinstellingen. Lentiz maakt gebruik van deze uitzondering. Vanaf kalenderjaar 2021 zal de hiervoor genoemde uitzondering mogelijk niet meer gelden. Tijdens het opstellen van de meerjarenbegroting 2020-2022 is het nog onvoldoende duidelijk wat de mogelijke impact zou zijn indien deze uitzondering niet meer geldt. Aangezien er onzekerheid bestaat over de mate van aanscherping van de voorschriften, is de impact van deze mogelijke aanscherping niet verantwoord in de meerjarenbegroting 2020-2022.

In de volgende paragraaf wordt toegelicht hoe het risicomanagement binnen Lentiz is ingericht.

3.2 Risicoprofiel

In het Strategisch Meerjarenplan Toekomstmakers 2018-2022 is 'verantwoorden' als een van de speerpunten benoemd. De werkzaamheden die Lentiz hiertoe verricht, dragen bij aan een organisatie die zich verantwoordt richting de verschillende stakeholders. Om zich te kunnen verantwoorden, steunt Lentiz op drie pijlers van de interne beheersing. Deze drie pijlers zijn risicomanagement, procesmanagement en interne auditing. Deze onderwerpen zijn de afgelopen jaren steeds meer geborgd in de organisatie. Hierna wordt het risicomanagementsysteem van Lentiz beschreven.

Het risicomanagementsysteem van Lentiz is ingericht om inzicht te krijgen en te houden in de belangrijkste risico's en (beheers)maatregelen. Hierbij zijn inschattingen gemaakt van de kans dat een risico zich voordoet en wat de impact is als de gebeurtenis waaraan het risico verbonden is, zich voordoet. Ook zijn de bijbehorende (beheers)maatregelen vastgelegd. Aan de hand van een stappenplan is risicomanagement geborgd in de planning- en controlcyclus van Lentiz.

Aandacht voor het onderwerp risicomanagement is er onder meer als de scholen en het stafbureau (deel)begrotingen en bedrijfsplannen opstellen. Ook vindt periodiek overleg plaats met schooldirecteuren. De vastgelegde risico's en (beheers)maatregelen zijn en blijven mede hierdoor in kaart en up-to-date. Lentiz legt halfjaarlijks verantwoording af over het risicomanagement, via de risicoparagraaf in het jaarverslag en in de rapportage bij de hard close. De beheersbaarheid van de risico's wordt ook vergroot door de beschrijving van de belangrijkste bedrijfsprocessen.

Van de Inspectie van het Onderwijs is, aan de hand van het vierjaarlijkse onderzoek, het verzoek ontvangen om een nadere toelichting te geven op de resultaten die met het interne risicobeheersingssysteem zijn bereikt en de aanpassingen die de komende jaren eventueel worden doorgevoerd. Medewerkers van Lentiz zijn door het aanwezige risicomanagementsysteem risicobewust in hun (dagelijks) handelen. Dit is een van de belangrijkste resultaten die bijdragen aan bijvoorbeeld het inperken van risico's op het gebied van de AVG. Het streven van Lentiz is om de risicobewustwording te vergroten waardoor de kans dat een AVG-risico plaatsvindt kleiner wordt.

In de komende jaren blijft het huidige stappenplan gehandhaafd en zal indien nodig geüpdatet worden. Het weerstandsvermogen van Lentiz onderwijsgroep is op ruim voldoende niveau en kan de hiervoor beschreven risico's opvangen.

Samenwerkingen in de regio zijn voor Lentiz van groot belang. Deze dragen bij aan de verdere ontwikkeling van het onderwijs. Bij dergelijke samenwerkingen is het onder meer van belang dat het imago van Lentiz goed blijft.

Hiertoe wordt veel aandacht gegeven aan de relaties met partners in de samenwerkingen. Indien mogelijk is Lentiz penvoerder van dergelijke samenwerkingen, waardoor het de mogelijkheid heeft om de belangen van Lentiz te blijven benadrukken.

Lentiz onderwijsgroep heeft scholen zowel in het voortgezet onderwijs als in het middelbaar beroepsonderwijs. De unieke samenstelling van de verschillende type en soorten scholen in diverse gemeenten en regio's geeft Lentiz veel diversiteit, wat bijdraagt aan een balans in leerlingen- en studentenaantallen. Deze diversiteit en bijbehorende balans zorgen dat Lentiz de mogelijkheid heeft om het onderwijs te blijven innoveren, waarmee we leerlingen en studenten blijven interesseren in het onderwijs dat Lentiz biedt.

Jaarlijkse interne audits op de leerling- en studentadministraties dragen bij aan het waarborgen en beheersen van de bekostiging. Verder vinden interne audits plaats op de hard close en de jaarrekening. Verder worden interne audits uitgevoerd op aanbestedingsprocessen, waarbij de audit voor gunning van de aanbesteding wordt afgerond. De interne audits volgen uit het interne auditplan, waarin de uitgangspunten voor een interne audit zijn vastgelegd. De planning- en controlcyclus geeft Lentiz gedurende het jaar volledig inzicht in de (financiële) situatie, waardoor tijdig bijsturing kan plaatsvinden.

De raad van toezicht wordt geïnformeerd over de relevante risico's en het daarbij behorende stelsel van beheersmaatregelen. Dit gebeurt onder meer bij de presentatie van de hard close van 31 juli, bij de begroting en bij de jaarrekening.

4. BEDRIJFSVOERING

4.1 Inleiding

Als toekomstmaker neemt Lentiz onderwijsgroep de verantwoordelijkheid het onderwijs van de toekomst vorm te geven. Daarbij gaat Lentiz een stap verder dan de eisen die de wetgever stelt. De organisatie heeft een scherpe eigen visie en een eigen kwaliteitsagenda, waarbij de lat hoog ligt. Hieruit komt voort dat Lentiz als organisatie 'in control' is. Dit houdt in dat de organisatie financieel gezond is, dat er voldoende grip is op de bedrijfsprocessen, dat de processen en procedures dusdanig zijn beschreven en ingericht dat de meest relevante risico's tijdig worden gesignaleerd en dat de interne beheersing is geborgd. Om dit te realiseren heeft Lentiz een hoogwaardig stafbureau dat dienstverlenend en ondersteunend is aan de raad van bestuur en de scholen.

Een kenmerk van de bedrijfsvoering is 'resultaatverantwoordelijk management', waardoor de verantwoordelijkheden zo laag mogelijk in de organisatie worden gelegd. Hierdoor is er professionele ruimte en bijpassende verantwoordelijkheid. Met betrekking tot de allocatie van de middelen is het volgende te melden. De lumpsumbekostiging van het ministerie van OCW voor de scholen wordt direct ten gunste van de scholen gebracht, waarbij rekening wordt gehouden met de grondslagen voor de bekostiging. Op deze gelden wordt een inhouding gedaan van 7,9% voor bekostiging van het stafbureau en wordt 0,45% ingehouden voor bekostiging van de medezeggenschapsraden/ondernemingsraden. Voor de vorming van de bestemmingsreserves Groei en innovatie, Solidariteit, Sociaal statuut, Duurzame inzetbaarheid en de (personele) voorzieningen (wachtgeld en seniorenverlof) geldt een inhoudingspercentage van 5,63%. De vorming van de bestemmingsreserves en de voorzieningen vindt plaats op basis van de interne notitie Bepaling maximale afdracht bestemmingsreserves en voorzieningen.

4.2 Inrichting ICT

Een up-to-date ICT-infrastructuur is de basis voor de informatievoorziening en informatieveiligheid binnen onze organisatie, maar eveneens voor het delen van informatie en het samenwerken, intern en in de regio. ICT speelt een grote rol bij het invulling geven aan de strategische koers van Lentiz. Denk hierbij aan de mogelijkheden voor onderwijs op maat, het monitoren van leerresultaten en het examineren van onze leerlingen en studenten. Verder is ICT onmisbaar voor het administreren, de financiële bedrijfsvoering en het afleggen van verantwoording. Lentiz werkt daarom continu aan een toekomstbestendige ICT-infrastructuur. In dit licht zijn in 2019 diverse wijzigingen en vernieuwingen uitgevoerd.

4.2.1 Vernieuwen LAN/WLAN voor Lentiz-breed gebruik netwerk en internet

Op 15 januari 2019 is na een niet-openbare Europese aanbesteding een contract gesloten voor de nieuwe LAN/WLAN-dienstverlening van Lentiz. Het contract is op 1 februari 2019 ingegaan en betreft zowel het vervangen van alle netwerkkaparaatuur op elke Lentiz-locatie en het datacenter als het beheer van alle componenten in de vorm van een af te nemen dienst. De werkzaamheden zijn uitgevoerd en aan het eind van de zomervakantie afgerond. Het netwerk en de verbindingen zijn hiermee weer up-to-date en betrouwbaar. Er is dekkend wifi op alle Lentiz-locaties en de snelle internetverbindingen bieden mogelijkheden voor de toekomst.

4.2.2 Uitrol Windows 10 en versleutelen hardeschijfbeheerde werkplekken

Alle door Lentiz beheerde computers zijn voorzien van Windows 10. Bij deze uitrol is tevens de harde schijf van iedere werkplek versleuteld. Daarmee wordt voorkomen dat bij diefstal of verlies van het apparaat gegevens eenvoudig voor niet-bevoegden beschikbaar zijn. Deze risicobeperkende maatregel is van belang in het kader van de privacy.

4.2.3 Informatiebeveiliging en privacy (IBP)

In 2019 is in het kader van de AVG ruime aandacht besteed aan het vergroten van de bekendheid van de te nemen maatregelen. Zo is voor alle medewerkers de e-learning module AVG in het klaslokaal aangeschaft, die wordt afgesloten met een certificaat. Daarnaast heeft Lentiz deelgenomen aan de IBP Benchmark 2019, zodat we ons kunnen spiegelen aan andere onderwijsorganisaties. Hieruit blijkt dat Lentiz goed meekomt en een duidelijke groei heeft laten zien, met name op het gebied van examens. Verder zijn op alle scholen interne audits uitgevoerd met als doel inzicht te krijgen in de aantoonbaarheid van naleving van de wet.

Al deze acties hebben geresulteerd in het stellen van meer vragen en in de melding van een aantal datalekken. Gedurende het jaar 2019 zijn zes datalekken gemeld, waarvan er vier aan de Autoriteit Persoonsgegevens moesten worden doorgegeven. Door de tijdige melding door medewerkers aan de interne coördinator AVG kon de schade steeds worden beperkt.

Mede onder het toezicht van de externe functionaris gegevensbescherming, is en blijft de AVG een niet meer weg te denken thema binnen Lentiz. Op basis van de gestelde vragen aan de coördinator AVG blijkt dat de verantwoordelijkheid voor persoonsgegevens van leerlingen, studenten én medewerkers steeds breder wordt gedragen.

4.2.4 Meervoudig onderhandse aanbesteding portaal Mijnlentiz.nl

Het Lentiz-portaal heeft een centrale rol in het delen van informatie en het digitaal samenwerken. In nauw overleg met de regiegroep ICT² zijn de voorbereidingen getroffen om de overstap te maken naar een portaal in SharePoint online, onderdeel van Microsoft Office365. Voor deze vernieuwing was een meervoudig onderhandse aanbesteding noodzakelijk. De aanbesteding is in oktober 2019 gegund. Het contract is afgesloten op 1 november voor een periode van drie jaar. De migratie van het oude naar het nieuwe portaal is eind maart 2020 afgerond. Daarmee zijn de benodigde basisfunctionaliteiten van het portaal beschikbaar, van waaruit doorontwikkeling zal volgen op basis van de schoolplannen en de overeengekomen budgettering.

4.2.5 Aanbesteding ICT-middelen en doorbelasting ICT-kosten 2019-2024

Vanwege de huidige aanbestedingsrichtlijnen moeten bepaalde producten en diensten worden aanbesteed. Deze bestuurlijke verplichting betekent dat in veel gevallen de locaties niet zelf ICT-middelen kunnen aanschaffen. Aanschaf en beheer van ICT-gerelateerde producten moeten dan ook gebeuren in nauw overleg met de manager I&A. De manager I&A bepaalt, eventueel in overleg met de medewerker inkoop dan wel een aanbestedingsspecialist, of er sprake is van een aanbestedingsplicht.

Met het beheren en vernieuwen van de ICT-infrastructuur is een grote investering gemoeid. De begroting en de kosten zijn opgenomen in het ICT-bedrijf van Lentiz. Het merendeel van deze kosten betreft langeretermijnverplichtingen die onze organisatie met haar leveranciers is aangegaan. De kosten van het ICT-bedrijf worden doorbelast aan de scholen. In samenwerking met de afdeling Controlling en een afvaardiging van de Lentiz-directies is hiervoor een nieuw doorbelastingsmodel gemaakt. Het ICT-bedrijf en het gehanteerde doorbelastingsmodel betekenen transparantie van kosten, wat bijdraagt aan het maken van gerichte keuzes en het afleggen van verantwoording.

4.3 Huisvesting

4.3.1 Strategisch huisvestingbeleid

Lentiz heeft haar strategisch huisvestingbeleid vastgelegd in een meerjarenhuisvestingplan (MJHP). Het doel van het strategisch huisvestingbeleid is dat er op termijn voldoende vermogen beschikbaar is om het huidige onroerend goed te kunnen vervangen door gelijkwaardige nieuwbouw. Om aan deze doelstelling te kunnen voldoen, wordt een deel van het vermogen gereserveerd voor de realisatie van het meerjarenhuisvestingbeleid. Dit vermogen is toegerekend aan het huisvestingbedrijf van Lentiz en opgenomen in het meerjarenhuisvestingplan. Groot onderhoud vindt planmatig plaats op basis van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) dat onderdeel is van het MJHP. Ten behoeve van het groot onderhoud heeft Lentiz een voorziening groot onderhoud gevormd.

De waardering van onroerend goed vindt in de boekhouding en de jaarrekening plaats op basis van historische kostprijs. De financiële haalbaarheid van de beleidsvoornemens wordt altijd getoetst aan de hand van het meerjarenhuisvestingplan. De opbrengsten van het huisvestingbedrijf van Lentiz bestaan voornamelijk uit het deel van de lumpsumvergoeding van de rijksoverheid dat aan huisvesting kan worden toegerekend.

4.3.2 Locaties

Lentiz zorgt voor aantrekkelijke schoolgebouwen die de ontwikkeling in leerlingen- en studentenaantallen en onderwijsvormen faciliteren. Er wordt geïnvesteerd in duurzame initiatieven en aan de hand van een meerjarenonderhoudsplan wordt toekomstgericht onderhoud gepleegd.

In 2019 is er overall veel aandacht geweest voor het goed organiseren van alle bouwkundige en installatietechnische zaken, waarbij Lentiz een wettelijke verplichting heeft. Zo zijn alle liften geïnventariseerd en is de staat van onderhoud in kaart gebracht. Daarnaast is het elektrotechnisch en werktuigbouwkundig installatieonderhoud centraal aanbesteed en zijn diverse brandmeld- en inbraakinstallaties vernieuwd en verbeterd. Een duurzame energiemaatregelenlijst (EML) is opgesteld. De EML is een wettelijke verplichting. Deze omvat een inventarisatie van duurzame maatregelen die binnen vijf jaar terug te verdienen zijn. De

² De regiegroep ICT inventariseert en bespreekt wensen en voorstellen op het gebied van onderwijs en ICT en informatiemanagement, zowel centraal als op de scholen. De regiegroep prioriteert de wensen en voorstellen en adviseert de raad van bestuur. In de regiegroep is elke Lentiz-school vertegenwoordigd door een directielid.

uitvoering van deze maatregelen is gestart. Tot slot, zijn er verbeteringen aangebracht aan de klimaatinstallaties, waardoor deze weer naar behoren functioneren.

In **Schiedam** wordt met de gemeente en een ontwikkelcombinatie gesproken over de plannen voor plangebied Schieveste. Er ligt een ontwikkelplan voor dat gebied met veel hoogbouw rond Lentiz | LIFE College, waarin woningen en bedrijfsleven een plek gaan krijgen. Met als doel de kansen maximaal te benutten en bedreigingen te minimaliseren, denkt de afdeling Huisvesting mee over thema's als bereikbaarheid, veiligheid (tijdens de bouwperiode), zichtbaarheid van Lentiz | LIFE College en parkeren. Verder wordt in Schiedam intensief met de gemeente samengewerkt aan een integraal huisvestingplan voor onderwijshuisvesting.

In 2018 hebben in **Vlaardingen** de gemeente en schoolbesturen een integraal huisvestingplan (IHP) opgesteld, met daarin opgenomen nieuwbouw voor Lentiz | Groen van Prinstererlyceum. In het coalitieakkoord van mei 2019 is echter besloten de uitvoeringsplanning aan te passen. Om het IHP haalbaar/betaalbaar te maken, gaan de uitvoeringsplannen van acht naar tien jaar. Daarnaast is voor Lentiz | Groen van Prinstererlyceum een renovatiebudget opgenomen, in plaats van nieuwbouw. Het IHP 2020-2029 is op 23 april 2020 vastgesteld door de gemeenteraad. Lentiz is in gesprek met de gemeente over de opties rond renovatie, nieuwbouw en doordecentralisatie. In het coalitieakkoord heeft een aanpassing plaatsgevonden van het IHP waarop Lentiz een voorbehoud heeft gemaakt.

Met de gemeente Vlaardingen, een projectontwikkelaar en partners wordt tevens gewerkt aan een stadsplan voor het oude Unilever-terrein. Lentiz en partners onderzoeken de ontwikkeling van een zorgcampus op dat terrein.

In **Maassluis** zijn bij Lentiz | Revislyceum klimaatverbeteringen aangebracht. Lentiz | Revislyceum en Lentiz | Revis MAVO werken steeds intensiever samen, ook in de huisvesting. Er vinden gesprekken plaats met het plaatselijke bedrijfsleven om tot samenwerking en mogelijk campusvorming te komen.

In **Maasland** wordt voor Lentiz | Maasland hard gewerkt aan de realisatie van een kenniscentrum en hippische campus voor de hippische topsport nabij Manege Chardon.

In **Middelharnis** is de voorbereiding voor nieuwbouw van een beroepencampus gestart.

4.4 Duurzaamheid

Lentiz is op weg naar een duurzame toekomst. Drie Lentiz-scholen en het stafbureau mogen de Groene Vlag van Eco-Schools voeren. Eco-Schools is een internationaal keurmerk om duurzaam gedrag op scholen, van binnenuit en in nauwe samenwerking met de leerlingen, te bevorderen. In totaal doen 48.000 scholen uit 58 landen mee aan het Eco-Schools-programma, waarmee ze laten zien dat duurzaamheid een vaste plek binnen het onderwijs heeft gekregen.

Lentiz | Geuzencollege is een Fairtrade School en mag zich nog steeds Excellente School noemen. Lentiz | Revis MAVO, Lentiz | Geuzencollege en Lentiz | LIFE College zijn Gezonde School, gericht op een gezond eetpatroon. Lentiz | MBO Westland, Lentiz | Revis MAVO en Lentiz | LIFE College hebben een Gezonde Schoolkantine, waar ongezonde snacks zijn vervangen door gezonde en vooral lekkere maaltijden.

Op het gebied van huisvesting en facilitair werkt Lentiz aan duurzaamheid. Bijvoorbeeld door het meerjarenonderhoudplan (MJOP) om te zetten naar een duurzaam meerjarenonderhoudplan (DMJOP). Verlichting werd vervangen door duurzame ledverlichting. De organisatie kreeg subsidie van SDE+ (Stimuleringsregeling duurzame energieproductie) om zonnepanelen op scholen te plaatsen. Bij nieuwbouw worden duurzame materialen gebruikt. Daarnaast maken vier Lentiz-scholen gebruik van warmte- en koudeopslag (WKO), wat een enorme besparing op gas oplevert.

In de aanbestedingstrajecten is aandacht voor duurzaamheid. Lentiz koopt bijvoorbeeld bij de aanbesteding van gas en elektra 'duurzame' energie in.

Afval wordt gescheiden verwerkt. Dat gebeurt òf al in de school òf bij de afvalverwerker. Als gescheiden afvoeren tot veel extra transportbewegingen leidt die belastend zijn voor het milieu, vindt scheiding bij de afvalverwerker plaats.

4.5 Personeel

2019 was een jaar van stabilisatie binnen Lentiz onderwijsgroep. Nog het aantal scholen noch het aantal medewerkers in dienst heeft een noemenswaardige verschuiving laten zien. Lentiz heeft, ondanks het lerarentekort, geen problemen ondervonden met het werven van nieuwe collega's. Hierdoor kon de focus gericht worden op bijvoorbeeld het ontwikkelen en continueren van de aandacht voor het vergroten van het werkplezier van onze medewerkers.

Bij Lentiz werken mensen in ongeveer 25 verschillende functies. Merendeel van de medewerkers is docent. De overige medewerkers maken deel uit van het onderwijsondersteunend personeel.

Vernieuwing staat voorop. Opleiden staat nooit stil. We leven in een wereld van ongekend snelle veranderingen. De beroepspraktijk verandert continu. Medewerkers nemen initiatieven om zichzelf te ontwikkelen met opleidingen en cursussen. Lentiz stimuleert en faciliteert hen daarbij. Daar draagt bijvoorbeeld het project ELO MBO aan bij, waarbij vanuit de ambities van het SMP een onderwijsomgeving gecreëerd wordt waarbij er herkenbaar onderwijs is voor zowel medewerkers en studenten als externen. Dit maakt kennisdeling mogelijk binnen en buiten locaties, wat ook als voordeel heeft dat er meer feedback mogelijk is tussen docenten. Dit komt ten goede aan de kwaliteit.

4.5.1 Zaken met een behoorlijke personele betekenis

Cao

De arbeidsvoorwaarden in het onderwijs kwamen dit kalenderjaar vaak in het nieuws. Dit leidde tot twee stakingen van mensen werkzaam in het onderwijs. De raad van bestuur van Lentiz onderwijsgroep heeft medewerkers die wilden gaan staken/demonstreren vanzelfsprekend ruimte gegeven. De continuïteit van het onderwijs is echter niet in het geding geweest. Op de meeste Lentiz-scholen werd gewoon lesgegeven.

Bevorderen werkplezier

In 2019 is er binnen Lentiz aandacht geweest voor de aanpak van de werkdruk en het bevorderen van het werkplezier. Werkdruk binnen Lentiz kent diverse verschijningsvormen en oorzaken. In de zomer van 2019 is het plan Aanpak werkdruk Lentiz | MBO 2019-2023 door het Platform Medezeggenschap goedgekeurd.

Wisselingen management

Op twee scholen heeft in 2019 een directiewisseling plaatsgevonden. In november is een nieuwe stafmanager HRM in dienst getreden.

Nieuwe functie groepsleerkracht onderbouw vmbo-basis/kader

Ingevolge de Wet op het voortgezet onderwijs dient een docent in alle vormen van het vo, ten minste een tweedegraads bevoegdheid te hebben behaald. In 2017 heeft het ministerie van OCW een nieuwe regeling ontworpen, die in februari 2019 in de Staatscourant is gepubliceerd. Deze regeling houdt in dat docenten met een pabo-diploma de gelegenheid krijgen een aanvullend diploma Groepsleerkracht onderbouw vmbo-basis/kader te behalen. Met deze aanvullende scholing hebben deze docenten een ontheffing en zijn ze (alleen) inzetbaar in de onderbouw van het vmbo-basis/kader. Naast de aanpassing van het functiebouwhuis van Lentiz, zijn intern afspraken gemaakt over de promotiemogelijkheden van deze groep docenten.

4.5.2 Personeelsbeleid

Activiteiten met betrekking tot het thema psychosociale arbeidsbelasting

Activiteiten en elementen over de aanpak van werkplezier en duurzame inzetbaarheid die in meer locatieplannen zijn opgenomen, vallen onder de verantwoordelijkheid van de directeuren. De directeuren zijn integraal eindverantwoordelijk en zij zorgen in het kader van het locatie-werkdrukplan. Omdat Lentiz veertien unieke scholen heeft, zijn er geen algemene, Lentiz-breed geldende uitspraken over oorzaken van en/of oplossingen voor werkdruk te geven. Iedere locatie heeft een eigen aanpak van de werkdruk nodig en formuleert daarom locatiespecifieke acties en maatregelen die jaarlijks bijgesteld worden. Bij deze acties en maatregelen kan gedacht worden aan meer ontwikkeltijd, werkdrukverlichting, begeleiding van startende leraren, begeleiding van zij-instromers, onderwijsinnovatie en maatregelen met betrekking tot arbeidsmarktvaagstukken. Bovenschools wordt de aanpak van werkplezier en duurzame inzetbaarheid besproken, gestimuleerd en ondersteund.

Sociale veiligheid

Iedere school heeft sinds 2018 een coördinator Sociale veiligheid benoemd. Alle coördinatoren nemen om de zes weken deel aan de bijeenkomsten van het Lentiz-brede kennisplatform en aan de intervisiegroep Sociale

veiligheid. Andere medewerkers binnen Lentiz onderwijsgroep die betrokken zijn bij sociale en fysieke veiligheid, zijn de medewerkers met een BHV/EHBO-diploma en de vertrouwenspersonen. Ruim 130 medewerkers hebben een BHV-diploma en de helft daarvan heeft ook een EHBO-diploma. Jaarlijks volgen zij training. De zestien vertrouwenspersonen zijn voor hun rol opgeleid en nemen deel aan de Lentiz-brede intervisiegroep Sociale veiligheid om hun kennis en vaardigheden op peil te houden. De meeste vertrouwenspersonen vervullen deze rol voor zowel leerlingen en studenten als collega's.

62+-regeling

Sinds 2017 heeft Lentiz een eigen regeling rondom duurzame inzetbaarheid, ter compensatie van de wijziging in de cao-vo als gevolg van de wijziging seniorenregeling. Het doel van de regeling is duurzame inzetbaarheid te bevorderen. In 2019 zijn zeven van de zeventien medewerkers die in 2019 in aanmerking kwamen, gaan deelnemen aan de 62+-regeling.

Bevoegd, bekwaam, studeren

Begin 2019 besloot de regering om de invoering van het verplichte Lerarenregister in de ijskast te zetten. Het register was bedoeld als middel om de beroepsgroep te versterken, maar de weerstand in het werkveld was te groot. Het register blijft onder de naam Lerarenportfolio beschikbaar voor leraren die daar hun portfolio in hebben opgeslagen. Een en ander betekent niet dat de Wet beroep leraar en het Lerarenregister van tafel zijn. De wettelijke plichten blijven bestaan. Zo moet Lentiz jaarlijks de gegevens aanleveren van haar leraren voor het Lerarenportfolio. Ruim 84% van de docenten bij Lentiz heeft een bevoegdheid of voldoet aan de bekwaamheidseisen. Daarnaast behaalden achttien docenten in 2019 hun bevoegdheid, gedurende hun dienstverband bij Lentiz. Dit aantal is gelijk aan voorgaande jaren. Docenten zonder bevoegdheid zijn in opleiding.

4.5.3 Personeelsgegevens

In 2019 werkten 869 medewerkers (695 fte) voor Lentiz. In onderstaande tabel is de omvang van de formatie gespecificeerd over de jaren 2016 tot en met 2019.

	2016	2017	2018	2019
In aantallen				
Lentiz totaal	839	833	860	869
In fte				
Management/directie	32	31	31	30
Onderwijzend personeel	485	477	488	495
Overige medewerkers	165	164	163	170
Lentiz totaal	682	672	682	695

Lentiz streeft in het kader van gezonde bedrijfsvoering naar een flexibele schil van rond de 15%. In 2019 is de bedrijfsvoering gezond te noemen, want 82% van de medewerkers had (in fte) een benoeming voor onbepaalde tijd en 18% een benoeming voor bepaalde tijd. Dit is een goede verhouding gezien de verhouding van de financiering van de loonkosten. 82% van de loonkosten komt namelijk uit lumpsumfinanciering en 18% via tijdelijk geld (additionele middelen). Dankzij de nieuwe wetgeving (Wet arbeidsmarkt in balans) met ingang van 1 januari 2020 heeft Lentiz iets meer ruimte om tijdelijke arbeidsovereenkomsten te verlengen.

Man-vrouwverhouding

In de personeelsverdeling streeft Lentiz naar een evenwichtige man-vrouwverhouding. In 2019 was 19,2% meer vrouwen dan mannen werkzaam bij Lentiz. Het aantal mannen werkzaam bij Lentiz daalt enigszins.

	2016	2017	2018	2019
Man	42,4%	41,8%	41,9%	40,4%
Vrouw	57,6%	58,2%	58,1%	59,6%
Lentiz totaal	100%	100%	100%	100%

Leeftijdsopbouw

Lentiz onderwijsgroep heeft door de jaren heen een evenwichtige leeftijdsopbouw, verdeeld over de diverse leeftijdsgroepen. De groei in het aantal medewerkers in de leeftijdscategorie 65+ is duidelijk te koppelen aan

de stijging van de AOW-gerechtigde leeftijd. De AOW-gerechtigde leeftijd is de komende drie jaar (tot september 2022) 66 jaar en 4 maanden.

	2016	2017	2018	2019
t/m 24 jaar	2,5%	3,9%	3,4%	3,5%
25 - 34 jaar	26,4%	25,6%	25,0%	24,0%
35 - 44 jaar	19,4%	20,8%	21,9%	21,6%
45 - 54 jaar	24,5%	22,1%	22,6%	23,3%
55 - 64 jaar	25,6%	25,9%	25,2%	24,2%
65+	1,6%	1,7%	1,9%	3,4%
Lentiz totaal	100%	100%	100%	100%

Verzuim, meldingsfrequentie

Voor het tweede opeenvolgende jaar is het verzuimpercentage van Lentiz gedaald. Tevens is de meldingsfrequentie gedaald en deze is nu de laagste in de afgelopen vijf jaar. Beide cijfers tonen aan dat het huidige verzuimbeleid van Lentiz nog steeds succesvol is. Ten opzichte van landelijke verzuimpercentages, vo 5,6% en mbo 5,7%, valt het verzuimpercentage van Lentiz positief op (bron landelijke verzuimpercentages: aob.nl; cijfers 2018). De voornaamste reden voor de stijging van de verzuimduur wordt gezocht in het feit dat medewerkers langer doorwerken. Vanwege de hogere leeftijd duurt het herstel bij uitval vaak wat langer.

Lentiz	2015	2016	2017	2018	2019
Verzuimpercentage	3,71%	4,54%	4,59%	4,47%	4,17%
Gemiddelde verzuimduur (in dagen)	9,46	9,71	14,57	13,05	17,18
Meldingsfrequentie (aantal keren verzuimverlof aangevraagd)	1,54	1,50	1,38	1,39	1,25

4.5.4 Gevoerd beleid inzake de beheersing van uitkeringen na ontslag

Het Lentiz LoopbaanLab (LLL) organiseert en ondersteunt activiteiten ter bevordering van de mobiliteit binnen Lentiz. Dit kan gaan om verplichte of vrijwillige mobiliteit binnen of buiten de organisatie. Daarmee zet het LLL dus in op een bredere doelgroep dan alleen ex-medewerkers met recht op een uitkering.

Lentiz werkt nauw samen met Randstad Onderwijs in de begeleiding van deelnemers aan het LLL. Randstad verzorgt de intake, neemt testen af en neemt de begeleiding verder voor zijn rekening. Alle (ex)medewerkers die voorkomen op de overzichten WW-uitkeringskosten van het UWV en de overzichtlijst van WW+, zijn in beeld of in begeleiding. Dankzij een zorgvuldige opvolging wordt de schadelast beperkt.

In 2019 hebben 36 oud-medewerkers voor een periode of het hele jaar een beroep gedaan op de WW of de (B)WW. Voor 15 oud-medewerkers heeft Randstad Onderwijs kortere of langere tijd begeleiding in gang gezet of gecontinueerd. De begeleiding van 5 oud-medewerkers is in 2019 gestopt omdat zij elders werk vonden of omdat hun (B)WW-uitkering afliep.

4.6 Onderwijsprestaties: indicatoren voor het mbo

4.6.1 Diplomaresultaat

Het rendement van Lentiz onderwijsgroep was in 2019 77%.

Aantal gediplomeerden

In 2019 leverden onze mbo-scholen in totaal 551 gediplomeerden af voor de groene arbeidsmarkt of doorstroom naar het hbo.

	Aantal gediplomeerden in 2019
Lentiz MBO Maasland	127
Lentiz MBO Westland	216
Lentiz MBO LIFE College	137
Lentiz MBO Barendrecht	52
Lentiz MBO Middelharnis	9
Lentiz MBO Oostland	10

4.6.2 Aantal voortijdige schoolverlaters

Op basis van de voorlopige cijfers 2018-2019 (uitgave februari 2020) heeft Lentiz onderwijsgroep 60 voortijdige schoolverlaters (vsv'ers). Dit komt neer op 4,0% vsv'ers voor de gehele instelling. Afgelopen jaren is ingezet op het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. Dit heeft geresulteerd in een daling van 0,9% ten opzichte van 2017-2018 (4,9%). Op niveau 1 scoort Lentiz boven de landelijke norm. Dit komt omdat we met de bovenregionale plusvoorziening bij Lentiz | MBO LIFE College (New LIFE) een aantal Entree-studenten inschrijven vanuit de regio. Van Entree-studenten is bekend dat de uitval hoger is, omdat dit jongeren zijn in een grootstedelijke omgeving met meervoudige problematieken.

	Lentiz % vsv	Norm % vsv
Niveau 1	30%	26%
Niveau 2	8%	9%
Niveau 3	3%	3%
Niveau 4	2%	3%

4.6.3 Examinering mbo

Alle examens moeten voldoen aan de (inhoudelijke) eisen die de overheid en het bedrijfsleven aan de examinering stellen. Een Lentiz-diploma is daarom van grote waarde in de maatschappij en wordt herkend en erkend in het bedrijfsleven. De mbo-opleidingen van Lentiz leiden tweeledig op: enerzijds voor een functie in het bedrijfsleven, anderzijds voor goed burgerschap en doorstroom naar een hbo-opleiding. Daarom werken de Lentiz-scholen in beroepenveldcommissies structureel samen met het bedrijfsleven.

Het managen van het examen

Alle taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de betrokkenen zijn samen met de examenprocessen beschreven in een Examenhandboek. Dit geeft sturing aan de examenorganisatie, het managen van het examen en de kwaliteit van de examenproducten. Daarnaast legt Lentiz de exameneisen van de verschillende opleidingen jaarlijks vast in de Onderwijs- en examenregeling (OER). In de OER staan ook de belangrijkste examenprocessen zodat alle studenten van de Lentiz-mbo's tijdig en juist worden geïnformeerd. De examenprocessen worden bovendien helder uitgelegd in de studiegidsen van de scholen.

Ontwikkelingen en behaalde resultaten

De examenorganisatiestructuur staat beschreven in het Examenhandboek dat jaarlijks wordt geëvalueerd en zo nodig aangepast. Het bureau Examinering mbo speelt hierin een coördinerende rol en geeft de examencommissies op de scholen ondersteuning bij alle examineringsprocessen.

Lentiz koopt de beroepsgerichte examens in bij stichting Groene Norm. In 2019 is een start gemaakt met het digitaal afnemen van de beroepsgerichte examens via de tool [Praktijkbeoordelen.nl](https://praktijkbeoordelen.nl).

De (instellings)examens voor vakken binnen het algemeen vormend onderwijs worden ingekocht bij Bureau ICE. De resultaten van de beoordeling van deze examens worden geregistreerd in het systeem waarmee instellingsexamens worden afgenomen, de TOA.

Via de beroepenveldcommissies is het bedrijfsleven betrokken bij het onderwijs en de (organisatie en inhoud van de) examens. De Proeven van Bekwaamheid worden afgenomen in nauwe samenwerking met, of op locatie bij, de betrokken bedrijven.

4.6.4 Tevredenheid studenten

De kwaliteit van het Lentiz-onderwijs en de tevredenheid van leerlingen en studenten, ouders en medewerkers hangen nauw met elkaar samen. Daarom peilt Lentiz regelmatig de meningen van deze stakeholders. Het tevredenheidsonderzoek onder mbo-studenten wordt tweejaarlijks uitgevoerd door Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB). In 2019 is er geen meting uitgevoerd, deze zal in 2020 plaatsvinden.

4.7 Onderwijsprestaties: indicatoren voor het voortgezet onderwijs

Om de voortgang te volgen, worden de kwaliteitskaarten Vensters voor Verantwoording en Cum Laude gebruikt. Alle scholen bespreken in de halfjaarlijkse kwaliteitsgesprekken met de raad van bestuur hoe ze hun resultaten op niveau kunnen houden of verbeteren.

4.7.1 Schooladvies en plaatsing

Voor het kwaliteitsgegeven Schooladvies en plaatsing meet Lentiz of de plaatsing van leerlingen past bij het gegeven basisschooladvies. Alle opleidingen scoren hierbij ruim boven de landelijk gestelde norm. Een percentage van de leerlingen wordt geplaatst op een hoger niveau dan door het basisonderwijs geadviseerd. Een uitzondering is de opleiding Het Groene Lyceum. Een deel van deze ouders en hun kinderen kiest toch voor deze praktische mavo/mbo-opleiding (op weg naar instroom in het hbo), ook al heeft de basisschool een havo-opleiding geadviseerd aan een deel van de betreffende leerlingen. Voor de Lentiz | Revis MAVO is de opbrengstenkaart nog in opbouw omdat de school nog geen volledige cyclus heeft doorlopen. Omdat het aantal geslaagden en het slagingspercentage van Lentiz | Revis MAVO in 2019 wel weergegeven kunnen worden, zijn deze opgenomen in de cijfers (zie paragraaf 4.7.2).

	Landelijke norm	Lentiz 2018-2019
Lentiz VMBO Maasland	-12,10%	19,41%
Lentiz Floracollege	-10,05%	27,17%
Lentiz Dalton MAVO & Het Groene Lyceum	-10,05%	-14,57%
Lentiz Revislyceum	-7,00%	10,90%
Lentiz Geuzencollege	-10,05%	12,58%
Lentiz Groen van Prinsterer	-0,55%	13,82%
Lentiz LIFE College	-10,05%	16,16%

Bron: Examensecretariaat Lentiz onderwijsgroep

4.7.2 Slagingspercentages

De slagingspercentages van de scholen staan hieronder beschreven. Ten opzichte van 2018 zien we voor enkele afdelingen lichte dalingen en stijgingen.

	2018	2019
Lentiz VMBO Maasland basis	100%	100%
Lentiz VMBO Maasland kader	96,2%	91,5%
Lentiz VMBO Maasland g/t	100%	97,7%
Lentiz Floracollege basis	100%	100%
Lentiz Floracollege kader	98,8%	100%
Lentiz Floracollege g/t	100%	100%
Lentiz Dalton MAVO & Het Groene Lyceum	97,4%	95,5%
Lentiz Revis MAVO	-	96,7%
Lentiz Revislyceum havo	96,3%	86,4%

Lentiz Revislyceum vwo	90,5%	93,9%
Lentiz Geuzencollege basis	100%	99,0%
Lentiz Geuzencollege kader	94,8%	95,0%
Lentiz Geuzencollege g/t	80,0%	100%
Lentiz Groen van Prinstererlyceum mavo	92,8%	85,7%
Lentiz Groen van Prinstererlyceum havo	84,7%	89,9%
Lentiz Groen van Prinstererlyceum vwo	82,7%	87,0%
Lentiz VMBO LIFE College vmbo basis	100%	100%
Lentiz VMBO LIFE College vmbo kader	100%	95,9%
Lentiz VMBO LIFE College vmbo g/t	86,4%	100%

Bron: Examensecretariaat Lentiz onderwijsgroep/Vensters voor Verantwoording

4.7.3 Rendement onderbouw

Uit de behaalde resultaten blijkt dat alle opleidingen binnen Lentiz tijdens de eerste twee leerjaren een onbelemmerde doorstroom van leerlingen realiseren. De doorstroompercentages liggen bij alle opleidingen boven de landelijk gestelde norm. Ten opzichte van de onbelemmerde doorstroom 2017-2018 blijven de gegevens grotendeels gelijk of beter.

	Norm	2017-2018	2018-2019
Lentiz VMBO Maasland	95,24%	98,65%	98,02%
Lentiz Floracollege	95,42%	98,09%	98,54%
Lentiz Dalton MAVO & Het Groene Lyceum	95,42%	98,33%	98,3%
Lentiz Revislyceum	95,47%	96,95%	97,51%
Lentiz Geuzencollege	94,83%	95,25%	95,3%
Lentiz Groen van Prinstererlyceum	95,07%	96,32%	96,59%
Lentiz LIFE College	92,41%	99,61%	99,79%

Bron: Onderwijsresultaten 2019 (Inspectie van het Onderwijs)

4.7.4 Rendement bovenbouw

Ook in de bovenbouw ligt het doorstroompercentage van Lentiz-leerlingen boven de landelijke norm. Veel van hen stromen zonder vertraging door naar het eindexamen. Het havo in Vlaardingen vraagt op dit punt om extra aandacht en inzet. Voor de kaderopleiding van Lentiz | Floracollege is aandacht nodig. Ten opzichte van het voorgaande jaar zien we verder geen grote verschillen in de doorstroom binnen de bovenbouw.

	Norm	2017-2018	2018-2019
Lentiz VMBO Maasland basis	86,69%	97,14%	97,22%
Lentiz VMBO Maasland kader	86,1%	93,31%	93,17%
Lentiz VMBO Maasland g/t	86,32%	95,77%	96,0%
Lentiz Floracollege basis	87,06%	98,13%	97,54%
Lentiz Floracollege kader	92,95%	92,54%	88,93%
Lentiz Floracollege g/t	86,73%	92,33%	91,43%
Lentiz Dalton MAVO	86,89%	96,74%	96,53%

Lentiz Revislyceum havo	79,72%	82,25%	83,44%
Lentiz Revislyceum vwo	81,88%	87,29%	87,13%
Lentiz Geuzencollege basis	85,48%	89,73%	90,7%
Lentiz Geuzencollege kader	85,67%	92,86%	92,07%
Lentiz Geuzencollege g/t	85,59%	92,21%	89,11%
Lentiz Groen van Prinstererlyceum mavo	85,15%	87,48%	90,5%
Lentiz Groen van Prinstererlyceum havo	79,22%	73,92%	74,87%
Lentiz Groen van Prinstererlyceum vwo	81,66%	82,07%	83,55%
Lentiz VMBO LIFE College basis	79,86%	97,54%	97,35%
Lentiz VMBO LIFE College kader	80,82%	95,63%	96,42%
Lentiz VMBO LIFE College g/t	80,09%	91,38%	89,66%

Bron: Onderwijsresultaten 2019 (Inspectie van het Onderwijs)

4.7.5 Uitstroomgegevens

In 2019 leverden onze vo-scholen in totaal 1.464 leerlingen af voor het vervolgonderwijs of instroom op andere vo-scholen.

	Aantal schoolverlaters in 2019
Lentiz Dalton MAVO & Het Groene Lyceum	213
Lentiz Floracollege	218
Lentiz VMBO Maasland	143
Lentiz VMBO LIFE College	169
Lentiz Geuzencollege	255
Lentiz Revis MAVO	33
Lentiz Groen van Prinstererlyceum	230
Lentiz Revislyceum	203

Bron: Onderwijsresultaten 2019 (Inspectie van het Onderwijs)

4.7.6 Vergelijking SE en CE

De resultaten van het schoolexamen (SE) en het centraal examen (CE) bepalen of leerlingen slagen. Tussen deze cijfers mag gemiddeld niet meer dan een half punt (0,50) verschil zitten. Zoals elk jaar vergeleek Lentiz ook in 2019 de CE/SE-cijfers met elkaar, voor elke school en voor ieder schooltype. Op een opleiding na, scoren de opleidingen beter dan de norm. Bij het Geuzencollege is extra aandacht om te zorgen dat de opleidingen volgend jaar weer binnen de norm scoren.

	Norm	2018-2019
Lentiz VMBO Maasland basis	0,50	-0,45
Lentiz VMBO Maasland kader	0,50	-0,06
Lentiz VMBO Maasland g/t	0,50	0,10
Lentiz Floracollege basis	0,50	-0,12
Lentiz Floracollege kader	0,50	0,13
Lentiz Floracollege g/t	0,50	0,24
Lentiz Dalton MAVO	0,50	0,16
Lentiz Revislyceum havo	0,50	-0,02

Lentiz Revislyceum vwo	0,50	0,10
Lentiz Geuzencollege basis	0,50	-0,55
Lentiz Geuzencollege kader	0,50	-0,11
Lentiz Geuzencollege g/t	0,50	0,53
Lentiz Groen van Prinstererlyceum mavo	0,50	0,24
Lentiz Groen van Prinstererlyceum havo	0,50	0,26
Lentiz Groen van Prinstererlyceum vwo	0,50	0,34
Lentiz VMBO LIFE College basis	0,50	-0,40
Lentiz VMBO LIFE College kader	0,50	0,03
Lentiz VMBO LIFE College g/t	0,50	0,15

Bron: Onderwijsresultaten 2019 (Inspectie van het Onderwijs)

4.7.7 Bijzondere trajecten

In 2019 zaten 44 Lentiz-leerlingen in het leerwerktraject van vmbo-bovenbouw. Dit traject biedt extra steun aan leerlingen die moeite hebben om mee te komen met de reguliere opleiding. Het ging om 19 leerlingen van Lentiz | Geuzencollege, 2 leerlingen van Lentiz | VMBO Maasland, 22 leerlingen van Lentiz | VMBO LIFE College en 1 leerling van het Lentiz | Floracollege. Dit is 8% van het totaal aantal leerlingen vmbo bbl.

4.7.8 Tevredenheid ouders

Het oudertevredenheidsonderzoek wordt tweejaarlijks uitgevoerd. De laatste meting is in 2018 geweest, de volgende meting is in 2020. Voor de resultaten van de meting in 2018 wordt verwezen naar het jaarverslag 2018.

4.7.9 Tevredenheid leerlingen

Het onderzoek naar leerlingtevredenheid wordt tweejaarlijks uitgevoerd. De laatste meting is in 2018 geweest, de volgende meting is in 2020. Voor de resultaten van de meting in 2018 wordt verwezen naar het jaarverslag 2018.

4.7.10 Tevredenheid medewerkers

Het onderzoek onder medewerkers naar hun tevredenheid wordt tweejaarlijks uitgevoerd. De laatste meting is in 2018 geweest, de volgende meting is in 2020. Voor de resultaten van de meting in 2018 wordt verwezen naar het jaarverslag 2018.

4.8 Financieel beleid

(bedragen x € 1.000)

In de volgende tabel staan de belangrijkste ratio's over 2019, in vergelijking met voorgaande jaren en ten opzichte van de signaleringswaarden van de Inspectie van het Onderwijs.

Omschrijving	Signaleringswaarden Inspectie van het Onderwijs	2019	2018	2017
Liquiditeit (current ratio)	< 0,5	1,88	1,67	1,42
Solvabiliteit 2	< 0,3	0,48	0,45	0,42
Rentabiliteit	< 0	1,91	4,67	-0,03
Huisvestingsratio	> 0,15	0,09	0,08	0,08
Weerstandsvermogen	< 0,05	0,39	0,38	0,36

De **liquiditeitsratio** (current ratio³) is gestegen ten opzichte van het voorgaande verslagjaar. Dit is vooral toe te schrijven aan de positieve cashflow als gevolg van het gerealiseerde positieve resultaat ad € 1.507.

De **solvabiliteit 2**⁴ laat een stabiel cijfer zien over de laatste jaren en ligt ruim boven de signaleringswaarde van de Inspectie van het Onderwijs.

De **rentabiliteit**⁵ over 2019 is positief en laat in de afgelopen jaren overwegend positieve waarden zien.

De **huisvestingsratio**⁶ is hier berekend, maar door de mix van vo- en mbo-scholen binnen Lentiz is er geen uniforme huisvestingssituatie. De panden van het BRIN-nummer 14YD zijn eigendom van Lentiz. Voor de scholen vallend onder het BRIN-nummer 17WQ en 31MD voorzien de gemeenten in huisvesting. De huisvestingslasten zoals gedefinieerd door de inspectie, bedragen sinds 2012 onveranderd ongeveer 8 à 9 procent van de totale lasten.

Het **weerstandsvermogen** is onverminderd goed te noemen en ligt ruim boven de signaleringswaarde van 0,05.

4.8.1 Toelichting geconsolideerde balans

Een nadere toelichting op de geconsolideerde balans is opgenomen in de jaarrekening. Hierna volgen de voorzieningen waarbij nader wordt ingegaan op de schattingselementen.

Voorzieningen (€ 6.971)

(bedragen x € 1.000)

Langdurig zieken (€ 59)

Lentiz is eigen risicodragers voor de Ziektewet. In het kader van inzichtverbetering is in de jaarrekening 2019 toepassing gegeven aan de vorming van een voorziening langdurig zieken, die het gevolg is van aanscherping van vigerende wet- en regelgeving. De voorziening is gevormd ter afdekking van kosten in verband met langdurig zieken. Voor medewerkers die op balansdatum ultimo verslagjaar langer dan negentig dagen ziek zijn en waarvan de geobjectiveerde verwachting bestaat dat de medewerker niet meer in arbeid terug zal keren, dient een voorziening gevormd te worden voor de loonkosten per ultimo verslagjaar tot aan het objectief te verwachten moment van uitdiensttreding. De naar verwachting toe te kennen transitievergoeding kan door de werkgever worden teruggevorderd bij UWV. Afhankelijk van de periode waarin tot uitkering van deze vordering wordt gekomen, is deze vordering opgenomen onder de financiële vaste dan wel overlopende activa. Gezien het feit dat met ingang van 1 april 2020 de aanvragen bij het UWV ingediend kunnen worden en de vordering derhalve een kortlopend karakter heeft, is de vordering opgenomen onder de overlopende activa.

Wachtgeldvoorziening (ultimo 2019 € 1.194; ultimo 2018 € 606)

De berekening van de noodzakelijke omvang van de wachtgeldvoorziening heeft plaatsgevonden op basis van de te verwachten individuele WW-uitkeringen. Per individu wordt ingeschat hoe hoog de toekomstige verplichtingen zijn. De wachtgeldvoorziening is bedoeld om de kosten op te vangen van wachtgelduitkeringen die ten laste van Lentiz komen. Ten opzichte van 2018 is sprake van een substantiële stijging van de omvang van de voorziening als gevolg van het opnemen van een BWW-recht (circa € 330) en een toename van het aantal deelnemers.

Spaarverlof (ultimo 2019 € 201; ultimo 2018 € 197)

Deze voorziening is gevormd voor de financiering van het opgebouwde spaarverlof. De hoogte van de voorziening is op individuele basis bepaald. Door opname van spaarverlof neemt de omvang van de voorziening naar verwachting in de komende jaren af. In 2019 was sprake van een dotatie van € 4 als gevolg van gestegen loonkosten. Er vond geen onttrekking plaats in het boekjaar.

Jubilea (ultimo 2019 € 426; ultimo 2018 € 409)

Deze voorziening is gevormd voor de uitbetaling van jubileumuitkeringen. De hoogte van de voorziening wordt bepaald door de inschatting van de kans dat een medewerker werkzaam blijft bij Lentiz. De kans wordt ingeschat op basis van het aantal dienstjaren bij Lentiz en eerdere onderwijsdienstverbanden. Het percentage varieert van 0% tot 75% voor het behalen van het 25-jarig jubileum en van 0% tot 60% voor het behalen van het 40-jarig jubileum. De hoogte van de voorziening is gelijk aan de omvang per ultimo 2018. De dotaties en onttrekkingen hielden elkaar in evenwicht in 2019. Voor de berekening van de contante waarde wordt als disconteringsvoet de rente op 10-jaars staatsobligaties gehanteerd.

³ Current ratio is: vlottende activa/kortlopende schulden

⁴ Solvabiliteit 2 is: (eigen vermogen + voorzieningen)/totale passiva

⁵ Rentabiliteit is: resultaat/totale baten

⁶ Huisvestingsratio is: (huisvestingslasten + afschrijvingen gebouwen en terreinen)/totale lasten

Basisbudget (ultimo 2019 € 855; ultimo 2018 € 642)

Het basisbudget vloeit voort uit afspraken die in het kader van de cao-vo gemaakt zijn over duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Het basisbudget kan onder meer worden ingezet als verlof ten behoeve van duurzame inzetbaarheid. Elke medewerker mag kiezen hoe het jaarbudget van vijftig klokuren (bij een volledige betrekking) wordt ingezet. De opgebouwde verlofuren worden gereserveerd voor latere opname of uitbetaling voor specifieke doeleinden. Jaarlijks wordt de noodzakelijke omvang van de voorziening vastgesteld op basis van de door de medewerkers gemaakte keuzen.

Voor de bepaling van de omvang van deze voorziening is een inschatting gemaakt van de mate waarin vervanging gerealiseerd zal worden bij opname van het verlof. Dit percentage is vastgesteld op 75%. Bij de bepaling van de noodzakelijke omvang wordt op individueel niveau (per medewerker met een vo-aanstelling) berekend wat de reservering moet zijn.

Na vier jaar worden de gespaarde uren omgerekend naar een bedrag op basis van het uurloon dat gold in het laatste jaar van reservering. Dit uurloon wordt vervolgens 'bevroren'. De dotatie in het boekjaar was € 328 en de onttrekkingen waren € 110.

Regeling seniorenverlof (ultimo 2019 € 1.015; ultimo 2018 € 522)

Deze voorziening vloeit voort uit de cao-mbo en cao-vo. De spelregels vanuit beide cao's zijn verschillend.

Cao-mbo (€ 426)

Binnen de cao-mbo is er een verplichting om een voorziening te treffen voor de verwachte verplichting voor de komende vijf jaar. De voorziening wordt opgebouwd in vijf jaar, voorafgaand aan het jaar waarin de medewerker de leeftijd van 57 jaar bereikt. Er wordt gerekend met een kanspercentage. Zodra de verlofuren worden opgenomen, wordt dit percentage op 100% gesteld. Zolang de verlofuren nog niet worden opgenomen, wordt dit percentage berekend door de totale werktijdfactor van de opgenomen verlofuren te delen door de totale werktijdfactor van iedereen die van de regeling gebruik kan maken.

Cao-vo (€ 589)

Binnen de cao-vo is er geen verplichting om voor deze verlofregeling een voorziening te treffen. Lentiz vormt de voorziening voor de komende vijf jaar voor medewerkers die daadwerkelijk van de regeling gebruikmaken.

Onderhoudsvoorziening (ultimo 2019 € 3.221; ultimo 2018 € 3.356)

De onderhoudsvoorziening wordt gevormd om toekomstig planmatig onderhoud aan schoolgebouwen te kunnen bekostigen. In het meerjarenonderhoudplan is het benodigde onderhoud over een periode van veertig jaar beschreven. In dit plan staan de dotaties en onttrekkingen aan de voorziening. De onderhoudsvoorziening is bepaald voor een periode van tien jaar. De omvang van de dotaties en de geplande onttrekkingen zijn zo berekend dat alle geplande onderhoudswerkzaamheden uit het meerjarenonderhoudplan kunnen worden uitgevoerd. De onderhoudsvoorziening is bepaald voor een periode van tien jaar. Lentiz maakt gebruik van de Overgangsregeling die verlengd is tot en met 2020. Dit houdt in dat onderwijsinstellingen die in 2017 een voorziening voor groot onderhoud hadden opgenomen in de balans, dezelfde uitgangspunten mogen blijven hanteren tot en met 2020.

4.8.2 Toelichting op het resultaat

Het financieel resultaat over 2019 bedraagt € 1.507 (2018: € 3.511). Er was voor het boekjaar een resultaat begroot van € 238. De positieve afwijking wordt veroorzaakt door (bedragen x € 1.000):

• resultaat 2019	1.507
• begroot resultaat 2019	<u>238</u>
• afwijking (positief)	1.269
• ontvangen convenantgelden vo	869
• ontvangen hogere lumpsumbijdrage	<u>809</u>
• overige verschillen, per saldo	-/- <u>409</u>

Hoe dit resultaat tot stand is gekomen, staat in de analyse in hoofdstuk 4.8.3.

4.8.3 Analyse van de uitkomsten van exploitatie in relatie tot de begroting Rijksbijdragen

In de begroting 2019 was voorzichtigheidshalve geen rekening gehouden met een stijging van de rijksbijdragen. Mede als gevolg van de gesloten cao-akkoorden in 2018 in het mbo en het vo, en de daaruit voortkomende compensatie die van het ministerie is ontvangen, was de toename substantieel. De personeelskosten zijn eveneens gestegen. De stijging van de rijksbijdragen was € 4.401 ten opzichte van de begroting 2019.

De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting betreffen:

• rijksbijdrage lumpsum	€ 1.678
• rijksbijdrage additionele middelen	€ 2.705
• bijdrage samenwerkingsverband	€ 28
• overige verschillen	-/- € 10

Tegenover de gestegen personele rijksbijdragen staan gestegen loonkosten. Beide stijgingen waren in de begroting niet meegenomen omdat deze elkaar normaliter volledig neutraliseren. De ontvangen convenantgelden vo ad € 869 zijn in december 2019 ontvangen en in de rijksbijdrage lumpsum verantwoord. De uitgaven vinden echter pas plaats in 2020 en 2021. Verder heeft Lentiz in 2019 een nabetaling van lumpsum met betrekking tot voorgaande jaren ontvangen ad € 350. De grootste afwijking zit in de additionele middelen, dit zijn veelal projectsubsidies, waar ook kosten tegenover staan.

Overige overheidsbijdragen

De gemeentelijke bijdragen zijn in het verslagjaar licht gestegen van € 706 naar € 757. De post heeft voornamelijk betrekking op:

- de huur van de gemeente Westland van een deel van het schoolgebouw aan de Professor Holwerdalaan 60-62 in Naaldwijk ten behoeve van het ISW;
- de ontvangsten in het kader van de afgegeven leegstandsgarantie door de gemeente Westland voor de leegstand aan de Professor Holwerdalaan 60-62 in Naaldwijk.

Een bedrag van € 423 heeft betrekking op de huur/leegstandsvergoeding van de Professor Holwerdalaan. Het restantbedrag bestaat uit diverse gemeentelijke bijdragen voor projecten, zoals Brede school, Sport en cultuur, Thematafel, Voortraject statushouders en schoolmaatschappelijke stages. Het verschil met de begroting 2019 wordt verklaard door een herrubricering van de begrote verhuuropbrengsten en de gemeentelijke bijdragen. De opbrengsten zijn begroot onder de verhuuropbrengsten, maar moeten verantwoord worden onder de gemeentelijke bijdragen.

Deelnemers- en ouderbijdragen

De ontvangen deelnemers- en ouderbijdragen laten een verschil zien ten opzichte van begroot met circa € 117. Dit wordt veroorzaakt door een herrubricering van leermiddelen die in het verleden onder de ouderbijdragen zijn verantwoord. Deze zijn nu opgenomen onder de post leermiddelen en boekengeld die deel uitmaakt van de overige baten. De post ligt in lijn met de realisatie 2018.

Baten werk voor derden

In de baten werk voor derden is de omzet van Lentiz | Cursus & Consult B.V. verantwoord. De omzet over 2019 bedroeg € 1.351, waar een omzet van € 1.342 was begroot. Dit is een toename ten opzichte van de realisatie in 2018 (€ 145). De stijging heeft vooral te maken met de aantrekkende economie, waardoor bedrijven meer investeren in het opleiden van personeel. Zowel op het gebied van groene cursussen en trainingen als op het gebied van internationalisering is een verdere stijging gerealiseerd. Net als vorig jaar heeft Lentiz | Cursus & Consult B.V. het boekjaar met een positief resultaat afgesloten.

Overige baten (€ 4.564)

Onder de overige baten worden verantwoord bijdragen voor excursies en reizen, leermiddelen en boekengeld, overige personele vergoedingen en overige baten. Ten opzichte van begroot (€ 4.796) is er sprake van een relatief klein (negatief) verschil.

Personeelskosten (€ 60.889)

De loonkosten zijn ten opzichte van de begroting 2019 € 2.643 hoger. De loonkosten zijn voornamelijk gestegen als gevolg van de salarismaatregelen uit de lopende cao's voor het mbo en vo.

Personeelskosten (bedragen x € 1.000)	2019 realisatie	2019 begroot	2018 realisatie
Loonkosten	52.750	53.137	50.476
Overige personeelskosten	2.137	1.434	831
Diensten door derden	6.003	4.901	5.553
	<u>60.889</u>	<u>59.472</u>	<u>56.860</u>

De pensioenpremie van het ABP is gestegen van 22,9% naar 24,9%. Hiervan komt 70% voor rekening van de werkgever en 30% ten laste van de werknemer. De werkgever betaalt dus 17,43%. De stijging van de premie is volgens het ABP noodzakelijk omdat het pensioen duurer is geworden door de lage rente en doordat mensen steeds ouder worden.

De overige personeelskosten bestaan uit opleidingskosten (niet zijnde loonkosten), reis- en verblijfkosten, dotaties aan personele voorzieningen en overige personele kosten. De afwijking ten opzichte van begroot en realisatie 2018 wordt vooral veroorzaakt door hogere dotaties aan personele voorzieningen. Dit betreft de voorzieningen voor wachtgeld, langdurig zieken, seniorenverlof en basisbudget.

In de post diensten door derden (€ 6.003) zijn begrepen de kosten van vervanging wegens (langdurige) ziekte, interim-directies en overige inhuur van tijdelijk personeel. De overschrijding op deze post ten opzichte van begroot bestaat uit hogere inhuur als gevolg van ziektevervanging (waar voor een groot deel ook uitkeringen tegenover staan) en hogere (gesubsidieerde) inhuur voor projecten.

Huisvestingskosten

De huisvestingskosten laten een stijging zien ten opzichte van de begroting 2019 en een stijging ten opzichte van de gerealiseerde kosten in 2018. De stijging van de energiekosten is vooral het gevolg van een forse verhoging van de energiebelasting en gestegen netbeheerkosten.

Onder de overige huisvestingskosten zijn diverse posten begrepen die te laag begroot waren, zoals onderhoudscontracten, doorbelaste huisvestingskosten van de voorheen Edudelta-locaties en een terugbetaling van € 50 aan de gemeente Maassluis.

Huisvestingskosten (bedragen x € 1.000)	2019 realisatie	2019 begroot	2018 realisatie
Huur	780	935	628
Verzekeringen	44	55	42
Onderhoud	443	376	319
Energie en water	1.005	873	846
Schoonmaakkosten	1.514	1.509	1.519
Belastingen en heffingen	238	243	255
Dotatie onderhoudsvoorziening	562	562	702
Overige huisvestingskosten	380	172	256
	<u>4.966</u>	<u>4.725</u>	<u>4.567</u>

Overige exploitatiekosten

De overige exploitatiekosten laten een stijging zien ten opzichte van begroot en realisatie 2018. Onder de overige lasten zijn begrepen onder andere de leerlingactiviteiten en excursies. Tegenover deze hogere kosten staan ook hogere (subsidie-)inkomsten. Het betreft voornamelijk internationaliseringsactiviteiten.

De afwijking in de post kleine inventaris, apparatuur en leermiddelen wordt verklaard uit een aantal zaken, te weten een niet begrote bijdrage aan het Samenwerkingsverband NWN, de aanschaf van inventaris ten behoeve

van de FIA (hier staat een RIF-subsidie tegenover) en hogere kosten inzake 'gratis' lesmateriaal dan begroot. Ook de inkomsten voor deze laatstgenoemde post waren substantieel hoger.

Overige exploitatiekosten (bedragen x € 1.000)	2019 realisatie	2019 begroot	2018 realisatie
Administratie en beheerslasten	1.841	1.746	1.719
Kleine inventaris, apparatuur en leermiddelen	3.631	2.996	3.098
Dotaties aan overige voorzieningen	173	48	77
Overige lasten	2.194	1.526	2.061
Totaal	7.839	6.316	6.955

4.8.4 Investeringsbeleid, heden en toekomst

Lentiz onderwijsgroep investeert vooral in mensen en in de kwaliteit van het onderwijs. Lentiz voert een behoudend beleid aangaande investeringen in inventaris en apparatuur. In de afgelopen jaren is fors geïnvesteerd in de modernisering van de digitale omgeving en het daarbij behorende lesmateriaal. Deze moderniseringsslag is nagenoeg afgerond, waardoor het investeringsplafond de komende jaren naar verwachting stabiel zal blijven.

De hogere afschrijvingskosten ten opzichte van begroot worden veroorzaakt door een versnelde afschrijving op de investering in het Technoplaza in Lentiz | LIFE College. Tegenover deze kosten staan subsidiegelden, waardoor de afschrijving versneld kon plaatsvinden. Investeringsverzoeken voor inventaris en apparatuur worden altijd onderbouwd aangeleverd bij de raad van bestuur, waarna besluitvorming plaatsvindt na zorgvuldige afweging van noodzaak en budgettaire mogelijkheden.

4.8.5 Financiering

Een samenvattend overzicht staat in het kasstroomoverzicht in de jaarrekening. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen. Onder de investeringen in materiële vaste activa zijn de investeringen opgenomen waarvoor in 2019 geldmiddelen zijn vrijgemaakt.

De reguliere bedrijfsvoering is gefinancierd met liquide middelen die maandelijks via bevoorschotting van het ministerie worden ontvangen in de vorm van de lumpsumfinanciering, openstaande crediteuren en aanwezige liquiditeiten op bankrekeningen en de rekening-courant bij de Nederlandse staat (schatkistbankieren). Het onroerend goed, bestaande uit schoolgebouwen, is voor een deel extern gefinancierd met langlopende leningen bij de Nederlandse staat en ABNAMRO.

4.8.6 Financiële instrumenten

Lentiz heeft een beperkt aantal financiële producten afgesloten die dienen ter bescherming van renterisico's, zijnde een rentecap en twee renteswaps. De rentecap is een afspraak met de bank over een Euriborrenteplafond: de caprente. Stijgt de Euribor boven het afgesproken plafond, dan biedt de afspraak daar bescherming tegen. Lentiz betaalt dan de caprente. Daalt de Euribor onder het afgesproken plafond, dan profiteert Lentiz mee en betaalt de lagere variabele Euriborrente. Een renteswap is een financieel product waarmee het risico van een variabele rente op een lening kan worden weggenomen. Lentiz heeft twee swaps afgesloten op twee leningen, een voor een termijn van vijf jaar en een voor tien jaar.

4.8.7 Treasurybeleid

Het treasurybeleid is erop gericht om financiële risico's te beheersen, binnen de financiële mogelijkheden een verantwoord rendement te realiseren op tijdelijk overtollige liquiditeiten en de (financierings)lasten zo laag mogelijk te houden. Het treasurybeleid van Lentiz voldoet aan de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016 (gewijzigd d.d. 18 december 2018). Het uitgangspunt van Lentiz ten aanzien van financiële risico's is: defensief en risicomijdend. In het treasurystatuut van Lentiz is vastgelegd dat Lentiz niet belegt in aandelen, niet gebruikmaakt van speculatieve derivaten of deelneemt in andere risicodragende beleggingen.

Lentiz maakt gebruik van de faciliteit schatkistbankieren, waarbij een gedeelte van de financiering via het ministerie van Financiën is geregeld. Tijdelijk overtollige liquide middelen kunnen uitsluitend worden aangehouden in de vorm van direct opvraagbare rentegevende banktegoeden. Deposito's, ondergebracht bij de Staat der Nederlanden, hebben een zeer laag risico op oninbaarheid, maar een laag rendement.

Overigens blijven de rentestanden onverminderd laag, wat ervoor zorgt dat renteopbrengsten op rekeningen-courant, maar ook rentevergoedingen op deposito's bij de Nederlandse staat, nagenoeg nihil zijn.

Beleggingen en leningen

Het beleid met betrekking tot beleggen en belenen ligt vast in het treasurystatuut. Het treasurystatuut heeft tot doel de financiële risico's te beheersen, rentelasten te reduceren en rentebaten te optimaliseren. Lentiz heeft geen beleggingen. Liquiditeiten worden aangehouden bij de Nederlandse staat (schatkistbankieren) en bij banken met minimaal een single A-rating (ABNAMRO, RABO en ING). Het treasurystatuut is in overeenstemming met de regels in de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016 (gewijzigd d.d. 18 december 2018) recent geactualiseerd.

Lentiz heeft geen andere producten dan de rentebeschermdende producten die opwaartse renterisico's beperken. Lentiz heeft in voorgaande jaren voor de financiering van vastgoed (schoolgebouwen) leningen afgesloten onder hypothecaire zekerheid bij de ABNAMRO-bank en bij de Nederlandse staat (schatkistbankieren). Lentiz heeft in 2011 op twee leningen bij ABNAMRO een renteswap afgesloten. De swap houdt in dat de variabele rente wordt ingeruild voor een vaste rente. Omdat de rente historisch laag was toen de overeenkomst werd afgesloten, is ervoor gekozen om de rente op termijn te fixeren zodat er zekerheid bestaat over de hoogte van de te betalen rente. Er is geen sprake van een bijstortverplichting, een zogenaemde margin-call. De ABNAMRO-bank heeft schriftelijk bevestigd geen gebruik te zullen maken van dit recht.

Voor een bedrag van € 4.000.000 heeft Lentiz in 2005 een rentecapverzekering afgesloten op 4,75%. Deze verzekering is afgesloten om ingedekt te zijn tegen een rentestijging boven de afgesloten 4,75%. De verzekering heeft een looptijd van 2 januari 2006 tot en met 1 januari 2026.

De praktijk

Het treasurystatuut is begin 2019 geactualiseerd waarbij de aansluiting is gemaakt bij de met terugwerkende kracht aangepaste Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016 (gewijzigd d.d. 18 december 2018), en de interne beheersingsmaatregelen zijn verder aangescherpt. Lentiz heeft slechts een aantal rentebeschermdende producten in portefeuille, waarbij Lentiz beschermd is tegen plotseling sterk stijgende rentes.

Beleggingen heeft Lentiz niet. Alle tijdelijk overtollige liquiditeiten worden in rekening-courant aangehouden bij de Nederlandse staat. De rentevergoeding over de rekening-courantsaldi is momenteel nihil. Slechts een deel van de overtollige liquiditeiten (het private deel) staat op een laagrentende spaarrekening bij ING.

4.9 Samenwerkingsverbanden en verbonden partijen

Lentiz heeft te maken met twee samenwerkingsverbanden voor passend onderwijs. Dit zijn het Samenwerkingsverband VO Westland en het Samenwerkingsverband Nieuwe Waterweg Noord. In een samenwerkingsverband werken scholen (met regulier en/of speciaal onderwijs) samen op het gebied van passend onderwijs. Een samenwerkingsverband heeft in de Wet passend onderwijs veel taken gekregen. De belangrijkste taak is het maken en uitvoeren van een plan (het ondersteuningsplan), waarin staat op welke manier alle leerlingen een passende plek op een school krijgen. Scholen die samenwerken in een samenwerkingsverband krijgen geld om het onderwijs te regelen voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Het samenwerkingsverband ontvangt het geld en besluit over de toewijzing van ondersteuning en geld aan de scholen.

Stichting Samenwerkingsverband Nieuwe Waterweg Noord had over 2019 geen sluitende begroting gepresenteerd. Tevens is de stichting in 2019 geconfronteerd met een forse doorstroom van leerlingen naar het voortgezet speciaal onderwijs, waardoor tekorten zijn ontstaan in de exploitatie van 2019. In overleg met het bestuur van dit samenwerkingsverband is besloten een bijdrage te vragen aan de zittende besturen in het samenwerkingsverband. De bijdrage in 2019 is voor Lentiz € 163.000. Met deze bijdrage was het voor Stichting Samenwerkingsverband Nieuwe Waterweg Noord in 2019 mogelijk om haar activiteiten van het ondersteuningsplan 2018-2022 uit te voeren. Tevens betreft deze bijdrage een vergoeding voor het uitvoeren van de lwoo-procedure, waarbij voor elke nieuwe eerstejaars lwoo-leerling aan het samenwerkingsverband is betaald.

Overige verbonden partijen

Lentiz | Cursus & Consult B.V. is een 100% deelneming van Lentiz. In de jaarrekening van Lentiz onderwijsgroep wordt de jaarrekening van de deelneming geconsolideerd.

Stichting Greenport Westland Oostland

De voorzitter van de raad van bestuur van Lentiz onderwijsgroep was per ultimo 2019 een van de bestuurders van deze stichting. Er is geen sprake van consolidatieplicht. Lentiz heeft namelijk invloed van betekenis, maar geen beleidsbepalende (power to control) invloed in deze stichting.

Stichting Greenport Hort campus

Deze stichting stelt zich ten doel de samenwerking tussen bedrijfsleven en kenniscentra in de groene sector te bevorderen en is daarnaast gericht op innovatie. De voorzitter van de raad van bestuur van Lentiz onderwijsgroep was per ultimo 2019 een van de bestuurders van deze stichting. Er is geen sprake van consolidatieplicht. Lentiz heeft namelijk invloed van betekenis, maar geen beleidsbepalende (power to control) invloed in deze stichting.

Stichting Equestrium

De voorzitter van de raad van bestuur van Lentiz maakt deel uit van het bestuur van deze stichting (secretaris). Er is geen sprake van consolidatieplicht. Lentiz heeft namelijk invloed van betekenis, maar geen beleidsbepalende (power to control) invloed in deze stichting.

Federatie MBO Westland

Deze rechtspersoon is in 2018 feitelijk ontbonden. De formele uitschrijving van de rechtspersoon uit het Handelsregister van de Kamer van Koophandel moet nog plaatsvinden. Partijen die deel uitmaakten van de federatie zijn verdergegaan in het Bestuurlijk overleg MBO Westland, waarin collegiaal overleg wordt gevoerd tussen de bestuurders van Albeda, ROC Mondriaan, Lentiz onderwijsgroep en de directeur van MBO Westland. Dit overleg heeft geen aparte rechtspersoonlijkheid en er is geen sprake van een bestuur. Er is geen sprake van consolidatieplicht.

Stichting Food Innovation Academy

Er is geen sprake van consolidatieplicht.

Stichting World Horti Center

Er is geen sprake van consolidatieplicht.

5. TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN

5.1 Ontwikkelingen per beleidsterrein

In dit hoofdstuk worden per beleidsterrein de ontwikkelingen voor het komende jaar, 2020, toegelicht.

5.1.1 Onderwijs

In de afgelopen jaren is er gewerkt aan de realisatie van een aantal business driven campussen in het werkgebied van Lentiz. Samen met het regionale bedrijfsleven en de diverse overheden zijn het World Horti Center in Naaldwijk, de Food Innovation Academy in Vlaardingen en Equestrium in Midden-Delfland tot stand gebracht. De essentie van deze ontwikkeling is dat we ons beroepsonderwijs fysiek op deze locaties koppelen aan de bedrijven en instellingen waar Lentiz mee samenwerkt. Inmiddels wordt er volop gewerkt aan de mogelijke realisatie van dergelijke campussen in Barendrecht, Bleiswijk en Middelharnis. Er vindt thans een verkenning plaats met bedrijven en overheden om te bekijken of er voldoende draagvlak is voor deze ontwikkelingen aldaar.

Op onze vmbo-scholen zijn diverse ontwikkelingen gaande die hier nauw bij aansluiten. Samen met regionale, technische bedrijven is in Schiedam de eerste stap gezet in de richting van het Technoplaza. In Naaldwijk, Maassluis, Maasland en Vlaardingen wordt nagedacht over de wijze waarop ook andere sectoren in ons vmbo aansluiting vinden bij de ontwikkelingen die ingezet zijn rondom de campusvorming. De Lentiz mavo/havo/vwo-scholen in Maassluis en Vlaardingen verkennen thans hoe zij vanuit hun onderwijsvisie van toegevoegde waarde kunnen zijn. Op deze manier krijgt de integrale gebiedsbenadering een extra concrete inkleuring.

Verder zal extra aandacht gaan naar het opleidingspalet van de nieuwe locaties in Bleiswijk, Barendrecht en Middelharnis. In 2020 staan verschillende tevredenheidsmetingen op de planning. De bespreking van de resultaten zal mogelijk tot nieuwe aandachtspunten leiden. Verder blijven examinering in zowel vo als mbo een belangrijk aandachtspunt. Voor beide sectoren geldt dat de inrichting van de examenorganisatie onze aandacht heeft. Daarnaast zal in het mbo worden gefocust op de inzet van exameninstrumentaria, eveneens voor de keuzedelen.

5.1.2 Onderzoek

De start van de practoraten is een belangrijke ontwikkeling op het gebied van praktijkgericht onderzoek. De bestaande practoraten zullen hun programma verder uitzetten en zich sterker gaan positioneren. Daarnaast zien we bij steeds meer scholen activiteiten die zich richten op het koppelen van onderzoek of bedrijfsmatige activiteiten aan het onderwijs. Zo onderzoekt Lentiz | Revisuylceum of er een samenwerking met het regionale bedrijfsleven mogelijk is en wordt door Lentiz | Geuzencollege, Lentiz | LIFE College en Lentiz | Floracollege, in het kader van techniek gelden, onderzocht welke extra samenwerkingsmogelijkheden er zijn met technische bedrijven.

5.1.3 Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg van Lentiz onderwijsgroep is gedegen en vraagt vooral om continueren en waar mogelijk verbetering. Lentiz hecht veel waarde aan zijn kwaliteitscultuur. De volgende stap op dit gebied is dat we van gegevens die we gebruiken voor onze PDCA-cyclus, vooraf met elkaar een streefnorm afspreken: wanneer zijn we tevreden en wanneer verdient een onderwerp extra aandacht?

5.1.4 Personeel

Het ministerie van OCW heeft de Regeling bijzondere en aanvullende bekostiging PO en VO 2019 gepubliceerd. Daarmee krijgt het voortgezet onderwijs eenmalig 150 miljoen euro extra. De regeling is een uitvloeisel van het convenant dat een aantal partijen – waaronder de VO-raad – begin november met de minister sloot.

De regeling geeft aan dat vo-scholen per leerling 154,96 euro ontvangen. In het convenant staat dat dit geld is bedoeld om de komende twee jaren het lerarentekort en de werkdruk in het voortgezet onderwijs te verlichten. Scholen kunnen deze extra middelen uitgeven aan bijvoorbeeld meer ontwikkeltijd, werkdrukverlichting, begeleiding van startende leraren, begeleiding van zij-instromers, onderwijsinnovatie en maatregelen betreffende arbeidsmarkt vraagstukken. De wijze van besteding vindt met actieve betrokkenheid van het onderwijzend personeel plaats.

Eigen opleidingsschool

Na de afwijzing van de subsidieaanvraag voor de formatie van een opleidingsschool Lerarenopleiding met drie samenwerkingspartners, is in december besloten voorlopig door te gaan als opleidingsschool 'categorie B' en

verder te bouwen aan de basis die reeds gelegd is. Daarnaast is het voornemen het partnerschap te versterken en aan de slag te gaan met de structuur die we voor ogen hadden. Ook is afgesproken weer mee te doen bij een volgende aanvraag.

Leiderschapsontwikkelingstraject (LOT)

In 2019 is een nieuw LOT gestart met elf deelnemers van vijf Lentiz-scholen. Dit traject zal in 2020 worden afgerond. Het doel is om medewerkers met leidinggevende ambitie en kwaliteiten de kans te geven zich versneld te bekwamen in leiderschapskwaliteiten. Hiermee hoopt Lentiz deze groep medewerkers met talenten aan zich te binden.

5.1.5 Huisvesting

In 2020 staan de volgende zaken voor huisvesting op het programma:

- ontwikkeling Food Innovation Academy (FIA);
- ontwikkeling kenniscentrum Equestrum;
- ontwikkeling Beroepencampus Middelharnis;
- ontwikkeling Beroepencampus Barendrecht;
- ontwikkeling Lentiz | Revislyceum en Lentiz | Revis MAVO technologie/techniek;
- ontwikkelingen gebied Schieveste Schiedam;
- ontwikkelingen Unilever-terrein Vlaardingen;
- onderzoek doordecentralisatie gebouwen;
- Integraal Huisvestingsplan (IHP) gemeente Schiedam en gemeente Vlaardingen;
- onderzoeken mogelijkheden herhuisvesting Stafbureau;
- inventarisatie duurzaamheidsinitiatieven Lentiz-breed (intern + contractpartners);
- WOZ-waardes herijken, belastingen verlagen.

Lentiz is op haar toekomst(makers) voorbereid. Dit doen we door campussen te vormen en daarmee een aantrekkelijke onderwijsorganisatie te zijn voor studenten en partners uit het bedrijfsleven en de overheid. We gaan duurzaam om met energie, verduurzamen onze gebouwen, bijvoorbeeld door ledverlichting toe te passen en zonnepanelen te plaatsen.

Op termijn verandert mogelijk de methode van het berekenen van de voorziening voor groot onderhoud (zie paragraaf 3.1.e). Lentiz is echter van mening dat de huidige methode voldoet om de voorziening voor groot onderhoud op een juiste en volledige manier te verantwoorden.

5.1.6 ICT

In willekeurige volgorde zullen in 2020 de volgende projecten worden opgepakt:

- implementatie van diverse Eduarte-modules ten behoeve van het onderwijs;
- afronding van de migratie van het portaal MijnLentiz naar de Office 365-omgeving van Lentiz;
- doorontwikkeling van het nieuwe portaal aan de hand van de schoolplannen en de overeengekomen budgettering;
- mogelijk maken van resetten van het Lentiz-wachtwoord door de gebruiker in de Office 365-omgeving van Lentiz;
- implementatie van Microsoft Teams (voor educatie) ten behoeve van de gewenste communicatiegerichte manier van samenwerken;
- inrichten van back-upfaciliteiten voor Office 365.

Onderstaande afdelingsoverstijgende projecten staan op de agenda, ter ondersteuning van informatieveiligheid en privacy, en de Lentiz-kernwaarden 'verbinden' en 'verantwoorden':

- optimaliseren (en indien mogelijk automatiseren) van het aanmaken en deactiveren van Lentiz-accounts van medewerkers in- of uitdienst, rekening houdend met actuele wet- en regelgeving (samenwerking I&A en HRM);
- optimaliseren en aanpassen van het proces voor toegangscontrole van de Lentiz-gebruikers op onze applicaties en systemen (identity- en accessmanagement), (samenwerking I&A en HRM);
- stimuleren van de adoptie van het nieuwe portaal MijnLentiz in het algemeen en Microsoft Teams in het bijzonder (samenwerking I&A, PR & Communicatie en Regiegroep ICT);
- vernieuwen van de Lentiz-enterprisearchitectuur en opstellen van een informatieplan voor Lentiz, als essentiële basis voor sturing van een op de behoefte afgestemde informatievoorziening, binnen de

wettelijke kaders (samenwerking I&A, strategisch informatieadviseur/coördinator AVG, Regiegroep ICT en overige stafafdelingen);

- de informatie gericht en veilig beschikbaar stellen aan ouders en externe doelgroepen, binnen de Lentiz ICT-omgeving (samenwerking I&A, strategisch informatieadviseur/coördinator AVG, PR & Communicatie en Regiegroep ICT).

5.1.7 Investeringsbeleid, heden en toekomst

Lentiz onderwijsgroep investeert vooral in mensen en in de kwaliteit van het onderwijs. Lentiz voert een terughoudend beleid aangaande investeringen in inventaris en apparatuur. In de afgelopen jaren is fors geïnvesteerd in de modernisering van digitale leermiddelen. Deze moderniseringsslag is nagenoeg afgerond, waardoor het investeringsplafond de komende jaren naar verwachting stabiel zal blijven. Doel is om een ideaalcomplex te vormen, zodat elk jaar eenzelfde bedrag geïnvesteerd kan worden waardoor de afschrijvingen per jaar (nagenoeg) gelijk blijven.

Voor de komende jaren worden investeringen verwacht op het gebied van verduurzaming (o.a. zonnepanelen), waarmee in de locatie Maasland een start is gemaakt. Waar mogelijk wordt gebruikgemaakt van subsidieregelingen (SDE).

Investerings in gebouwen, en de daarbij behorende inventaris en (school)meubilair, zijn te verwachten op de locaties in Barendrecht (MBO Barendrecht) en Vlaardingen (Groen van Prinsterercollege). De plannen zijn in een vroeg stadium, zodat nog niet te kwantificeren is welke investeringsbedragen hiermee gemoeid zullen zijn. Uitgangspunt zal altijd zijn dat de plannen onderdeel moeten zijn van het meerjarenhuisvestingplan (MJHP) en dat gedurende de looptijd een sluitende exploitatie gewaarborgd is. Verder zullen de komende jaren vervangingsinvesteringen gedaan worden van afgeschreven inventarissen en waarvoor de goedkeuring van de raad van bestuur verkregen is. Er is geen reden om aan te nemen dat er grote schommelingen in deze post optreden of dat de afschrijvingslasten sterk fluctueren.

Nieuwe investeringen zullen op grond van nut en noodzaak beoordeeld worden en, mits passend binnen de exploitatie, worden gehonoreerd. Toetsing zal te allen tijde aan het strategisch meerjarenplan plaatsvinden.

5.1.8 Duurzaamheid

Duurzaamheid is een belangrijk speerpunt in het strategisch meerjarenplan. Onze leerlingen en studenten zijn zich meer dan ooit bewust van hun aandeel in de klimaatverbetering. In diverse lessen is daar aandacht voor. Lentiz heeft zelfs de enige Eco-Schools-docent ter wereld. Het voortzetten van de Groene Vlag bij drie scholen is aandachtspunt in 2020. In 2020 wordt een evenement rondom duurzaamheid uitgewerkt om Lentiz-breed aandacht te genereren voor duurzaamheid. Daarnaast wordt in meer projecten aandacht behouden voor duurzaamheid, zoals het ontwikkelen van twee groene schoolpleinen, het onderhouden en bouwen van schoolgebouwen, de inzet van digitale leermiddelen en de ontwikkeling van een Lentiz mbo-brede elektronische leeromgeving, om op meer fronten de duurzaamheid van leerlingen, studenten, medewerkers en materialen te waarborgen.

5.2 Toekomstige ontwikkelingen (continuïteitsparagraaf)

A.1 Kengetallen

KENGETALLEN	2019	2020	2021	2022
PERSONELE BEZETTING IN FTE				
management/directie	30,10	29,88	30,10	30,10
onderwijzend personeel	494,70	503,88	510,64	516,62
overige medewerkers	170,13	170,19	169,62	170,39
	694,93	703,95	710,36	717,11
Leerlingen- c.q. studentenaantallen	7.294	7.574	7.794	8.053
	7.294	7.574	7.794	8.053

Toelichting op de kengetallen:

Leerlingen- c.q. studentenaantallen

Voortgezet onderwijs

De komende jaren verwacht Lentiz onderwijsgroep een lichte stijging van het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs. Deze lichte stijging is gebaseerd op meer (verwachte) aanmeldingen, een lagere uitstroom van eindexamenkandidaten, de invoering van onderwijsvernieuwingen en de lichte demografische groei in een aantal gemeenten waar Lentiz onderwijsgroep vo-locaties heeft.

Middelbaar beroepsonderwijs

Het studentenaantal zal naar verwachting de komende jaren licht stijgen. De groei van het aantal studenten is onder andere toe te schrijven aan de autonome groei van nieuwe opleidingen, nieuwe samenwerkingsinitiatieven en onderwijsvernieuwingen in samenwerkingen met het bedrijfsleven, zoals in het World Horti Center, de Food Innovation Academy en de paardensport.

De stijging van het aantal leerlingen c.q. studenten geeft een iets ander beeld aan dan de door het ministerie van OCW opgestelde referentieramingen. Dit is te verklaren door de strategische lijn die Lentiz onderwijsgroep de afgelopen jaren heeft ingezet.

De groei in studentenaantal is ingeschat voor de coronacrisis. Lentiz onderwijsgroep is zich ervan bewust dat het beeld kan veranderen door de effecten van de coronacrisis, zoals veranderingen in economische activiteiten, faillissementen van stagebedrijven en behoefteverandering van bepaalde sectoren.

Door de manier van bekostigen dient de groei te worden voorgefinancierd. Dit zal worden opgevangen met middelen uit in het verleden gevormde reserves.

Het in de vorige tabel genoemde leerlingen- en studentenaantal gaat uit van het aantal aanwezigen per 1 oktober van het betreffende jaar.

Personele bezetting

De verwachte stijging van het aantal leerlingen c.q. studenten van Lentiz onderwijsgroep in de komende jaren, zal met name gevolgen hebben voor de personele bezetting van het onderwijzend personeel. Er wordt rekening gehouden met een toename in fte voor de periode 2020 tot en met 2022.

A.2 Meerjarenbegroting

(bedragen in duizenden euro's)

BALANS				
	2019	2020	2021	2022
ACTIVA				
VASTE ACTIVA				
Materiële vaste activa	52.362	51.320	50.253	49.180
TOTAAL VASTE ACTIVA	52.362	51.320	50.253	49.180
VLOTTENDE ACTIVA				
Vorderingen	1.896	1.874	1.908	1.933
Liquide middelen	23.250	21.828	19.699	19.215
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	25.146	23.702	21.607	21.148
TOTAAL ACTIVA	77.508	75.022	71.860	70.328
PASSIVA				
EIGEN VERMOGEN				
Algemene reserve	13.660	13.444	13.986	14.398
Bestemmingsreserve publiek	16.344	16.391	15.300	15.013
VOORZIENINGEN	6.971	6.619	5.938	6.007
LANGLOPENDE SCHULDEN	27.175	25.966	24.756	23.761
KORTLOPENDE SCHULDEN	13.358	12.602	11.880	11.149
TOTAAL PASSIVA	77.508	75.022	71.860	70.328
STAAT VAN BATEN EN LASTEN				
	2019	2020	2021	2022
BATEN				
Rijksbijdrage	71.994	69.726	70.681	72.021
Overige overheidsbijdrage en subsidies	757	803	749	754
College-, cursus- en/of examengelden	194	311	318	330
Baten in opdracht van derden	1.351	1.503	1.563	1.563
Overige baten	4.564	4.212	4.061	4.094
BATEN	78.860	76.555	77.372	78.762
LASTEN				
Personeelslasten	60.890	61.765	62.457	63.084
Afschrijvingen	2.435	2.348	2.401	2.436
Huisvestingslasten	4.966	5.098	5.419	5.473
Overige lasten	7.842	6.470	6.618	6.637
LASTEN	76.133	75.681	76.895	77.630
Saldo baten en lasten	2.727	874	477	1.132
Saldo financiële bedrijfsvoering	-1.220	-1.043	-1.026	-1.006
Saldo buitengewone baten en lasten				
TOTAAL RESULTAAT	1.507	-169	-549	126
Naar bestemmingsreserve 'Convenant VO'	-869			
Resultaatbestemming 'Convenant VO'		217	652	
TOTAAL RESULTAAT na res.best. 'Convenant VO'	638	48	103	126

Toelichting:

Algemeen

De coronacrisis heeft geen (significante) invloed op de cijfers over het boekjaar 2019. De raad van bestuur van Lentiz heeft in het voorjaar van 2020 passende maatregelen getroffen om de continuïteit van zowel de onderwijsactiviteiten als de bedrijfsvoering te waarborgen. De meerjarenbegroting 2020-2022 is opgemaakt uitgaande van de veronderstelling van continuïteit van Lentiz onderwijsgroep.

Ontwikkeling baten

De stijging van de rijksbijdrage over de periode 2020-2022 is te verklaren door een verwachte toename van het aantal leerlingen c.q. studenten. De lagere rijksbijdrage in de begroting van 2020 ten opzichte van de realisatie in 2019 wordt veroorzaakt doordat de middelen die beschikbaar zijn gesteld op basis van de Regeling bijzondere en aanvullende bekostiging PO en VO 2019 en het Convenant VO ter hoogte van circa € 869 in 2019 in de baten zijn verantwoord en Lentiz in 2019 een nabetaling van circa € 350 heeft ontvangen.

In de meerjarenbegroting heeft Lentiz onderwijsgroep geen rekening gehouden met mogelijke financiële effecten voortkomend uit het wetsvoorstel vereenvoudiging bekostiging VO.

De daling in de overige baten van 2019 naar 2020 wordt verklaard door een verlaging van de baten van de plusvoorziening New LIFE en de afronding van diverse projecten in 2019 en/of 2020. In de lasten is met deze daling rekening gehouden.

Ontwikkeling personele lasten

Als gevolg van de verwachte stijging in de leerlingen- en studentenaantallen is een toename van het aantal fte onderwijzend personeel begroot. In de meerjarenbegroting is geen rekening gehouden met de onderhandelaarsakkoorden cao vo en cao mbo.

Huisvesting

Lentiz onderwijsgroep heeft zijn strategisch huisvestingbeleid vastgelegd in een meerjarenhuisvestingplan (MJHP). Het doel van het strategisch huisvestingbeleid is dat er op termijn voldoende vermogen beschikbaar is om het huidige onroerend goed te kunnen vervangen door gelijkwaardige nieuwbouw. Om aan deze doelstelling te kunnen voldoen, wordt een deel van het vermogen gereserveerd voor de realisatie van het beleid. Dit vermogen is toegerekend aan het huisvestingbedrijf van Lentiz onderwijsgroep en opgenomen in het MJHP. Het geplande onderhoud is vastgelegd in een meerjarenonderhoudplan (MJOP). Het MJOP ligt ten grondslag aan de onderhoudsvoorziening. In de meerjarenbegroting is geen rekening gehouden met een mogelijke wijziging in jaarverslaggeving. Lentiz onderwijsgroep mag in 2020 de voorziening groot onderhoud op dezelfde wijze opbouwen zoals dat in voorgaande jaren is gedaan.

Het onroerend goed van de locaties Lentiz | Dalton MAVO en Het Groene Lyceum, Lentiz | VMBO en MBO Maasland, Lentiz | MBO LIFE College en Lentiz | Floracollege is eigendom van Lentiz onderwijsgroep. Lentiz | MBO Westland is gevestigd in het World Horti Center (WHC), waar Lentiz onderwijsgroep eigenaar is van het onderwijsgebouw. Albeda en ROC Mondriaan zijn tevens gehuisvest in het onderwijsgebouw van het WHC. Lentiz onderwijsgroep heeft met Albeda en ROC Mondriaan overeenkomsten afgesloten op het gebied van huur- en servicekosten. De huisvesting van Lentiz | MBO Barendrecht, Lentiz | MBO Oostland en Lentiz | MBO Middelharnis is georganiseerd bij partner vo-scholen. Deze laatstgenoemde samenwerkingen zijn vastgelegd in huur- en dienstverleningsovereenkomsten.

Investerings en projecten

In de meerjarenbegroting 2020-2022 is rekening gehouden met diverse investeringen voor ICT, inventaris, faciliteiten en materiaal ten behoeve van de invoering van 'onderwijs op maat'. De hoogte van de investeringen en de daaruit voortvloeiende afschrijvingslasten, zijn passend binnen de beschikbare liquide middelen en exploitatie.

Contractactiviteiten

De door Lentiz | Cursus & Consult B.V. verzorgde contractactiviteiten worden geconfronteerd met de effecten van de coronacrisis. In het voorjaar 2020 zijn maatregelen getroffen om de content zo veel als mogelijk te digitaliseren en aan te bieden via e-learning. De contractactiviteiten zijn uitgaande van de veronderstelling van continuïteit in de meerjarenbegroting opgenomen.

Ontwikkeling vermogenspositie

Lentiz heeft een financieel statuut opgesteld waarin de vereisten vastliggen met betrekking tot reserves en voorzieningen:

- a. budgetonder- en budgetoverschrijdingen worden ten gunste c.q. ten laste van de algemene reserve gebracht;
- b. Lentiz onderwijsgroep zal moeten beschikken over voldoende bedrijfsreserves om het hoofd te kunnen bieden aan de financiële gevolgen van calamiteiten, fricties en onvoorziene risico's. Het vermogen zal worden opgebouwd volgens de percentages genoemd in het document Notitie maximale afdracht bestemmingsreserves en voorzieningen Lentiz onderwijsgroep, waarin Lentiz onderwijsgroep zijn beleid ten aanzien van de vorming en de maximale omvang van bestemmingsreserves en voorzieningen heeft vastgelegd;
- c. voor toekomstige, omvangrijke financiële verplichtingen worden binnen de wettelijke kaders voorzieningen en bestemmingsreserves gevormd. Het doel hiervan is om gelden geoormerkt te reserveren voor toekomstige voorzienbare uitgaven.

De vermogenspositie van Lentiz onderwijsgroep kan als solide worden aangemerkt. De solvabiliteit zal in de komende jaren nog licht toenemen en blijft onverminderd binnen de bandbreedte van de toetsingskaders van de Inspectie van het Onderwijs. De liquiditeitspositie van Lentiz onderwijsgroep is goed te noemen.

B.1 Rapportage over de aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

Voor deze rapportage wordt verwezen naar hoofdstuk 3.2.

B.2 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

Voor de beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden wordt verwezen naar hoofdstuk 3.1.

B.3 Rapportage raad van toezicht

Voor de rapportage van de raad van toezicht wordt verwezen naar hoofdstuk 1.5.

JAARREKENING

**Lentiz onderwijsgroep
te Vlaardingen**
Geconsolideerde balans per 31 december 2019

(na verwerking resultaatbestemming)

(Bedragen * € 1.000)

Activa

	31 december 2019	31 december 2018
	€	€
Vaste activa		
Materiële vaste activa	52.361	53.831
Financiële vaste activa	-	301
Totaal vaste activa	52.361	54.132
Vlottende activa		
Vorderingen	1.897	1.815
Liquide middelen	23.251	19.439
Totaal vlottende activa	25.148	21.254
Totaal activa	77.509	75.386

Passiva

	31 december 2019	31 december 2018
	€	€
Eigen vermogen	30.004	28.497
Voorzieningen	6.971	5.733
Langlopende schulden	27.176	28.424
Kortlopende schulden	13.358	12.732
Totaal passiva	77.509	75.386

**Lentiz onderwijsgroep
te Vlaardingen**
Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2019

(Bedragen * € 1.000)

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
	€	€	€
Baten			
Rijksbijdragen	71.994	67.593	66.316
Overige overheidsbijdragen	757	170	706
Deelnemers- en ouderbijdragen	194	311	144
Baten werk van derden	1.351	1.342	1.206
Overige baten	4.564	4.796	6.742
<u>Totaal baten</u>	78.860	74.212	75.114
Lasten			
Personele lasten	60.890	59.472	56.860
Afschrijvingen	2.435	2.335	2.372
Huisvestingslasten	4.966	4.725	4.567
Overige lasten	7.840	6.316	6.955
<u>Totaal lasten</u>	76.131	72.848	70.754
<u>Saldo baten en lasten</u>	2.729	1.364	4.360
Financiële baten en lasten	1.220-	1.126-	847-
Belastingen	2-	-	2-
Totaal resultaat	<u>1.507</u>	<u>238</u>	<u>3.511</u>

**Lentiz onderwijsgroep
te Vlaardingen**
Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2019

(Bedragen * € 1.000)

	2019		2018
	€		€
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Resultaat	2.729		4.360
Aanpassingen voor:			
- afschrijvingen	2.435		2.372
- mutaties voorzieningen	1.238		745
	6.402		7.477
Veranderingen in vlottende middelen:			
- Vorderingen	220		122-
- Kortlopende schulden	354		306
	574		184
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			
Ontvangen interest	1		1
Betaalde interest	1.116-		849-
Belastingen	3-		3-
	1.118-		851-
<u>Totaal kasstroom uit operationele activiteiten</u>	5.858		6.810
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Investerings in materiële vaste activa	812-		1.598-
Desinvesteringen in materiële vaste activa	15		-
<u>Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>	797-		1.598-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Nieuw opgenomen leningen	-		-
Aflossing langlopende schulden	1.249-		1.330-
<u>Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten</u>	1.249-		1.330-
Mutatie liquide middelen	3.812		3.882
Beginstand liquide middelen	19.439		15.557
Eindstand liquide middelen	23.251		19.439
<u>Mutatie liquide middelen</u>	3.812		3.882

**Lentiz onderwijsgroep
te Vlaardingen**

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Algemeen

Groepsverhoudingen

Lentiz onderwijsgroep te Vlaardingen staat aan het hoofd van een groep rechtspersonen.

De financiële gegevens van de vennootschap zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Lentiz onderwijsgroep te Vlaardingen.

Een overzicht van de gegevens vereist op grond van de artikelen 2:379 en 2:414 BW is onderstaand opgenomen:

Geconsolideerde maatschappijen:

Naam	Statutaire zetel	Aandeel in het geplaatste kapitaal
Lentiz Cursus & consult BV	Vlaardingen	100%

Grondslagen voor de consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening van Lentiz onderwijsgroep zijn de financiële gegevens verwerkt van de tot de groep behorende maatschappijen en andere rechtspersonen waarop een overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend of waarover de centrale leiding wordt gevoerd. De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld met toepassing van de grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling van Lentiz onderwijsgroep.

De financiële gegevens van Lentiz onderwijsgroep zijn verwerkt in de geconsolideerde jaarrekening.

De financiële gegevens van de groepsmaatschappijen en de andere in de consolidatie betrokken rechtspersonen en vennootschappen zijn volledig in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties. Belangen van derden in het vermogen en in het resultaat van groepsmaatschappijen zijn afzonderlijk in de geconsolideerde jaarrekening tot uitdrukking gebracht.

De resultaten van nieuw verworven groepsmaatschappijen en de andere in de consolidatie meegenomen rechtspersonen en vennootschappen worden geconsolideerd vanaf de overnamedatum. Op die datum worden de activa, voorzieningen en schulden gewaardeerd tegen de reële waarden. De betaalde goodwill wordt geactiveerd en afgeschreven over de economische levensduur. De resultaten van afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie verwerkt tot het tijdstip waarop de groepsband wordt verbroken.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de geconsolideerde jaarrekening

De jaarrekening over 2019 is opgesteld (in € 1.000, uitgezonderd WNT-verantwoording) conform de richtlijnen van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en overeenkomstig de verslaggevingsvoorschriften en bepalingen zoals weergegeven in Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Tevens is de Richtlijn 660 van de Raad voor de Jaarverslaggeving gevolgd. In deze richtlijn zijn voor de sector presentatie-, waarderings- en verslaggevingsvoorschriften geformuleerd.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva gewaardeerd tegen kostprijs.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Schattingen, aannames en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat de Raad van Bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. De afschrijving op de vaste activa (inclusief de bepaling van de impairment) en de restwaarde hiervan en de voorzieningen zijn de belangrijkste posten waar een schattingsproces is inbegrepen.

Financiële instrumenten

Algemeen

Lentiz onderwijsgroep maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden.

Lentiz onderwijsgroep handelt niet in financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken. Bij het niet nakomen door een tegenpartij van aan de stichting verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde van de desbetreffende instrumenten.

De contractwaarde of fictieve hoofdsommen van de financiële instrumenten zijn slechts een indicatie van de mate waarin van dergelijke financiële instrumenten gebruik wordt gemaakt en niet van het bedrag van de kredietrisico's en marktrisico's.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan. De reële waarde van de overige in de balans verantwoorde financiële instrumenten wijkt niet materieel af van de boekwaarde.

Hedge accounting

Lentiz past hedge accounting toe op basis van generieke documentatie. Lentiz documenteert de wijze waarop de hedgerelaties passen in de doelstellingen van het risicobeheer, de hedge-strategie en de verwachting aangaande de effectiviteit van de hedge.

Het effectieve deel van financiële derivaten die zijn toegewezen voor kostprijs-hedge-accounting, wordt tegen kostprijs gewaardeerd. Op iedere balansdatum wordt bepaald of er een indicatie is voor ineffectiviteit door de kritische kenmerken van het hedge-instrument te vergelijken met de kritische kenmerken van de afgedekte positie. In het geval dat de kritische kenmerken van het hedge-instrument en de kritische kenmerken van de afgedekte positie niet aan elkaar gelijk zijn, is dit een indicatie dat de kostprijs-hedge een ineffectief deel bevat. In dat geval wordt een kwantitatieve ineffectiviteitsmeting uitgevoerd door het vergelijken van de cumulatieve verandering van de reële waarde van het hedge-instrument met de cumulatieve verandering van de reële waarde van de afgedekte positie sinds het aanwijzen van de hedgerelatie. Ineffectiviteit wordt in de staat van baten en lasten verwerkt indien en voor zover uit de kwantitatieve ineffectiviteitsmeting (cumulatief) een verlies blijkt.

Afgeleide financiële instrumenten worden gewaardeerd op kostprijs of lagere marktwaarde, tenzij hedge accounting onder het kostprijs hedge model wordt toegepast. Indien kostprijs hedge accounting wordt toegepast vindt, zolang het afgeleide instrument betrekking heeft op afdekking van het specifieke risico van toekomstige transactie die naar verwachting zal plaatsvinden, geen herwaardering van dit instrument plaats.

Zodra de verwachte toekomstige transactie leidt tot verantwoording in de staat van baten en lasten, wordt de met het afgeleide instrument samenhangende winst/verlies door middel van een overlopende post in de staat van baten en lasten verwerkt.

Indien de afgedekte positie van een verwachte toekomstige transactie leidt tot de opname in de balans van een niet-financieel actief of een niet-financiële verplichting, wordt de kostprijs van dit actief aangepast met de afdekkingsresultaten die nog niet in de staat van baten en lasten zijn verwerkt.

Indien het afgeleide instrument afloopt of wordt verkocht, wordt de afdekkingsrelatie beëindigd. De cumulatieve winst/verlies die tot dat moment nog niet in de staat van baten en lasten was verwerkt, wordt als overlopende post in de balans opgenomen totdat de afgedekte transacties plaatsvinden.

Indien de transactie naar verwachting niet meer plaatsvindt, wordt de cumulatieve winst/verlies overgeboekt naar de staat van baten en lasten.

Indien het afgeleid instrument niet langer voldoet aan de voorwaarden voor hedge accounting, maar het financiële instrument niet wordt verkocht, wordt ook de hedge accounting beëindigd.

De vervolgwaardering van het afgeleide financiële instrument is dan kostprijs of lagere marktwaarde.

De stichting documenteert in generieke hedgedocumentatie de enige hedgerelatie en toetst periodiek de effectiviteit van de hedgerelaties door vast te stellen dat er sprake is van een effectieve hedge respectievelijk dat er geen sprake is van overhedge. De effectiviteitstest vindt plaats door vergelijking van de kritieke kenmerken van het afdekkingsinstrument met de afgedekte positie.

De stichting bepaalt op elke balansdatum de mate van ineffectiviteit van de combinatie van het afdekkingsinstrument en de afgedekte positie (de hedgerelatie). De mate van ineffectiviteit van de hedgerelatie wordt vastgesteld door het vergelijken van de kritische kenmerken van het afdekkingsinstrument en de afgedekte positie in de hedgerelatie. De stichting hanteert voor deze vergelijking de volgende kritische kenmerken:

- Omvang;
- Looptijd;
- Afgedekt risico;
- Wijze van afrekening van het afdekkingsinstrument en afgedekte positie.

Indien de kritische kenmerken, beoordeeld in de context van de hedgerelatie, aan elkaar gelijk zijn, is geen sprake van ineffectiviteit.

Indien de kritische kenmerken wel ineffectief zijn:

In dat geval wordt de mate van ineffectiviteit vastgesteld door de verandering in reële waarde van het afdekkingsinstrument te vergelijken, beoordeeld in de context van de hedgerelatie, niet aan elkaar gelijk zijn, is sprake van met de verandering in reële waarde van het afdekkingsinstrument te vergelijken met de verandering in reële waarde van de afgedekte positie. Indien sprake is van een cumulatief verlies op de hedgerelatie over de periode vanaf eerste verwerking van het afdekkingsinstrument tot aan balansdatum, wordt deze ineffectiviteit (het verlies) direct in de staat van baten en lasten verwerkt.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva**Materiële vaste activa***Gebouwen en terreinen*

De gehanteerde afschrijvingspercentages zijn:

- Gebouwen	2,00%
- Gebouwen, nieuwbouw vanaf 1-8-2002	2,50%
- Verbouwingen	10,00%

Inventaris en apparatuur

De inventaris en apparatuur worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen, bepaald op basis van de economische levensduur. De afschrijving geschiedt lineair.

Activering vindt plaats met betrekking tot aanschaffingen waarvan de stuksprijs € 1 (incl. BTW) of meer bedraagt.

De gehanteerde afschrijvingspercentages zijn:

- Schoolmeubilair	6,67%
- Werkplaatsen	6,67%
- Hard en Software	20,00% t/m 33,33%
- Audiovisuele middelen	10,00%
- Kantoorinventaris	10,00%
- Overig inventaris	10,00%
- Vervoermiddelen	25,00%

Financial leasing

De materiële vaste activa waarvan Lentiz, krachtens een financiële leaseovereenkomst de economische eigendom heeft, worden geactiveerd. De uit de financiële leaseovereenkomst voortvloeiende verplichting wordt als schuld verantwoord. De in de toekomstige leasetermijnen begrepen rente wordt gedurende de looptijd van de financiële leaseovereenkomst ten laste van het resultaat gebracht. Aangezien de rentecomponent voor de afgesloten contracten nihil is, wordt gedurende de looptijd van het contract in de staat van baten en lasten geen rentecomponent verantwoord.

Financiële vaste activa

Overige deelnemingen

Kapitaalbelangen in vennootschappen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd op kostprijs.

Bijzondere waardevermindering vaste activa

Lentiz onderwijsgroep beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde is gelijk aan de geamortiseerde kostprijs. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale kostprijs en staan ter vrije beschikking van Lentiz onderwijsgroep, uitgezonderd de bankgarantie ad € 47 afgegeven aan de verhuurder van het pand Schiedamsedijk 114 te Vlaardingen.

Voorzieningen

Voorzieningen algemeen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, met uitzondering van de Voorziening jubileumgratificaties, welke tegen contante waarde wordt voorzien.

Pensioenen

Lentiz onderwijsgroep heeft voor haar werknemers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij Lentiz onderwijsgroep. De verplichtingen, welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP. Lentiz Onderwijsgroep betaalt hiervoor premies waarvan een deel door de werkgever en een deel door de werknemer wordt betaald. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Naar de stand van eind december 2019 is de dekkingsgraad van het pensioenfonds 94,1% (bron: website www.abp.nl, d.d. 12 maart 2020). Hiermee heeft het pensioenfonds niet voldaan aan de beleidsdekkingsgraad van 128,0% per 31 december 2019 te realiseren. Ook is wettelijk bepaald dat de beleidsdekkingsgraad niet langer dan 5 jaar onder 104,2% mag liggen.

Lentiz onderwijsgroep heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Lentiz onderwijsgroep heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Onderhoudsvoorziening

De onderhoudsvoorziening dient ter egalisatie van de kosten van onderhoud van gebouwen. Aan de dotatie onderhoudsvoorziening liggen meerjaren onderhoudsplannen ten grondslag. De voorziening is gebaseerd op de huidige onderhoudsplannen.

De werkelijk bestede bedragen worden jaarlijks in mindering gebracht op de voorziening.

In afwijking van hoofdstuk 212 Materiële vaste activa, paragraaf 4, alinea 451, van de richtlijnen is het voor onderwijsinstellingen voor de boekjaren 2018 en 2019 toegestaan de jaarlijkse toevoegingen aan de voorziening groot onderhoud te bepalen op basis van het voorgenomen groot onderhoud gedurende de gehele planperiode van het groot onderhoud op het niveau van het onderwijsspann gedeeld door het aantal jaren waaruit deze planperiode bestaat, voor zover deze methode reeds in 2017 werd toegepast en indien is gewaarborgd dat de voorziening groot onderhoud gedurende de planperiode niet op enig moment negatief wordt. Lentiz onderwijsgroep maakt gebruik van deze tijdelijke regeling, die verlengd is tot en met 2020.

Voorziening wachtgelden

De voorziening wachtgelden dient voor de wachtgeldkosten die voor rekening van de instelling komen.

Voorziening Spaarverlof

De werkelijk bestede bedragen worden jaarlijks in mindering gebracht op de voorziening. Bij de bepaling van de noodzakelijke omvang is rekening gehouden met de loonkosten vanuit de begroting.

Voorziening Jubileumgratificaties

Deze voorziening betreft een personele voorziening die is opgenomen om toekomstige uit te keren gratificaties in het kader van ambtsjubilea te kunnen bekostigen. De voorziening is gewaardeerd tegen de contante waarde. De gehanteerde disconteringsvoet die gehanteerd wordt is die van de 10 jarige Staatsobligatie per jaarultimo.

Bij de bepaling van de inschatting wordt van de volgende uitgangspunten uitgegaan:

- o Naar mate het aantal dienstjaren dichter tegen het 25- of 40-jarig jubileum aanligt neemt de kans dat de medewerker blijft, toe.
- o Voor jongere medewerkers met een relatief kort dienstverband wordt de mobiliteit hoger ingeschat en derhalve de kans dat de medewerker blijft, lager.
- o Voor degenen die het 25 jarig jubileum al bereikt hebben wordt de kans dat de medewerker blijft voor het bereiken van het 40-jarig jubileum hoger ingeschat.
- o De disconteringsvoet bedraagt 0,56% (10 jarige Staatsobligatie, 31-12-2019).

Voorziening Basisbudget

In het kader van Duurzame Inzetbaarheid is een voorziening gevormd volgens de richtlijnen in RJ 271. De voorziening ultimo boekjaar omvat de door medewerkers gespaarde uren vanaf de ingangsdatum van de regeling conform CAO-VO.

Voorziening regeling seniorenverlof

De voorziening voor "Regeling seniorenverlof" is in 2017 gevormd. De voorziening wordt gevormd conform de richtlijnen RJ MBO artikel 4.2, die verwijst naar RJ HBO 5.2. Hierin wordt gesteld dat de voorziening gevormd wordt voor alle medewerkers die aan de criteria voldoen. Voor de medewerkers, werkzaam conform cao-vo wordt een voorziening gevormd voor de komende 5 jaar voor elke medewerker die daadwerkelijk gebruik maakt van de regeling.

Voorziening langdurig zieken

In het kader van inzichtverbetering is in de jaarrekening van 2019 toepassing gegeven aan de vorming van een voorziening langdurig zieken, die het gevolg is van aanscherping van vigerende wet- en regelgeving. De voorziening is gevormd ter afdekking van kosten in verband met langdurig zieken. Voor medewerkers die op balansdatum ultimo einde verslagjaar langer dan 90 dagen ziek zijn en waarvan de geobjectiveerde verwachting bestaat dat de medewerker niet meer in arbeid terug zal keren, dient een voorziening gevormd te worden voor de loonkosten per ultimo jaareinde tot aan het objectief te verwachten moment van uitdiensttreding. Inherent aan de vorming van deze voorziening dient voor deze categorie personeelsleden een berekening te worden gemaakt van de naar verwachting toe te kennen transitievergoeding. Deze naar verwachting toe te kennen transitievergoeding kan door de werkgever worden teruggevorderd bij UWV.

Langlopende schulden

Opgenomen rentedragende leningen en schulden worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Kortlopende schulden

Dit betreffen schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar. Kortlopende schulden worden opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs van de schuld.

Overlopende passiva

De overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Grondslagen van resultaatbepaling

Subsidie Ministerie van OCW

De exploitatie wordt in belangrijke mate gesubsidieerd door het Ministerie van OCW.

De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet-geoordeelde OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt in de staat van baten en lasten.

Geoordeelde OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten.

Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geoordeelde OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Deelnemersbijdragen en ouderbijdragen

De deelnemersbijdragen en ouderbijdragen worden per schooljaar in rekening gebracht. Het positieve saldo van de baten en lasten, zijnde de te verwachten lasten over de periode 1 januari tot 1 augustus in het nieuwe kalenderjaar, is onder de "vooruitontvangen deelnemers/cursisten" als een kortlopende schuld op de balans opgenomen.

Resultaatbepaling

De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd, c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Belastingen

De vennootschapsbelasting wordt berekend tegen het geldende tarief over het resultaat van het boekjaar, waarbij rekening wordt gehouden met permanente verschillen tussen de winstberekening volgens de jaarrekening en de fiscale winstberekening, en waarbij actieve belastinglatenties slechts worden gewaardeerd voor zover de realisatie daarvan waarschijnlijk is.

Grondslagen voor de opstelling van het geconsolideerd kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen.

Kasstroom in vreemde valuta's worden omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen inzake geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond.

Winstbelastingen, ontvangen interest en ontvangen dividenden worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde interest en betaalde dividenden worden opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betalingen van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasecontract worden gerepresenteerd als aflossingen van schulden voor het aflossingsbestanddeel en als betaalde interest voor het interestbestanddeel.

Toelichting behorende tot de geconsolideerde balans
 (Bedragen * € 1.000)
Activa**Vaste activa**

Materiële vaste activa	Aanschaf prijs 1-1-2019	Afschrijving cumulatief 1-1-2019	Boekwaarde 1-1-2019	Investerings 2019	Des- investeringen 2019	Afschrijvingen 2019	Afschrijvingen desinvesteringen 2019	Aanschaf prijs 31-12-2019	Afschrijving cumulatief 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2019
	€	€	€	€	€	€		€	€	€
Gebouwen en terreinen	63.483	13.841	49.642	376	-	1.548		63.859	15.389	48.470
Inventaris en apparatuur	12.235	8.299	3.936	858	786	887	770	12.307	8.416	3.891
In uitvoering en vooruitbetalingen	253		253	253	-	-		-	-	-
	75.971	22.140	53.831	981	786	2.435	770	76.166	23.805	52.361

De post in "uitvoering en vooruitbetalingen" betreft de investeringen voor "Technoplaza" in Schiedam. In januari 2019 was de inrichting compleet en is de post geactiveerd en maakt onderdeel uit van de investeringen 2019.

Voor de kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans.

In de post "inventaris en apparatuur" is computerapparatuur begrepen met een boekwaarde van € 39 (2018: € 111), die wordt gefinancierd door middel van financiële lease. Lentiz heeft niet het juridische eigendom van deze computerapparatuur.

Aan de hand van de controle van de feitelijke aanwezigheid van de materiële vaste activa hebben ultimo 2019 desinvesteringen met een totale aanschafwaarde van € 786 plaatsgevonden.

De bijbehorende cumulatieve afschrijving van de desinvesteringen bedraagt € 770.

WOZ-waarde en verzekerde waarde gebouwen en terreinen

(in eigendom)	Waarde	Peildatum
WOZ-waarde gebouwen en terreinen	52.522	1-1-2019
Verzekerde waarde gebouwen	71.791	31-12-2019

Financiële vaste activa**Overige vorderingen**

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
UWV	-	301
	-	301

De vordering op het UWV is per 31 december 2019 kortlopend en dusdanig gepresenteerd. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de overlopende activa.

Overlopende activa**Vorderingen**

Vorderingen	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Debiteuren	626	528
Studenten/deelnemers/cursisten	215	378
Ministerie van OCW	4	-
Overige vorderingen	11	2
Overlopende activa	1.041	907
	1.897	1.815

Debiteuren

Debiteuren
Af: Voorziening wegens oninbaarheid

31-12-2019	31-12-2018
€	€
788	562
162-	34-
626	528

Studenten/deelnemers/cursisten

Studenten/deelnemers/cursisten
Af: Voorziening wegens oninbaarheid

31-12-2019	31-12-2018
€	€
268	498
53-	120-
215	378

	2019	2018
	€	€
Voorziening oninbaarheid Debiteuren	34	19
Voorziening oninbaarheid Studenten/deelnemers/cursisten	120	93
Stand per 1 januari	154	112
Onttrekking	149-	192-
Dotatie	210	234
Stand per 31 december	215	154

Lentiz is in 2019 overgestapt van IdealNet naar WIS Collect voor het innen van de gelden van studenten/deelnemers/cursisten. Bij de overgang hebben extra afboekingen plaats gevonden. Dit resulteert in een lager debiteurensaldo alsmede een lagere voorziening wegens oninbaarheid.

Ministerie van OCW
Ministerie van OCW

31-12-2019	31-12-2018
€	€
4	-
4	-

De vordering op het Ministerie van OCW betreft de afdracht cursusgeld van de MBO studenten.

Overige vorderingen

Te ontvangen vennootschapsbelasting
Salarissen/voorschotten personeel
Te vorderen BTW

31-12-2019	31-12-2018
€	€
-	-
-	2
11	-
11	2

Overlopende activa

Overige vooruitbetaalde kosten
Nog te ontvangen rente
Overige

31-12-2019	31-12-2018
€	€
366	562
	1
675	344
1.041	907

Onder de Overige overlopende activa is ultimo 2019 een vordering opgenomen voor de compensatie van uitbetaalde transitievergoedingen aan medewerkers waarvan de arbeidsovereenkomst is beëindigd na 2 jaar ziekte. De compensatie wordt aangevraagd per 1 april 2020. Een werkgever kan met terugwerkende kracht in aanmerking komen voor compensatie. Dit kan voor een (transitie) vergoeding die sinds 1 juli 2015 is betaald aan een werknemer van wie de arbeidsovereenkomst is beëindigd na 2 jaar ziekte. De aanvraag hiervoor kan Lentiz volgens de regeling vanaf 1 april 2020 tot en met 30 september 2020 bij het UWV indienen. De hoogte van de in te dienen compensatie bedraagt per 31 december 2019 € 443.

Liquide middelen

Kasmiddelen
Tegoeden op bankrekeningen
Kruisposten

31-12-2019	31-12-2018
€	€
6	7
23.245	19.428
-	4
23.251	19.439

Passiva**Eigen vermogen****Statutaire reserve:**

Statutaire reserves (publiek)
Statutaire reserves (privaat)

Stand 1-1-2019	Resultaat 2019	Overige mutaties 2019	Stand 31-12-2019
€	€	€	€
897	-		897
18	-		18
915	-	-	915

Algemene reserve:

Huisvestingsbedrijf (publiek)
Financiële bedrijfsvoering (privaat)
Financiële bedrijfsvoering (publiek)

12.605			12.605
67	6		73
828	290	-	1.118
13.500	296	-	13.796

Bestemmingsreserve (publiek):

Solidariteitsfonds
Calamiteitenfonds
Sociaal statuut
Huisvesting
Groei en innovatie
Convenant VO
ICT
Duurzame inzetbaarheid

702	183-		519
0	-		0
974	195-		779
8.952	15		8.967
2.159	856		3.015
-	869		869
440	2		442
855	153-		702
14.082	1.211	-	15.293
28.497	1.507	-	30.004

De bestemmingsreserves zijn gebaseerd op het beleidsdocument "Notitie maximale afdracht bestemmingsreserves en voorzieningen Lentiz onderwijsgroep 2019-2023".

Aard en doel bestemmingsreserves:**Solidariteit**

De bestemmingsreserve voor 'solidariteit' is bedoeld om de kosten van vervanging van personeel dat door langdurige ziekte afwezig is, te financieren. De reden hiervoor is dat Lentiz onderwijsgroep voor zowel het mbo als het vo eigen risicodragers is voor de ziektewet.

Sociaal Statuut

De bestemmingsreserve sociaal statuut is bedoeld om onder andere dekking te bieden bij reorganisaties, de kosten van eventuele boventallige formatie, gedwongen ontslagen, de kosten van her- en bijscholing of van outplacementtrajecten te kunnen voldoen. Dit is een afspraak met de vakcentrales voor de duur van maximaal vier jaar. Het is echter een voortschrijdende periode van vier jaar, dus de reserve dient blijvend op peil gehouden te worden.

Huisvesting

De bestemmingsreserve huisvesting is bedoeld om continuïteit in de benodigde huisvestingspositie te waarborgen.

Groei en Innovatie

De bestemmingsreserve groei- en innovatie is bedoeld om financiële ondersteuning te bieden aan toekomstige innovatieve (onderwijs)ontwikkelingen die onder andere zijn genoemd in het SMP, alsmede de groeidoelstellingen van locaties van de Lentiz onderwijsgroep.

Convenant VO

Deze bestemmingsreserve is gevormd naar aanleiding van de ontvangen rijksbijdrage "Convenant VO". De inzet van de middelen vindt in 2020 en 2021 plaats conform de Regeling bijzondere en aanvullende bekostiging PO en VO 2019 en het Convenant 'extra geld voor werkdrukverlichting en tekorten onderwijspersoneel in het funderend onderwijs 2020-2021'.

ICT

De bestemmingsreserve is bedoeld om financiële ondersteuning te bieden aan toekomstige (innovatieve) ICT-ontwikkelingen en de kosten te dekken van calamiteiten aan de ICT-infrastructuur. Het exploitatiesaldo ICT-bedrijf wordt ten gunste c.q. ten laste gebracht van de bestemmingsreserve ICT.

Duurzame inzetbaarheid

De bestemmingsreserve heeft als doel maatregelen te kunnen financieren ter bevordering van de duurzame inzetbaarheid van het personeel.

Voorzieningen

	----- Mutaties -----				Saldo 31-12-2019	Looptijd <1 jaar	Looptijd >1 jaar
	Saldo 1-1-2019	Dotaties 2019	Onttrekkingen 2019	Vrijval 2019			
Personele voorzieningen:	€	€	€	€	€	€	€
Wachtgeld	606	1.162	574	-	1.194	337	857
Spaarverlof	197	4	-	-	201	-	201
Jubilea	410	104	88	-	426	63	363
Basisbudget	642	328	110	5	855	33	822
Seniorenverlof	522	706	202	11	1.015	216	799
Langdurig zieken	-	59	-	-	59	-	59
	2.377	2.363	974	16	3.750	649	3.101
Overige voorzieningen:							
Onderhoudsvoorziening	3.356	562	697	-	3.221	1.391	1.830
	3.356	562	697	-	3.221	1.391	1.830
	5.733	2.925	1.671	16	6.971	2.040	4.931

Toelichting op de personele voorzieningen

Wachtgeld

De voorziening wachtgeld wordt jaarlijks ultimo boekjaar geschat op basis van de individuele verwachtingen voor wachtgeldgerechtigden. De effecten in de komende jaren zijn afhankelijk van de ontwikkelingen per individuele werknemer en kunnen daarom nu nog niet geschat worden.

De voorziening wachtgeld is bedoeld om de kosten van wachtgelduitkeringen die ten laste van Lentiz onderwijsgroep komen, op te vangen.

Voor de wachtgeldverplichtingen in de BVE is Lentiz 100% eigen risicodragers. De wachtgeldverplichtingen van het VO worden voor 75% ten laste gebracht van het collectief. Middels naheffing wordt de resterende 25% in rekening gebracht bij de organisatie. Voor het VO is Lentiz 100% eigen risicodragers.

Spaarverlof

De voorziening is gevormd ten behoeve van de financiering van het spaarverlof. De hoogte van de voorziening is op individuele basis bepaald.

Jubilea

De voorziening is gevormd ten behoeve van de uitbetaling van jubileumuitkeringen.

De hoogte van de voorziening wordt bepaald aan de hand van de kans dat de medewerker werkzaam blijft bij de Lentiz onderwijsgroep. De kansen zijn ingeschat op basis van het aantal dienstjaren dat medewerkers bij het onderwijs werkzaam zijn. Het percentage varieert van 0% tot 75% voor het behalen van het 25 jarig jubileum en van 0% tot 60% voor het behalen van het 40 jarig ambtsjubileum.

Basisbudget

De voorziening basisbudget dient als reservering voor opgebouwde rechten in het kader van de CAO VO 2018-2019.

Seniorenverlof

De voorziening regeling seniorenverlof is gevormd in 2017. Conform de cao-mbo wordt voor elke medewerker die ouder is dan 57 jaar een voorziening getroffen. Er wordt gerekend met een kans percentage, zodra de verlofuren opgenomen worden wordt dit percentage op 100% gesteld. Zolang de verlofuren nog niet opgenomen worden, wordt dit percentage berekend door de totale werkdagfactor van de opgenomen verlofuren te delen door de totale werkdagfactor van iedereen die van de regeling gebruik kan maken. Voor de medewerkers, werkzaam conform cao-vo wordt een voorziening gevormd voor de komende 5 jaar voor elke medewerker die daadwerkelijk gebruik maakt van de regeling.

Langdurig zieken

In het kader van inzichtverbetering is in de jaarrekening van 2019 toepassing gegeven aan de vorming van een voorziening langdurig zieken, die het gevolg is van aanscherping van vigerende wet- en regelgeving. De voorziening is gevormd ter afdekking van kosten in verband met langdurig zieken. Voor medewerkers die op balansdatum ultimo einde verslagjaar langer dan 90 dagen ziek zijn en waarvan de geobjectiveerde verwachting bestaat dat de medewerker niet meer in arbeid terug zal keren, dient een voorziening gevormd te worden voor de loonkosten per ultimo jaareinde tot aan het objectief te verwachten moment van uitdiensttreding. Inherent aan de vorming van deze voorziening dient voor deze categorie personeelsleden een berekening te worden gemaakt van de naar verwachting toe te kennen transitievergoeding. Deze naar verwachting toe te kennen transitievergoeding kan door de werkgever worden teruggevorderd bij UWV.

Toelichting op de onderhoudsvoorziening

Onderhoudsvoorziening

De onderhoudsvoorziening wordt gevormd om toekomstig planmatig onderhoud aan schoolgebouwen te kunnen bekostigen.

In het meerjarenonderhoudsplan is het benodigde onderhoud over een periode van 40 jaar beschreven. In dit plan staan de dotaties aan en de onttrekkingen van de voorziening. De onderhoudsvoorziening is bepaald voor een periode van 10 jaar.

Langlopende schulden

Naam	Aangegane leningen				Stand 31-12-2019	Looptijd < 1 jaar	Looptijd >1 jaar	Looptijd >5 jaar	Rente percentage
	Stand 1-1-2019	2019	Aflossingen LL 2019	Aflossingen KL 2019					
Kredietinstelling	€	€	€	€	€	€	€	€	%
ABNAMRO 20060124/0833	2.730	-	214	-	2.516	214	856	1.446	5,76%
ABNAMRO 20060124/0833	5.365	-	212	-	5.153	213	850	4.090	5,25%
ABNAMRO 20101117/1066	4.800	-	350	-	4.450	350	1.400	2.700	0,33%
ABNAMRO 20080828/0248	5.000	-	-	-	5.000	-	-	5.000	5,73%
Schatkistbankieren leningnr. 2373	11.700	-	433	-	11.267	433	1.734	9.100	2,58%
DLL Fin Solutions Partners Fin Lease	86	-	54	-	32	32	-	-	0%
DLL Fin Solutions Partners Fin Lease	19	-	12	-	7	7	-	-	0%
	29.700	-	1.275	-	28.425	1.249	4.840	22.336	

De rentepercentages in het overzicht Langlopende schulden zijn de percentages zoals deze per 31 december 2019 golden.

De aflossing 2020 (looptijd < 1 jaar) is opgenomen onder de kortlopende schulden 'kredietinstellingen'.

Voor het afdekken van het renterisico van de langlopende schulden zijn twee renteswaps afgesloten en één rentecap.

Renteswap 1:

Renteswap 1 heeft betrekking op de langlopende lening van ABNAMRO 20060124/0833. Per balansdatum bedraagt deze lening € 2.517.

De renteswap heeft betrekking op de hypothecaire lening ten bedrage van € 2.945 (actuele hoofdsom).

De variabele rentevergoeding op deze lening is vanaf 5 maart 2018 met een renteswap omgezet in een vaste rente van 4,48%, met een opslag voor de negatieve euriborrente.

De looptijd van de renteswap is tot 5 september 2023.

Om het risico op deze lening af te dekken is met bank een swapovereenkomst afgesloten onder de volgende kenmerken:

- Variabele rente EUR-EURIBOR-REUTERS, te ontvangen;
- Vaste rente 4,48%;
- Variabele 3 maands Euribor;
- Looptijd swap komt overeen met de looptijd van gekoppelde leningen;
- Notional amount per 31 december 2019 van de swap bedraagt € 401 negatief;
- Margin call verplichting indien de gestelde zekerheid door de bank als onvoldoende dekkend wordt aangemerkt.

De bank heeft op 24 april 2019 schriftelijk bevestigd geen gebruik te maken van een eventuele margin call.

Renteswap 2:

Renteswap 2 heeft betrekking op de langlopende lening van ABNAMRO 20060124/0833. Per balansdatum bedraagt deze lening € 5.153.

De renteswap heeft betrekking op de hypothecaire lening ten bedrage van € 5.313 (actuele hoofdsom).

De variabele rentevergoeding op deze lening wordt vanaf 1 januari 2019 met een renteswap omgezet in een vaste rente van 4.60%.

De looptijd van de renteswap is tot 2 januari 2029.

Om het risico op deze lening af te dekken is met bank een swapovereenkomst afgesloten onder de volgende kenmerken:

- Variabele rente EUR-EURIBOR-REUTERS, te ontvangen;
- Vaste rente 4.60%;
- Opslag 3 maands Euribor-Reuters;
- Looptijd swap komt overeen met de looptijd van gekoppelde leningen;
- Notional amount per 31 december 2019 van de van de swap bedraagt € 1.830 negatief;
- Margin call verplichting indien de gestelde zekerheid door de bank als onvoldoende dekkend wordt aangemerkt.

De bank heeft op 24 april 2019 schriftelijk bevestigd geen gebruik te maken van een eventuele margin call.

Rentecap

De Cap heeft betrekking op de langlopende lening van ABNAMRO 20101117/1066. Per balansdatum bedraagt deze lening € 4.000.

De lening kent tot 2 januari 2023 variabele rentebetalingen gelijk aan de Euribor 3M. Hierdoor bestaat er variabiliteit in de rentekasstroom door fluctuatie op de rentemarkt. De doelstelling is om dit (rente)risico af te dekken middels een rentecap. De rentecap is een afspraak met de bank over een Euribor-rentecapafond de 'cap rente'. Stijgt de Euribor boven het afgesproken plafond, dan biedt de afspraak daar bescherming tegen. Lentiz Onderwijsgroep betaalt dan de 'Cap rente'. Daalt de Euribor onder het afgesproken plafond, dan betaalt Lentiz Onderwijsgroep de lagere variabele Euribor Rente.

De rentecap heeft de volgende kenmerken:

- De rentecap heeft betrekking op de leningsovereenkomst ten bedrage van € 4.000 (nominaal bedrag per ingangsdatum).
- De rentevergoeding op de lening wordt gemaximeerd tot een maximale variabele rente van Euribor 3M met een opslage van 0,65%.
- De looptijd van de rentecap betreft 2 januari 2006 tot en met 2 januari 2026.
- De cap amortiseert per jaar met € 200 (€ 50 per kwartaal).
- Notional amount per 31 december 2019 van de rentecap bedraagt € 144 negatief;
- Margin call verplichting indien de gestelde zekerheid door de bank als onvoldoende dekkend wordt aangemerkt.

De bank heeft op 24 april 2019 schriftelijk bevestigd geen gebruik te maken van een eventuele margin call.

Financial lease

De verplichtingen uit hoofde van met derden aangegane leaseovereenkomsten bedragen in totaal € 39. In de afgesloten overeenkomsten bedraagt het rentepercentage 0%.

Kortlopende schulden

Overige kortlopende schulden
Overlopende passiva

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Overige kortlopende schulden	7.122	7.383
Overlopende passiva	6.236	5.349
	13.358	12.732

Overige kortlopende schulden

Kredietinstellingen
Crediteuren
Ministerie van LNV
Omzetbelasting
Loonheffing
Schulden terzake van pensioenen
Borg boeken
Overige additionele middelen
Afdracht vennootschapsbelasting
Overige kortlopende schulden

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Kredietinstellingen	1.249	1.276
Crediteuren	1.605	1.689
Ministerie van LNV	-	6
Omzetbelasting	-	54
Loonheffing	2.601	2.549
Schulden terzake van pensioenen	730	663
Borg boeken	-	-
Overige additionele middelen	935	1.145
Afdracht vennootschapsbelasting	-	-
Overige kortlopende schulden	2	1
	7.122	7.383

Overlopende passiva

Vooruitontvangen subsidies OCW
Vooruitontvangen subsidies LNV
Vakantiegeld
Salarissen/voorschotten personeel
Nog te betalen kosten
Accountantskosten
Vooruitontvangen bijdragen deelnemers/cursisten

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Vooruitontvangen subsidies OCW	1.885	518
Vooruitontvangen subsidies LNV	-	1.163
Vakantiegeld	1.700	1.635
Salarissen/voorschotten personeel	3	-
Nog te betalen kosten	1.715	1.055
Accountantskosten	42	47
Vooruitontvangen bijdragen deelnemers/cursisten	891	931
	6.236	5.349

Onder de vooruitontvangen subsidies OCW is € 1.275 geormerkt.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen**Schatkistbankieren**

Op 30 juni 2014 is een lening afgesloten van € 13.000 voor de bouw van het World Horti Center in Naaldwijk met een rentepercentage van 2,58%, voor een looptijd van 30 jaar. Voorwaarde om van het aantrekkelijke rentetarief gebruik te maken was dat Lentiz zou toetreden tot het zg. "schatkistbankieren". Sinds die datum houdt Lentiz het merendeel van de publieke middelen aan bij de Nederlandse Staat. De rente voor de lening wordt jaarlijks achteraf voldaan.

Hypothecaire zekerheden

Een krediethypotheek, eerste in rang, groot € 1.588, op het registergoed aan de Burgemeester Elsenweg 8 te Naaldwijk.

Een krediethypotheek, eerste in rang, groot € 28.550, op de registergoederen aan de Commandeurskade 22 te Maasland, Burgemeester Elsenweg 6 te Naaldwijk, Professor Holwerdalaan 60-62 te Naaldwijk, alsmede een krediethypotheek, tweede in rang op het registergoed aan de Burgemeester Elsenweg 8 te Naaldwijk, maximaal voorbelast met € 1.588 ten behoeve van ABN AMRObank N.V.

Fiscale eenheid

Lentiz onderwijsgroep en Lentiz | Cursus & consult B.V. vormen voor de omzetbelasting een fiscale eenheid.

Verbonden partijen

Lentiz is een huurverplichting aangegaan met de Stichting Food Innovation Academy van € 50 per jaar voor een periode van 5 jaar.

Vordering OCV

Lentiz onderwijsgroep heeft een niet in de balans opgenomen vordering op OCV die pas geïnd kan worden bij opheffing van de instelling. De oorsprong van deze vordering betreft het betalingsritme inzake te vorderen vakantiegeld. De vordering kan pas geïnd worden bij opheffing van de instelling en wordt conform R1660 Onderwijsinstellingen sinds 2010 niet meer in de balans opgenomen.

Bankgarantie

Voor de huur van het pand aan de Schiedamsedijk in Vlaardingen is voor € 47 een bankgarantie afgegeven. Deze bedragen zijn voor de liquide middelen niet vrij beschikbaar.

Waarborgfonds BVE

Lentiz onderwijsgroep is aangesloten bij Stichting Waarborgfonds BVE. Jegens het waarborgfonds bestaat een voorwaardelijke verplichting. De verplichting is vastgesteld op 2% van de rijksbijdrage BVE en bedraagt € 775.

Meerjarige financiële verplichtingen leaseovereenkomsten

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Korter dan 1 jaar	39	23
Langer dan 1 jaar	-	82
	<u>39</u>	<u>105</u>

Meerjarige financiële verplichtingen overig

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Korter dan 1 jaar	3.221	2.867
Langer dan 1 jaar	4.150	5.808
	<u>7.371</u>	<u>8.675</u>

Er zijn in 2019 nieuwe verplichtingen aangegaan ad € 1.698 ter zake van telefonie, Wan-Lan en het Portaal.

Toelichting behorende tot de geconsolideerde staat van baten en lasten

(Bedragen * € 1.000)

Baten

	2019	2018
	€	€
Rijksbijdragen		
Rijksbijdragen OCW	71.994	32.872
Rijksbijdragen LNV	-	33.444
	<u>71.994</u>	<u>66.316</u>

	2019	2018
	€	€
Rijksbijdragen OCW		
Rijksbijdragen OCW	60.808	29.113
Geoormerkte OCW subsidies	4.669	
Niet-geoormerkte OCW-subsidies	5.780	
Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen SWV	<u>737</u>	
	<u>11.186</u>	<u>3.759</u>
	<u>71.994</u>	<u>32.872</u>

De rijksbijdragen OCW zijn als volgt gespecificeerd:

Personele vergoeding 2019	50.614
Materiele vergoeding 2019	7.218
Huisvesting vergoeding 2019	<u>2.976</u>
	<u>60.808</u>

	2019	2018
	€	€
Rijksbijdragen LNV		
Rijksbijdragen LNV	-	27.976
	-	5.468
	<u>-</u>	<u>33.444</u>

Vanaf 01-01-2019 wordt er geen Rijksbijdrage meer van EZ/LNV ontvangen, maar volledig van OCW.

	2019	2018
	€	€
Overige overheidsbijdragen		
Gemeentelijke bijdragen en subsidies	757	706
	<u>757</u>	<u>706</u>

	2019	2018
	€	€
Deelnemers- en ouderbijdragen		
Deelnemersbijdragen	25	62
Ouderbijdragen	169	82
	<u>194</u>	<u>144</u>

	2019	2018
	€	€
Baten werk voor derden		
Contractonderwijs	1.351	1.206
	<u>1.351</u>	<u>1.206</u>

	2019	2018
	€	€
Overige baten		
Verhuur	735	721
Detachering personeel	260	155
Sponsoring	9	-
Overige	3.560	5.866
	<u>4.564</u>	<u>6.742</u>

De post 'overige' is als volgt te specificeren:

Excursiegelden/reizen	786
Leermiddelen en boekengeld	678
Overige personele vergoedingen	1.232
Overige vergoedingen	<u>864</u>
	<u>3.560</u>

Lasten

	2019	2018
	€	€
Personele lasten		
Brutolonen en salarissen	41.085	39.717
Sociale lasten	5.246	5.010
Pensioenpremies	6.419	5.749
	52.750	50.476
Doorbelasting, ten laste van schoonmaakkosten	37-	48-
Doorbelasting, ten laste van dotatie basisbudget	213-	159-
Onttrekking voorziening wachtgeld	573-	723-
Onttrekking voorziening spaarverlof	-	18-
Onttrekking voorziening jubilea	88-	42-
Onttrekking voorziening basisbudget	110-	80-
Onttrekking voorziening regeling seniorenverlof	202-	70,83-
Vrijval voorziening basisbudget	5-	-
Vrijval voorziening regeling seniorenverlof	11-	-
Dotatie voorziening wachtgeld	1.162	533
Dotatie voorziening spaarverlof	4	1
Dotatie voorziening jubilea	104	138
Dotatie voorziening basisbudget	328	238
Dotatie voorziening regeling seniorenverlof	706	549
Dotatie voorziening langdurig zieken	59	-
Personeel, niet in loondienst	6.003	5.553
Scholing personeel	523	511
Reis-en verblijfskosten	184	182
Overige	832	491
Uitkeringen	526-	671-
	60.890	56.860
Totaal aantal medewerkers in fte's	2019	2018
DIR	33	31
OP	495	488
OOP	167	163
Totaal	695	682

	2019	2018
	€	€
Afschrijvingen		
Gebouwen	1.335	1.333
Verbouwingen	213	99
Inventaris en apparatuur	887	940
	2.435	2.372

	2019	2018
	€	€
Huisvestingslasten		
Huur	780	628
Verzekeringen	44	42
Onderhoud	443	319
Energie en water	1.005	846
Schoonmaakkosten *)	1.514	1.519
Belastingen en heffingen	238	255
Dotatie onderhoudsvoorziening	562	702
Overige huisvestingslasten	380	256
	4.966	4.567

*) In deze kosten is begrepen een bedrag ad. € 37 aan netto loonkosten eigen personeel.

	2019	2018
	€	€
Overige lasten		
Administratie en beheerslasten	1.841	1.719
Inventaris, apparatuur en leermiddelen	3.631	3.098
Mutatie overige voorzieningen	173	77
Overige lasten	2.195	2.061
	7.840	6.955

Onder administratie en beheerslasten is het accountantshonorarium opgenomen.

Ten einde te voldoen aan de wettelijke verplichting van art. 2:382a BW, namelijk om in de jaarrekening uitgesplitst en voorzien van vergelijkende cijfers te vermelden de in rekening gebrachte honoraria van de externe accountant en de accountantsorganisatie zoals gedefinieerd in de Wta en het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort, is onderstaand overzicht in deze jaarrekening opgenomen.

	2019	2018
	€	€
Specificatie honorarium		
Onderzoek jaarrekening	39	68
Andere controle opdrachten	3	18
Fiscale adviezen	-	1
	<u>42</u>	<u>87</u>

Een bedrag van € 34 is opgenomen onder de overlopende passiva en heeft betrekking op het verslagjaar 2019.

	2019	2018
	€	€
Financiële baten en lasten		
Rentelasten	1.220	847-
	<u>1.220</u>	<u>847-</u>

Belastingen (-/-)

Vennootschapsbelasting

- Vennootschapsbelasting huidig jaar ad 20%.

	2019	2018
	€	€
	2	2
	<u>2</u>	<u>2</u>

**Lentiz onderwijsgroep
te Vlaardingen**
Enkelvoudige balans per 31 december 2019

(na verwerking resultaatbestemming)

(Bedragen * € 1.000)

Activa

	31 december 2019	31 december 2018
	€	€
Vaste activa		
Materiële vaste activa	52.322	53.831
Financiële vaste activa	<u>91</u>	<u>386</u>
Totaal vaste activa	52.413	54.217
Vlottende activa		
Vorderingen	1.728	1.476
Liquide middelen	<u>23.216</u>	<u>19.365</u>
Totaal vlottende activa	24.944	20.841
Totaal activa	<u><u>77.357</u></u>	<u><u>75.058</u></u>

Passiva

	31 december 2019	31 december 2018
	€	€
Eigen vermogen	30.004	28.497
Voorzieningen	6.971	5.733
Langlopende schulden	27.176	28.424
Kortlopende schulden	13.206	12.404
Totaal passiva	<u><u>77.357</u></u>	<u><u>75.058</u></u>

**Lentiz onderwijsgroep
te Vlaardingen**
Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2019

(Bedragen * € 1.000)

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
	€	€	€
Baten			
Rijksbijdragen	71.994	67.593	66.316
Overige overheidsbijdragen	757	170	706
Deelnemers- en ouderbijdragen	194	311	144
Overige baten	<u>4.754</u>	<u>5.416</u>	<u>6.927</u>
Totaal baten	77.699	73.490	74.093
Lasten			
Personele lasten	59.999	58.868	56.193
Afschrijvingen	2.435	2.329	2.366
Huisvestingslasten	4.931	4.705	4.559
Overige lasten	<u>7.602</u>	<u>6.250</u>	<u>6.616</u>
Totaal lasten	74.967	72.152	69.734
Saldo baten en lasten	<u>2.732</u>	<u>1.338</u>	<u>4.359</u>
Financiële baten en lasten	1.231-	1.126-	852-
Resultaat deelnemingen	6	26	4
Netto resultaat	<u><u>1.507</u></u>	<u><u>238</u></u>	<u><u>3.511</u></u>

**Lentiz onderwijsgroep
te Vlaardingen**

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

Algemene grondslagen voor de opstelling van de enkelvoudige jaarrekening

De jaarrekening over 2019 is opgesteld (in € 1.000, uitgezonderd WNT-verantwoording) conform de richtlijnen van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en overeenkomstig de verslaggevingsvoorschriften en bepalingen zoals weergegeven in Titel 9 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Tevens is de richtlijn 660 van de Raad voor de Jaarverslaggeving gevolgd. In deze richtlijn zijn voor de sector presentatie-, waarderings- en verslaggevingsvoorschriften geformuleerd.

Voor de algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening, de grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat, alsmede voor de toelichting op de onderscheiden activa en passiva en de resultaten wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening, voor zover hierna niet anders wordt vermeld.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde, doch niet lager dan nihil. Deze nettovermogenswaarde wordt berekend op basis van de grondslagen van Lentiz onderwijsgroep.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Wanneer de vennootschap geheel of ten dele instaat voor schulden van de desbetreffende deelneming, respectievelijk de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) tot betaling van haar schulden in staat te stellen, een voorziening gevormd. Bij het bepalen van de omvang van deze voorziening wordt rekening gehouden met reeds op vorderingen op de deelneming in mindering gebrachte voorzieningen voor oninbaarheid.

Toelichting behorende tot de enkelvoudige balans

(Bedragen * € 1.000)

Activa**Vaste activa****Materiële vaste activa**

	Aanschaf prijs	Afschrijving cumulatief	Boekwaarde	Investeringen	Des- investeringen	Afschrijvingen	Afschrijvingen desinvesteringen	Aanschaf prijs	Afschrijving cumulatief	Boekwaarde
	1-1-2019	1-1-2019	1-1-2019	2019	2019	2019	2019	31-12-2019	31-12-2019	31-12-2019
	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€
Gebouwen en terreinen	63.483	13.841	49.642	374	-	1.548	-	63.857	15.389	48.468
Inventaris en apparatuur	12.233	8.297	3.936	820	786	886	770	12.267	8.413	3.854
In uitvoering en vooruitbetalingen	253	-	253	253	-	-	-	-	-	-
	<u>75.969</u>	<u>22.138</u>	<u>53.831</u>	<u>941</u>	<u>786</u>	<u>2.434</u>	<u>770</u>	<u>76.124</u>	<u>23.802</u>	<u>52.322</u>

Voor de kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans.

In de post "inventaris en apparatuur" is computerapparatuur begrepen met een boekwaarde van € 39 (2018: € 111), die wordt gefinancierd door middel van financiële lease. Lentiz heeft niet het juridische eigendom van deze computerapparatuur.

Aan de hand van de controle van de feitelijke aanwezigheid van de materiële vaste activa hebben ultimo 2019 desinvesteringen met een totale aanschafwaarde van € 786 plaatsgevonden. De bijbehorende cumulatieve afschrijving van de desinvesteringen bedraagt € 770.

WOZ-waarde en verzekerde waarde gebouwen en terreinen

(in eigendom)	Waarde	Peildatum
WOZwaarde gebouwen en terreinen	52.522	1-1-2019
Verzekerde waarde gebouwen	71.791	31-12-2019

Financiële vaste activa**Deelnemingen**

	Boekwaarde	Investeringen en verstrekte leningen	Desinvesteringen en afgeloste leningen	Resultaat deelnemingen	Boekwaarde
	1-1-2019	2019	2019	2019	31-12-2019
	€	€	€	€	€
Lentiz Cursus & consult BV	85	-	-	6	91
	<u>85</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>6</u>	<u>91</u>

De statutaire reserve van Lentiz | Cursus & consult BV is in de enkelvoudige balans toegevoegd aan het vermogen van de Groepsmaatschappij.

Overige vorderingen

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
UWV	-	301
	<u>-</u>	<u>301</u>

De vordering op het UWV is per 31 december 2019 kortlopend en dusdanig gepresenteerd. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de overlopende activa.

Vlottende activa

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Vorderingen		
Debiteuren	484	269
Deelnemers/cursisten	221	379
Vorderingen op Ministerie van OCW/LNV	4	-
Overige vorderingen	12	4
Overlopende activa	1.009	824
	<u>1.730</u>	<u>1.476</u>

Debiteuren

Debiteuren
Af: Voorziening wegens oninbaarheid

31-12-2019	31-12-2018
€	€
646	303
<u>162-</u>	<u>34-</u>
<u>484</u>	<u>269</u>

Studenten/deelnemers/cursisten

Studenten/deelnemers/cursisten
Af: Voorziening wegens oninbaarheid

31-12-2019	31-12-2018
€	€
268	498
<u>47-</u>	<u>119-</u>
<u>221</u>	<u>379</u>

	2019	2018
	€	€
Voorziening oninbaarheid Debiteuren	34	19
Voorziening oninbaarheid Studenten/deelnemers/cursisten	119	93
Stand per 1 januari	<u>153</u>	<u>112</u>
Onttrekking	149-	192-
Dotatie	205	233
Stand per 31 december	<u>209</u>	<u>153</u>

Lentiz is in 2019 overgestapt van IdealNet naar WIS Collect voor het innen van de gelden van studenten/deelnemers/cursisten. Bij de overgang hebben extra afboekingen plaats gevonden. Dit resulteert in een lager debiteurensaldo alsmede een lagere voorziening wegens oninbaarheid.

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Vorderingen op Ministerie van OCW		
Ministerie van OCW	4	-
	<u>4</u>	<u>-</u>

De vordering op het Ministerie van OCW betreft de afdracht cursusgeld van de MBO studenten.

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Overige vorderingen		
Salarissen/voorschotten personeel	-	2
Te vorderen BTW	12	2
	<u>12</u>	<u>4</u>

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Overlopende activa		
Overige vooruitbetaalde kosten	358	537
Nog te ontvangen rente	-	1
Overige	651	286
	<u>1.009</u>	<u>824</u>

Onder de Overige overlopende activa is ultimo 2019 een vordering opgenomen voor de compensatie van uitbetaalde transitievergoedingen aan medewerkers waarvan de arbeidsovereenkomst is beëindigd na 2 jaar ziekte. De compensatie wordt aangevraagd per 1 april 2020. Een werkgever kan met terugwerkende kracht in aanmerking komen voor compensatie. Dit kan voor een (transitie) vergoeding die sinds 1 juli 2015 is betaald aan een werknemer van wie de arbeidsovereenkomst is beëindigd na 2 jaar ziekte. De aanvraag hiervoor kan Lentiz volgens de regeling vanaf 1 april 2020 tot en met 30 september 2020 bij het UWV indienen. De hoogte van de in te dienen compensatie bedraagt per 31 december 2019 € 443.

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Liquide middelen		
Kasmiddelen	6	6
Tegoeden op bankrekeningen	23.211	19.355
Kruisposten	-	4
	<u>23.217</u>	<u>19.365</u>

Passiva

Eigen vermogen

	Stand 1-1-2019	Resultaat 2019	Overige mutaties 2019	Stand 31-12-2019
	€	€	€	€
Statutaire reserves Lentiz onderwijsgroep	897	-	-	897
Statutaire reserves Lentiz Cursus & consult BV	18	-	-	18
	<u>915</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>915</u>

Algemene reserve:

Huisvestingsbedrijf	12.605	-	-	12.605
Financiële bedrijfsvoering	828	290	-	1.118
	<u>13.433</u>	<u>290</u>	<u>-</u>	<u>13.723</u>

Deelnemingsresultaat (Lentiz | Cursus & consult BV)

	67	6	-	73
--	----	---	---	----

Bestemmingsreserve (publiek):

Solidariteitsfonds	702	183-	-	519
Calamiteitenfonds	0	-	-	0
Sociaal statuut	974	195-	-	779
Huisvesting	8.952	15	-	8.967
Groei en innovatie	2.159	856	-	3.015
Convenant VO	-	869	-	869
ICT	440	2	-	442
Duurzame inzetbaarheid	855	153-	-	702
	<u>14.082</u>	<u>1.211</u>	<u>-</u>	<u>15.293</u>

Eigen vermogen

	<u>28.497</u>	<u>1.507</u>	<u>-</u>	<u>30.004</u>
--	---------------	--------------	----------	---------------

De bestemmingsreserves zijn gebaseerd op het beleidsdocument "Notitie maximale afdracht bestemmingsreserves en voorzieningen Lentiz onderwijsgroep 2019-2023".

Aard en doel bestemmingsreserves:

Solidariteit

De bestemmingsreserve voor 'solidariteit' is bedoeld om de kosten van vervanging van personeel dat door langdurige ziekte afwezig is, te financieren. De reden hiervoor is dat Lentiz onderwijsgroep voor zowel het mbo als het vo eigen risicodragers is voor de ziektewet.

Sociaal Statuut

De bestemmingsreserve sociaal statuut is bedoeld om onder andere dekking te bieden bij reorganisaties, de kosten van eventuele boventallige formatie, gedwongen ontslagen, de kosten van her- en bijscholing of van outplacementtrajecten te kunnen voldoen. Dit is een afspraak met de vakcentrales voor de duur van maximaal vier jaar. Het is echter een voortschrijdende periode van vier jaar, dus de reserve dient blijvend op peil gehouden te worden.

Huisvesting

De bestemmingsreserve huisvesting is bedoeld om continuïteit in de benodigde huisvestingspositie te waarborgen.

Groei en innovatie

De bestemmingsreserve groei- en innovatie is bedoeld om financiële ondersteuning te bieden aan toekomstige innovatieve (onderwijs)ontwikkelingen die onder andere zijn genoemd in het SMP, alsmede de groeidoelestellingen van locaties van de Lentiz onderwijsgroep.

Convenant VO

Deze bestemmingsreserve is gevormd naar aanleiding van de ontvangen rijksbijdrage "Convenant VO". De inzet van de middelen vindt in 2020 en 2021 plaats conform de Regeling bijzondere en aanvullende bekostiging PO en VO 2019 en het Convenant 'extra geld voor werkdrukverlichting en tekorten onderwijspersoneel in het funderend onderwijs 2020-2021'.

ICT

De bestemmingsreserve is bedoeld om financiële ondersteuning te bieden aan toekomstige (innovatieve) ICT-ontwikkelingen en de kosten te dekken van calamiteiten aan de ICT-infrastructuur. Het exploitatiesaldo ICT-bedrijf wordt ten gunste c.q. ten laste gebracht van de bestemmingsreserve ICT.

Duurzame inzetbaarheid

De bestemmingsreserve heeft als doel maatregelen te kunnen financieren ter bevordering van de duurzame inzetbaarheid van het personeel.

Voorzieningen

	Saldo 1-1-2019	----- Mutaties -----			Saldo 31-12-2019	Looptijd <1 jaar	Looptijd >1 jaar
		Dotaties 2019	Onttrekkingen 2019	Vrijval 2019			
Personele voorzieningen:	€	€	€	€	€	€	€
Wachtgeld	606	1.162	574	-	1.194	337	857
Spaarverlof	197	4	-	-	201	-	201
Jubilea	410	104	88	-	426	63	363
Basisbudget	642	328	110	5	855	33	822
Seniorenverlof	522	706	202	11	1.015	216	799
Langdurig zieken	-	59	-	-	59	-	59
	2.377	2.363	974	16	3.750	649	3.101
Overige voorzieningen:							
Onderhoudsvoorziening	3.356	562	697	-	3.221	1.391	1.830
	3.356	562	697	-	3.221	1.391	1.830
	5.733	2.925	1.671	16	6.971	2.040	4.931

*Toelichting op de personele voorzieningen***Wachtgeld**

De voorziening wachtgeld wordt jaarlijks ultimo boekjaar geschat op basis van de individuele verwachtingen voor wachtgeldgerechtigden. De effecten in de komende jaren zijn afhankelijk van de ontwikkelingen per individuele werknemer en kunnen daarom nu nog niet geschat worden.

De voorziening wachtgeld is bedoeld om de kosten van wachtgelduitkeringen die ten laste van Lentiz onderwijsgroep komen, op te vangen.

Voor de wachtgeldverplichtingen in de BVE is Lentiz 100% eigen risicodragers. De wachtgeldverplichtingen van het VO worden voor 75% ten laste gebracht van het collectief. Middels naheffing wordt de resterende 25% in rekening gebracht bij de organisatie. Voor het VO is Lentiz 100% eigen risicodragers.

Spaarverlof

De voorziening is gevormd ten behoeve van de financiering van het spaarverlof. De hoogte van de voorziening is op individuele basis bepaald.

Jubilea

De voorziening is gevormd ten behoeve van de uitbetaling van jubileumuitkeringen.

De hoogte van de voorziening wordt bepaald aan de hand van de kans dat de medewerker werkzaam blijft bij de Lentiz onderwijsgroep. De kansen zijn ingeschat op basis van het aantal dienstjaren dat medewerkers bij het onderwijs werkzaam zijn. Het percentage varieert van 0% tot 75% voor het behalen van het 25 jarig jubileum en van 0% tot 60% voor het behalen van het 40 jarig ambtsjubileum.

Basisbudget

De voorziening basisbudget dient als reservering voor opgebouwde rechten in het kader van de CAO VO 2018-2019.

Seniorenverlof

De voorziening regeling seniorenverlof is gevormd in 2017. Conform de cao-mbo wordt voor elke medewerker die ouder is dan 57 jaar een voorziening getroffen. Er wordt gerekend met een kans percentage, zodra de verlofuren opgenomen worden wordt dit percentage op 100% gesteld. Zolang de verlofuren nog niet opgenomen worden, wordt dit percentage berekend door de totale werktijdfactor van de opgenomen verlofuren te delen door de totale werktijdfactor van iedereen die van de regeling gebruik kan maken. Voor de medewerkers, werkzaam conform cao-vo wordt een voorziening gevormd voor de komende 5 jaar voor elke medewerker die daadwerkelijk gebruik maakt van de regeling.

Langdurig zieken

In het kader van inzichtverbetering is in de jaarrekening van 2019 toepassing gegeven aan de vorming van een voorziening langdurig zieken, die het gevolg is van aanscherping van vigerende wet- en regelgeving. De voorziening is gevormd ter afdekking van kosten in verband met langdurig zieken. Voor medewerkers die op balansdatum ultimo einde verslagjaar langer dan 90 dagen ziek zijn en waarvan de geobjectieerde verwachting bestaat dat de medewerker niet meer in arbeid terug zal keren, dient een voorziening gevormd te worden voor de loonkosten per ultimo jaareinde tot aan het objectief te verwachten moment van uitdiensttreding. Inherent aan de vorming van deze voorziening dient voor deze categorie personeelsleden een berekening te worden gemaakt van de naar verwachting toe te kennen transitievergoeding. Deze naar verwachting toe te kennen transitievergoeding kan door de werkgever worden teruggevorderd bij UWV.

*Toelichting op de onderhoudsvoorziening***Onderhoudsvoorziening**

De onderhoudsvoorziening wordt gevormd om toekomstig planmatig onderhoud aan schoolgebouwen te kunnen bekostigen.

In het meerjarenonderhoudsplan is het benodigde onderhoud over een periode van 40 jaar beschreven. In dit plan staan de dotaties aan en de onttrekkingen van de voorziening. De onderhoudsvoorziening is bepaald voor een periode van 10 jaar.

Langlopende schulden

Naam	Stand 1-1-2019	Aangegane leningen		Afllossingen LL		Afllossingen KL		Stand 31-12-2019	Looptijd < 1 jaar	Looptijd > 1 jaar	Looptijd > 5 jaar	Rente percentage
		2019	2019	2019	2019	2019	2019					
Kredietinstelling	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	%
ABNAMRO 20060124/0833	2.730	-	214	-	2.516	214	856	1.446	5,76%			
ABNAMRO 20060124/0833	5.365	-	212	-	5.153	213	850	4.090	5,25%			
ABNAMRO 20101117/1066	4.800	-	350	-	4.450	350	1.400	2.700	0,33%			
ABNAMRO 20080828/0248	5.000	-	-	-	5.000	-	-	5.000	5,73%			
Schatkistbankieren leningnr. 2373	11.700	-	433	-	11.267	433	1.734	9.100	2,58%			
DLL Fin Solutions Partners Fin Lease	86	-	54	-	32	32	-	-	0%			
DLL Fin Solutions Partners Fin Lease	19	-	12	-	7	7	-	-	0%			
	29.700	-	1.275	-	28.425	1.249	4.840	22.336				

De rentepercentages in het overzicht Langlopende schulden zijn de percentages zoals deze per 31 december 2019 golden.

De aflissing 2020 (looptijd < 1 jaar) is opgenomen onder de kortlopende schulden 'kredietinstellingen'.

Voor het afdekken van het renterisico van de langlopende schulden zijn twee renteswaps afgesloten en één rentecap.

Renteswap 1:

Renteswap 1 heeft betrekking op de langlopende lening van ABNAMRO 20060124/0833. Per balansdatum bedraagt deze lening € 2.517.

De renteswap heeft betrekking op de hypothecaire lening ten bedrage van € 2.945 (actuele hoofdsom).

De variabele rentevergoeding op deze lening is vanaf 5 maart 2018 met een renteswap omgezet in een vaste rente van 4.48%, met een opslag voor de negatieve euriborrente.

De looptijd van de renteswap is tot 5 september 2023.

Om het risico op deze lening af te dekken is met bank een swapovereenkomst afgesloten onder de volgende kenmerken:

- Variabele rente EUR-EURIBOR-REUTERS, te ontvangen;
- Vaste rente 4.48%;
- Variabele 3 maands Euribor;
- Looptijd swap komt overeen met de looptijd van gekoppelde leningen;
- Notional amount per 31 december 2019 van de swap bedraagt € 401 negatief;
- Margin call verplichting indien de gestelde zekerheid door de bank als onvoldoende dekkend wordt aangemerkt.

Renteswap 2:

Renteswap 2 heeft betrekking op de langlopende lening van ABNAMRO 20060124/0833. Per balansdatum bedraagt deze lening € 5.153.

De renteswap heeft betrekking op de hypothecaire lening ten bedrage van € 5.313 (actuele hoofdsom).

De variabele rentevergoeding op deze lening wordt vanaf 1 januari 2019 met een renteswap omgezet in een vaste rente van 4.60%.

De looptijd van de renteswap is tot 2 januari 2029.

Om het risico op deze lening af te dekken is met bank een swapovereenkomst afgesloten onder de volgende kenmerken:

- Variabele rente EUR-EURIBOR-REUTERS, te ontvangen;
- Vaste rente 4.60%;
- Opslag 3 maands Euribor-Reuters;
- Looptijd swap komt overeen met de looptijd van gekoppelde leningen;
- Notional amount per 31 december 2019 van de van de swap bedraagt € 1.830 negatief;
- Margin call verplichting indien de gestelde zekerheid door de bank als onvoldoende dekkend wordt aangemerkt.

Rentecap

De Cap heeft betrekking op de langlopende lening van ABNAMRO 20101117/1066. Per balansdatum bedraagt deze lening € 4.000.

De lening kent tot 2 januari 2023 variabele rentebetalingen gelijk aan de Euribor 3M. Hierdoor bestaat er variabiliteit in de rentekasstroom door fluctuatie op de rentemarkt. De doelstelling is om dit (rente)risico af te dekken middels een rentecap. De rentecap is een afspraak met de bank over een Euribor-renteplafond de 'cap rente'. Stijgt de Euribor boven het afgesproken plafond, dan biedt de afspraak daar bescherming tegen. Lentiz Onderwijsgroep betaalt dan de 'Cap rente'. Daalt de Euribor onder het afgesproken plafond, dan betaalt Lentiz Onderwijsgroep de lagere variabele Euribor Rente.

De rentecap heeft de volgende kenmerken:

- De rentecap heeft betrekking op de leningsovereenkomst ten bedrage van € 4.000 (nominale bedrag per ingangsdatum).
- De rentevergoeding op de lening wordt gemaximeerd tot een maximale variabele rente van Euribor 3M met een opslag van 0,65%.
- De looptijd van de rentecap betreft 2 januari 2006 tot en met 2 januari 2026.
- De cap amortiseert per jaar met € 200 (€ 50 per kwartaal).
- Notional amount per 31 december 2019 van de rentecap bedraagt € 144 negatief;
- Margin call verplichting indien de gestelde zekerheid door de bank als onvoldoende dekkend wordt aangemerkt.

Financial lease

De verplichtingen uit hoofde van met derden aangegane leaseovereenkomsten bedragen in totaal € 39. In de afgesloten overeenkomsten bedraagt het rentepercentage 0%.

Kortlopende schulden

Overige kortlopende schulden

Overlopende passiva

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Overige kortlopende schulden	7.224	7.368
Overlopende passiva	5.982	5.036
	<u>13.206</u>	<u>12.404</u>

Overige kortlopende schulden

Kredietinstellingen
Rekening courant Lentiz | Cursus & consult BV
Creditoren
Ministerie van LNV
Omzetbelasting
Loonheffing
Schulden terzake van pensioenen
Borg boeken
Overige additionele middelen
Overige kortlopende schulden

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Kredietinstellingen	1.249	1.276
Rekening courant Lentiz Cursus & consult BV	191	126
Creditoren	1.516	1.602
Ministerie van LNV	-	6
Omzetbelasting	-	-
Loonheffing	2.601	2.549
Schulden terzake van pensioenen	730	663
Borg boeken	-	-
Overige additionele middelen	935	1.145
Overige kortlopende schulden	2	1
	<u>7.224</u>	<u>7.368</u>

Overlopende passiva

Vooruitontvangen subsidies OCW
Vooruitontvangen subsidies LNV
Vakantiegeld
Salarissen/voorschotten personeel
Nog te betalen kosten
Accountantskosten
Vooruitontvangen bijdragen deelnemers/cursisten

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Vooruitontvangen subsidies OCW	1.885	517
Vooruitontvangen subsidies LNV	-	1.163
Vakantiegeld	1.683	1.622
Salarissen/voorschotten personeel	3	-
Nog te betalen kosten	1.693	1.028
Accountantskosten	42	47
Vooruitontvangen bijdragen deelnemers/cursisten	676	659
	<u>5.982</u>	<u>5.036</u>

Onder de vooruitontvangen subsidies OCW is € 1.275 geoormerkt.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen**Schatkistbankieren**

Op 30 juni 2014 is een lening afgesloten van € 13.000 voor de bouw van het World Horti Center in Naaldwijk met een rentepercentage van 2,58%, voor een looptijd van 30 jaar.

Voorwaarde om van het aantrekkelijke rentetarief gebruik te maken was dat Lentiz zou toetreden tot het zg. "schatkistbankieren". Sinds die datum houdt Lentiz het merendeel van de publieke middelen aan bij de Nederlandse Staat. De rente voor de lening wordt jaarlijks achteraf voldaan.

Hypothecaire zekerheden

Een krediethypotheek, eerste in rang, groot € 1.588, op het registergoed aan de Burgemeester Elsenweg 8 te Naaldwijk.

Een krediethypotheek, eerste in rang, groot € 28.550, op de registergoederen aan de Commandeurskade 22 te Maasland, Burgemeester Elsenweg 6 te Naaldwijk, Professor Holwerdalaan 60-62 te Naaldwijk, alsmede een krediethypotheek, tweede in rang op het registergoed aan de Burgemeester Elsenweg 8 te Naaldwijk, maximaal voorbelast met € 1.588 ten behoeve van ABN AMRObank N.V.

Vordering OCW

Lentiz onderwijsgroep heeft een niet in de balans opgenomen vordering op OCW die pas geïnd kan worden bij opheffing van de instelling. De oorsprong van deze vordering betreft het betalingsritme inzake te vorderen vakantiegeld. De vordering kan pas geïnd worden bij opheffing van de instelling en wordt conform RJ660 Onderwijsinstellingen sinds 2010 niet meer in de balans opgenomen.

Bankgarantie

Voor de huur van het pand aan de Schiedamsedijk in Vlaardingen is voor € 47 een bankgarantie afgegeven.

Deze bedragen zijn voor de liquide middelen niet vrij beschikbaar.

Waarborgfonds BVE

Lentiz onderwijsgroep is aangesloten bij Stichting Waarborgfonds BVE. Jegens het waarborgfonds bestaat een voorwaardelijke verplichting. De verplichting is vastgesteld op 2% van de rijksbijdrage BVE en bedraagt € 775.

Meerjarige financiële verplichtingen leaseovereenkomsten

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Korter dan 1 jaar	39	23
Langer dan 1 jaar	-	82

Meerjarige financiële verplichtingen overig

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Korter dan 1 jaar	3.200	2.867
Langer dan 1 jaar	4.100	5.808

Er zijn in 2019 nieuwe verplichtingen aangegaan ad € 1.698 ter zake van telefonie, Wan-Lan en het Portaal.

Toelichting behorende tot de enkelvoudige staat van baten en lasten
(Bedragen * € 1.000)

Baten

Rijksbijdragen

Rijksbijdragen OCW
Rijksbijdragen LNV

2019	2018
71.994	32.872
-	33.444
71.994	66.316

Rijksbijdragen OCW

Rijksbijdragen OCW
Geoormerkte OCW subsidies
Niet-geoormerkte OCW-subsidies
Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen SWV

2019	2018
€	€
60.808	29.113
4.669	
5.780	
737	
11.186	3.759
71.994	32.872

De rijksbijdrage OCW is als volgt gespecificeerd:

Personele vergoeding 2019
Materiele vergoeding 2019
Huisvesting vergoeding 2019

50.614
7.218
2.976
60.808

Rijksbijdragen LNV

Rijksbijdrage LNV
Geoormerkte LNV subsidies
Niet-geoormerkte LNV-subsidies
Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen SWV

2019	2018
€	€
-	27.976
-	
-	
-	
-	5.468
-	33.444

Vanaf 01-01-2019 wordt er geen Rijksbijdrage meer van EZ/LNV ontvangen, maar volledig van OCW.

Overige overheidsbijdragen

Gemeentelijke bijdragen en subsidies

2019	2018
€	€
757	706
757	706

Deelnemers- en ouderbijdragen

Deelnemersbijdragen
Ouderbijdragen

2019	2018
€	€
25	62
169	82
194	144

Overige baten

Verhuur
Detachering personeel
Overige

2019	2018
€	€
792	818
258	130
3.694	5.979
4.754	6.927

De post 'overige' is als volgt te specificeren:

Excursiegelden/reizen
Leermiddelen en boekengeld
Overige personele vergoedingen
Overige vergoedingen

786
680
1.321
907
3.694

Lasten**Personele lasten**

Brutolonen en salarissen
Sociale lasten
Pensioenpremies

	2019	2018
	€	€
	40.672	39.400
	5.196	4.972
	6.357	5.703
	<u>52.225</u>	<u>50.075</u>
Doorbelasting, ten laste van schoonmaakkosten	37-	48-
Doorbelasting, ten laste van dotatie basisbudget	213-	159-
Onttrekking voorziening wachtgeld	573-	723-
Onttrekking voorziening spaarverlof	-	18-
Onttrekking voorziening jubilea	88-	42-
Onttrekking voorziening basisbudget	110-	80-
Onttrekking voorziening regeling seniorenverlof	202-	71-
Vrijval voorziening basisbudget	5-	-
Vrijval voorziening duurzame inzetbaarheid	11-	-
Dotatie voorziening wachtgeld	1.162	533
Dotatie voorziening spaarverlof	4	1
Dotatie voorziening jubilea	104	138
Dotatie voorziening basisbudget	328	238
Dotatie voorziening regeling seniorenverlof	706	549
Dotatie voorziening langdurig zieken	59	-
Personeel, niet in loondienst	5.639	5.316
Scholing personeel	524	511
Reis-en verblijfskosten	178	179
Overige	835	465
Af: uitkeringen	526-	671-
	<u>59.999</u>	<u>56.193</u>

Totaal aantal medewerkers in fte's

	2019	2018
DIR	31	29
OP	494	487
OOP	164	161
Totaal	<u>689</u>	<u>677</u>

Afschrijvingen

Gebouwen
Verbouwingen
Inventaris en apparatuur

2019	2018
€	€
1.336	1.333
212	93
887	940
<u>2.435</u>	<u>2.366</u>

Huisvestingslasten

Huur
Verzekeringen
Onderhoud
Energie en water
Schoonmaakkosten*)
Belastingen en heffingen
Dotatie onderhoudsvoorziening
Overige

2019	2018
€	€
745	620
44	42
443	319
1.005	846
1.514	1.519
238	255
562	702
380	256
<u>4.931</u>	<u>4.559</u>

*) In deze kosten is begrepen een bedrag ad. € 37 aan netto loonkosten eigen personeel.

Overige lasten

Administratie en beheerslasten
Inventaris, apparatuur en leermiddelen
Dotatie aan overige voorzieningen
Overige lasten

2019	2018
€	€
1.808	1.699
3.556	3.021
168	76
2.070	1.820
<u>7.602</u>	<u>6.616</u>

Financiële baten en lasten

Rentelasten

2019	2018
€	€
1.231	852
<u>1.231</u>	<u>852</u>

Resultaat deelnemingen

Lentiz | Cursus & consult BV

2019	2018
€	€
6	4

BIJLAGE E: VERBONDEN PARTIJEN

Model E (Bedragen * € 1.000)	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen	Resultaat	Art 2:		
			31-12-2019 €	2019 €	403 BW	Deelname	Consolidatie
Lentiz Cursus & consult BV	Vlaardingen	1	91	6	Nee	100%	Ja
Stichting Greenport Westland Oostland	Vlaardingen	4	-	-	Nee	0%	Nee
Stichting Equestrium	Vlaardingen	4	-	-	Nee	0%	Nee
Federatie MBO Westland	Westland	4	-	-	Nee	0%	Nee
Stichting Food Innovation Academy	Vlaardingen	4	-	-	Nee	0%	Nee
Stichting World Horti Center	Westland	4	-	-	Nee	0%	Nee

Samenwerkingsverbanden

Om ervoor te zorgen dat alle leerlingen een passende plek krijgen, hebben scholen regionale samenwerkingsverbanden gevormd. In deze samenwerkingsverbanden werken het regulier en speciaal onderwijs (cluster 3 en 4) samen. Er worden afspraken gemaakt over de begeleiding en ondersteuning van leerlingen die extra zorg nodig hebben. Lentiz onderwijsgroep werkt samen met het Samenwerkingsverband Nieuwe Waterweg Noord en het Samenwerkingsverband Westland. Lentiz onderwijsgroep heeft geen zeggenschap van betekenis binnen deze Samenwerkingsverbanden.

BIJLAGE G: SPECIFICATIE SUBSIDIES 2019

G1 Verantwoording van subsidie zonder verrekeningsclausule per ultimo 2019

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing	Datum	De prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking	
				geheel uitgevoerd en afgerond	nog niet geheel afgerond
14YD					
Aanvullende bekostiging technisch VMBO 2018-2019	923632-2		19-12-18	X	
Aanvullende bekostiging technisch VMBO 2018-2020	964328-2		20-11-19	X	
Aanvullende bekostiging technisch VMBO 2019-2021	DMBO18210		24-11-17	X	
Doorstroomprogramma PO-VO 2017-2018	DPOVO17096		20-12-17	X	
Doorstroomprogramma PO-VO 2018-2019	DPOVO18081		30-08-18	X	
Doorstroomprogramma PO-VO 2018-2019	DPOVO18079		30-08-18	X	
Lente- zomerscholen VO	LENZO19050		10-04-19	X	
Leraren Ontwikkel Fonds	LOF17-0285		4-07-18	X	
Studieverlof 2018	929594-1		20-09-18	X	
Salarismix MBO	959212-1		22-01-19	X	
Aanvullende bekostiging technisch VMBO 2019-2021	DMBO19041		28-11-18		X
Doorstroomprogramma	DPOVO19103		15-10-19		X
Doorstroomprogramma PO_VO	DPOVO19101		27-09-19		X
Leraren Ontwikkel Fonds	LOF18-0110		19-03-19		X
Leraren Ontwikkel Fonds (Prof.Kap.Ontw.)	LOF17-0013		13-12-17		X
Studieverlof 2019	1007702-1		20-09-19		X
Studieverlof 2019	1009868-1		22-10-19		X
Studieverlof BVE 2018	928212-1		20-09-18		X
Studieverlof BVE 2019	1006011-1		20-09-19		X
Vrij roosteren leraren fase II 2019-2020	VRL19014		9-12-19		X
17WQ					
Aanvullende bekostiging technisch VMBO 2018-2019	923743-2		19-12-18	X	
Doorstroomprogramma PO-VO 2017-2018	DPOVO17075		24-07-17	X	
Doorstroomprogramma PO-VO 2018-2019	DPOVO18074		30-08-18	X	
Doorstroomprogramma VMBO-MBO 2019-2021	DMBO17043		24-07-17	X	
Doorstroomprogramma VMBO-MBO 2019-2021	DMBO17042		24-07-17	X	
Lente- zomerscholen VO	LENZO19094		10-04-19	X	
Leraren Ontwikkel Fonds (Expeditie Europa)	LOF16-0016		14-11-16	X	
Studieverlof 2018	929641-1		20-09-18	X	
Studieverlof 2018	940944-1		19-12-18	X	
Techniek aanv.bekost.VMBO 2018-2020 17WQ	964066-2		20-11-19	X	
Doorstroomprogramma PO_VO	DPOVO19086		27-09-19		X
Doorstroomprogramma PO_VO	DPOVO19024		27-09-19		X
Doorstroomprogramma VMBO-MBO 201-2021	DMBO19180		28-11-18		X
Doorstroomprogramma VMBO-MBO 2019-2021	DMBO19184		28-11-18		X
Doorstroomprogramma VMBO-MBO 2019-2021	DMBO19181		28-11-18		X
Studieverlof 17WQ	1007761-1		20-09-19		X

G2-A Aflopend per ultimo 2019

Omschrijving	Kenmerk	Datum	toewijzing	2019	€	31-12-2019
BVE			€	€	€	€
Bekostiging 2019 overname Edudelta	MBO/560049281 -1455515	5-12-18	2.232	2.232	2.232	0
			2.232	2.232	2.232	0

G2-8 Doorlopend tot in een volgend verslagjaar			Toewijzing	Bedrag van	Ontv. t/m	Ontvangen	lasten	Totale kosten	Saldo nog te
Omschrijving	Kenmerk	Datum	toewijzing	2019	2019		2019	31-12-2019	besteden
			€	€	€		€	€	31-12-2019
VO									
Regionaal Investeringsfonds (RIF, Onderwijsvernieuwing en technologie binnen GHC)	1088332	20-10-16	1.075	914	215		182	561	353
Regionaal Investeringsfonds (RIF,Onderwijsvernieuwing en technologie binnen FIA)	139157	23-05-18	1.474	811	295		476	476	334
			2.549	1.724	510		658	1.037	687

**Lentiz onderwijsgroep
te Vlaardingen**

WNT-verantwoording 2019 Lentiz onderwijsgroep

Het bezoldigingsmaximum in 2019 voor Lentiz onderwijsgroep is € 164.000 volgens indeling in categorie E op basis van de bijbehorende complexiteitspunten en is aldus vastgesteld door de Raad van Toezicht in haar vergadering van 18 december 2019.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functie vervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

Gegevens 2019
Bedragen x € 1
Functiegegevens

	G. Kant Voorz. RVB	F.P. van Dam Lid RVB
Aanvang en einde functie vervulling in 2019	01-01/31-12	01-01/31-12
Omvang dienstverband	1,0	1,0
Dienstbetrekking	ja	ja

Bezoldiging

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	158.365	123.156
Beloningen betaalbaar op termijn	20.947	19.943
<i>Subtotaal</i>	<i>179.312</i>	<i>143.099</i>

Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	164.000	164.000
--	---------	---------

-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	179.312	143.099

Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	overgangsrecht	n.v.t.
--	----------------	--------

Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.
---	--------	--------

Gegevens 2018
Bedragen x € 1
Functiegegevens

	G. Kant Voorz. RvB	F.P. van Dam Lid RvB	C.M. 't Lam Lid RvB
Aanvang en einde functie vervulling in 2018	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/7
Omvang dienstverband	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking	ja	ja	ja

Bezoldiging

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	158.365	117.721	59.263
Beloningen betaalbaar op termijn	19.400	18.090	14.385
<i>Subtotaal</i>	<i>177.765</i>	<i>135.811</i>	<i>73.648</i>

Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	158.000	158.000	158.000
--	---------	---------	---------

Bezoldiging	177.765	135.811	73.648
--------------------	----------------	----------------	---------------

1b. *Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking*
Niet van toepassing

1c. *Toeziethoudende topfunctionarissen*

Gegevens 2019

bedragen x € 1

Functiegegevens

Aanvang en einde functievervulling in 2019

Bezoldiging

Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum

-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag

Bezoldiging

Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan.

Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling.

M.J. Penning	A.R. Gansevoort	S. de longh	J.A. de Leeuw	E.E.C. Schnabel
Voorz. RvT	Lid RvT	Lid RvT	Lid RvT	Lid RvT
01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12
7.000	5.000	5.000	5.000	5.000
24.600	16.400	16.400	16.400	16.400
n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
7.000	5.000	5.000	5.000	5.000
n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2018

bedragen x € 1

Functiegegevens

Aanvang en einde functievervulling in 2018

Bezoldiging

Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum

-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag

Bezoldiging

Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan.

Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling.

M.J. Penning	A.R. Gansevoort	S. de longh	J.P.A. van Adrichem	H.Koers
Voorz. RvT	Lid RvT	Lid RvT	Lid RvT	Lid RvT
01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12
7.000	5.000	5.000	5.000	5.000
23.700	15.800	15.800	15.800	15.800
n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
7.000	5.000	5.000	5.000	5.000
n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

1d. *Topfunctionarissen alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt met een bezoldiging van € 1,700 of minder.*
Niet van toepassing

1e. *De totale bezoldiging van een topfunctionaris alsmede degene die op grond van zijn/haar voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris wordt aangemerkt, voor al zijn/haar functies bij één WNT-instelling en eventuele aan deze WNT-instelling gelieerde rechtspersonen.*
Niet van toepassing

1f. *In het geval een leidinggevende topfunctionaris, op of na 1-1-2018 met een WNT-instelling een dienstbetrekking aangaat en hij/zij bij een of meer andere WNT-instellingen reeds een dienstbetrekking heeft als topfunctionaris, niet zijnde een toezichthoudende topfunctionaris.*
Niet van toepassing

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.
Niet van toepassing

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Lentiz onderwijsgroep te Vlaardingen

Gebeurtenissen na balansdatum

Gevolgen van het COVID-19 virus voor Lentiz onderwijsgroep

De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling van de jaarrekening 2019 zijn gebaseerd op de continuïteitsveronderstelling van Lentiz onderwijsgroep. Echter in de regio Wuhan in China startte in december 2019 een uitbraak van het COVID-19 virus. Medio februari 2020 is dit virus in heel Europa (waaronder ook Nederland) doorgedrongen. Om het virus zo goed mogelijk te bestrijden heeft het kabinet maatregelen getroffen, waaronder het verbieden van bijeenkomsten van (grote) groepen mensen, diverse reisverboden en de sluiting van eet- en drink- gelegenheden en sport- en fitnessclubs, basisscholen en kinderdagverblijven tot 11 mei 2020 en het voortgezet en middelbaar onderwijs zal de deuren op 1 juni 2020 weer openen. (Zoals verwoord in de personferentie van de minister-president op 21 april 2020) Vergaande maatregelen zijn op dit moment niet uitgesloten. Dit heeft een aanzienlijke impact op de economie en werkgelegenheid in zowel binnenland als het buitenland. De uiteindelijke gevolgen hiervan zijn op dit moment nog niet te overzien.

Ook voor Lentiz onderwijsgroep heeft de uitbraak van het COVID-19 virus, op het moment van het opmaken van de jaarrekening, directe organisatorische gevolgen c.q. onzekerheden. Deze organisatorische gevolgen c.q. onzekerheden bestaan uit:

- een groot deel van de organisatie werkt thuis gedurende de door het kabinet afgekondigde "intelligente lock-down";
- onderwijs wordt voor een groot deel digitaal verzorgd door docenten vanuit huis;
- buitenlandse stages zijn geannuleerd en leerlingen zijn gerepatriëerd als zij al in het buitenland verbleven.
- een van de mogelijke gevolgen van het COVID-19 virus is dat leerlingen een leerachterstand oplopen waarvoor extra personele inzet noodzakelijk is in het najaar van 2020.
- Het ABP heeft gepubliceerd dat de dekkingsgraad van 97,8% eind december is gezakt naar 82,0% eind maart (<https://www.abp.nl/over-abp/financiele-situatie/dekkingsgraad/>). Indien deze daling niet herstelt zal dit waarschijnlijk gevolgen hebben voor de pensioenpremies.
- het contractonderwijs van Lentiz | Cursus & consult ligt grotendeels stil gedurende minimaal de "lock-down"-periode. Daarnaast is binnen Lentiz | Cursus & consult de ontwikkeling van e-learning modules in een stroomversnelling geraakt. De reeds gestarte cursussen zullen zoveel als mogelijk online worden afgerond en de geplande cursussen zijn uitgesteld tot een later tijdstip. Voor ondersteuning vanuit bijvoorbeeld de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW) komt Lentiz | Cursus & Consult niet in aanmerking.

**Lentiz onderwijsgroep
te Vlaardingen**

Voorstel bestemming van het exploitatiesaldo

Het resultaat 2019 wordt als volgt bestemd (zie tevens de specificatie van het eigen vermogen zoals opgenomen in de toelichting op de balans).

Algemene reserve:		296
Bestemmingsreserve (publiek):		
Solidariteitsfonds	183-	
Convenant VO	869	
Sociaal statuut	195-	
Groei en innovatie	856	
Huisvesting	15	
ICT	2	
Duurzame inzetbaarheid	153-	
		1.211
Totaal		1.507

Vlaardingen, juni 2020

Raad van Bestuur

Kant, G. Voorzitter

Dam, F.P. van Lid

Raad van Toezicht

Penning, M.J. Voorzitter

Gansevoort, A.R. Lid

longh, S. de Lid

Schnabel, E.E.C. Lid

Leeuw, J.A. de Lid

**Lentiz onderwijsgroep
te Vlaardingen**

Overige gegevens

Gegevens over de rechtspersoon

Naam instelling:	Samenwerkingsstichting voor BVE en VO in het Westland en de Nieuwe Waterweg Noord.
Adres:	Schiedamsedijk 114
Postadres:	Postbus 3040
Postcode/Plaats:	3130 CA Vlaardingen
Kamer van Koophandel:	41146390
Telefoon:	010-4349925
Bestuursnummer:	31137
Contactpersoon:	C.G. van Peet
Telefoon:	010-2041610
E-mail:	cvpeet@lentiz.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van toezicht van Stichting Lentiz Onderwijsgroep, Samenwerkingsstichting voor BVE en VO in het Westland en de Nieuwe Waterweg Noord

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Lentiz Onderwijsgroep, Samenwerkingsstichting voor BVE en VO in het Westland en de Nieuwe Waterweg Noord te Vlaardingen gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Lentiz Onderwijsgroep, Samenwerkingsstichting voor BVE en VO in het Westland en de Nieuwe Waterweg Noord op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019.

De jaarrekening bestaat uit:

- (1) de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2019;
- (2) de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2019; en
- (3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Lentiz Onderwijsgroep, Samenwerkingsstichting voor BVE en VO in het Westland en de Nieuwe Waterweg Noord zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd.

Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 en de Nederlandse Standaard 720.

Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.

Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Zoetermeer, 17 juni 2020

Astrium Onderwijsaccountants B.V.

Was getekend,

Drs. N.E. Lansbergen RA EMITA RE

Bijlage bij de controleverklaring

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn.
 het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

BIJLAGE 1 VOORTGANGSRAPPORTAGE KWALITEITSAGENDA MBO 2019-2022

In deze bijlage maken we de voortgang van de kwaliteitsagenda mbo voor het jaar 2019 inzichtelijk. Dit doen we aan de hand van het landelijke model en de structuur van onze kwaliteitsagenda (ambities en doelstellingen).

A. Voortgang op ambities

In onze kwaliteitsagenda zijn vier ambities geformuleerd gekoppeld aan vier speerpunten. Onder iedere ambitie is een aantal doelstellingen geformuleerd, inclusief de belangrijkste merkbare en meetbare effecten die we nastreven voor de jaren in 2020 en 2022. De ambities en doelstellingen zijn ingedeeld op basis van de thema's uit het strategisch meerjarenplan.

☐ **Verbinden** Landelijk speerpunt 1: Onderwijs dat voorbereidt op de arbeidsmarkt van de toekomst

Ambitie: Lentiz onderwijsgroep biedt in 2022 onderwijs aan dat maximaal gericht is op de regio. Het onderwijs is relevant voor de groene arbeidsmarkt, afgestemd op de ontwikkelingen in de samenleving en heeft een sterke verbinding met het regionale bedrijfsleven, overheden en maatschappelijke organisaties.

☐ **Vormen** Landelijk speerpunt 2: Gelijke kansen en doorstroom

Ambitie: Lentiz onderwijsgroep creëert soepele overgangen binnen krachtig beroepsonderwijs zodat studenten voldoende kansen krijgen om succesvol in het mbo in te stromen of door te stromen naar een vervolgonderwijs of baan die past bij hun ambities en talenten.

☐ **Vormen** Landelijk speerpunt 3: Kwetsbare jongeren

Ambitie: Lentiz onderwijsgroep ondersteunt jongeren door uitstekend onderwijs en persoonlijke begeleiding met als doel uitval te voorkomen, door te stromen naar een hoger niveau of een goede start te maken op de arbeidsmarkt. Hierbij hebben we specifiek aandacht voor jongeren in een kwetsbare positie.

☐ **Verantwoorden** Speerpunt 4: Kwaliteit(szorg)

Ambitie: Lentiz onderwijsgroep handelt op basis van eigen, heldere visie en kwaliteitseisen, met ruimte voor ontwikkeling en bijsturing. We borgen kwaliteit van onderwijs, leerinhouden, BPV en examens door in- en extern intensief samen te werken bij de ontwikkeling hiervan en dit regionaal krachtig uit te voeren.

Hierna rapporteren we aan de hand van de ambities en doelstellingen.

Speerpunt 1: Onderwijs dat voorbereidt op de arbeidsmarkt en maatschappij van de toekomst

De ambitie van Lentiz is dat het in 2022 onderwijs aanbiedt dat maximaal gericht is op de regio. Het onderwijs is relevant voor de groene arbeidsmarkt, afgestemd op de ontwikkelingen in de samenleving en heeft een sterke verbinding met het regionale bedrijfsleven, overheden en maatschappelijke organisaties.

1A	De Greenport-opleidingen zijn up-to date en krachtig gepositioneerd in het World Horti Center (WHC) in Westland, Horti Campus Oostland in Bleiswijk en de MBO Barendrecht-campus. Daarmee faciliteert de Lentiz het bedrijfsleven in de Greenport regio's en bereiden we studenten en werkenden optimaal voor op hun toekomst in de Greenport.
Nulsituatie	- De Greenport-opleidingen zullen op drie plekken worden gepositioneerd in lijn met de Greenport Horti Campus Westland, Oostland en Barendrecht. Er wordt al gewerkt aan een learning community en aan hybride leren. Hierbij wordt voortgebouwd op de bestaande basis vanuit de WHC en het lopende RIF, de verworvenheden van het CIV T&U en het innovatiepact van de Greenport West Holland. - In Oostland wordt voortgebouwd op de basis van het hybride leren vanuit de school. We verwachten de campus en de daarbij horende regionale samenwerkingen en op de regio afgestemde hybride Greenport-opleidingen te realiseren in 2021 of 2022. De komende jaren wordt geïnvesteerd in het netwerk en de ontwikkeling van teelt- en agro-logistieke opleidingen met genoemde partners en het realiseren van een fysieke campus. - In Barendrecht is de ontwikkeling pril. Hier wordt geïnvesteerd vanuit de integrale gebiedsbenadering in het versterken van de relaties en daarmee het vormen van een integraal beeld van MBO Barendrecht. De MBO Barendrecht-campus pakken we op met het Albeda, Da Vinci College, de Greenport West Holland, de gemeente, provincie, regionale bedrijfsleven, LTO en de regionale demonstratiecentra die reeds in de bedrijven in ontwikkeling zijn. De komende jaren wordt geïnvesteerd in het netwerk en de ontwikkeling van agro-logistieke opleidingen met genoemde partners. Eveneens wordt de werking van het landelijke CIV T&U/praktijkcluster tuinbouw vanuit Lentiz verduurzaamd door hierin te investeren in nauwe samenwerking met alle andere AOC's die participeren in dit CIV. Hierdoor worden de landelijke netwerken versterkt en wordt duurzaam actuele content ontwikkeld, die regionaal ingezet wordt, in nauwe samenwerking met bedrijven en onderwijsinstellingen.
Ambitie 2020 conform KA	- Het World Horti Center is een dynamisch meetingpoint van het regionale (tuinbouw)bedrijfsleven, scholen en universiteiten, overheden en internationale gasten. MBO Westland functioneert als federatief verband tussen ROC Mondriaan, Albeda en Lentiz. - De concepten voor de vorming van de (tuinbouw)campussen in Oostland en Barendrecht zijn op hoofdlijnen ontwikkeld in samenwerking met het regionale bedrijfsleven, overheden en onderwijspartners in betreffende regio's. - 75 bedrijven werken actief mee aan de tuinbouwopleidingen waardoor we bedrijfsnabij of hybride opleiden. Ontwikkelingen in bedrijfsleven integreren we direct in onze opleidingen. Vormen die daarbij worden gerealiseerd zijn: gastlessen, bedrijfsbezoeken, hybride leeropdrachten die vanuit het bedrijfsleven zijn geïntegreerd in het onderwijs en leermeesters uit bedrijven die meerdere onderdelen uit onze opleidingen verzorgen. - Studenten zijn tevreden over de tuinbouwopleidingen en scoren gemiddeld minimaal een 3,5 uit 5 op de JOB-monitor. - Het practoraat Circulaire kas- en tuinbouwinnovatie is opgericht en in werking, waardoor de innovatie binnen het bedrijfsleven en wetenschappelijke kennis direct gekoppeld zijn aan de tuinbouw mbo-opleidingen. - Om te voldoen aan de arbeidsmarktvraag houden we het aantal studenten minimaal stabiel rond de 500. Dit zijn studenten in de tuinbouwopleidingen (plant, bloem en agrohandel & logistiek), waarbij we de instroom van studenten plant en bloem extra stimuleren.

Ambitie 2022 conform KA	- De campussen in Westland, Oostland en Barendrecht zijn gerealiseerd en vormen een campusnetwerk voor tuinbouwopleidingen. Ze zijn daarmee alle drie regionale tuinbouw-meetingpoints, ook voor bedrijven, overheden en onderwijs. De campussen zijn verbonden met de provinciale, landelijke tuinbouwagenda's en het centrum voor innovatief vakmanschap/praktijkcluster tuinbouw. - De samenwerkingsverbanden tussen regionale mbo-scholen functioneert in alle drie de regio's. 150 bedrijven werken actief mee aan de tuinbouwopleidingen waardoor we bedrijfsnabij of hybride opleiden en ontwikkelingen in het bedrijfsleven direct integreren in onze opleidingen. Vormen die daarbij worden gerealiseerd zijn: gastlessen, bedrijfsbezoeken, hybride leeropdrachten vanuit het bedrijfsleven zijn geïntegreerd in het onderwijs en leermeesters uit bedrijven of hybride docenten verzorgen meerdere onderdelen uit onze opleidingen. - Studenten zijn tevreden over de tuinbouwopleidingen en scoren gemiddeld minimaal een 3,5 uit 5 op de JOB-monitor. - Er is een learning community Tuinbouwinnovatie waarbij een practoraat (mbo) is gerealiseerd dat gekoppeld is aan het hbo en de wetenschappelijke kennis vanuit verschillende universiteiten (bijvoorbeeld de LDE Greenport Hub). - Om te voldoen aan de arbeidsmarktvraag houden we het aantal studenten minimaal stabiel rond de 500 in de tuinbouwopleidingen (plant, bloem en agrohandel & logistiek). De instroom in plant en bloem stimuleren we hierbinnen extra. - Studenten hebben na afstuderen een baan op niveau cq. in het tuinbouwcluster of studeren aan het hbo.
Stand van zaken 2019	- In het Westland is het WHC is een dynamisch meetingpoint voor het regionale bedrijfsleven, overheid en onderwijs. De belangstelling van de bedrijven om samen te werken met de scholen en andere bedrijven neemt toe. De belangstelling is inmiddels zo groot dat er een wachtlijst is voor bedrijven die willen samenwerken. Door deze belangstelling is een gedeelde verantwoordelijkheid ontstaan onder de vier zogenaamde O's, te weten onderzoek, ondernemers, onderwijs en overheid voor het WHC-concept. Gastlessen, hybride onderwijs, bedrijfsbezoeken zijn onderdeel van het onderwijs. Onderzoeksleren waarin mbo, hbo en bedrijven samenwerken, is geïnitieerd onder andere in combinatie met de All Climate Greenhouse en een verduurzaming van de RIF is ingezet. Van dit laatste is een aparte rapportage beschikbaar. Het World Horti Center heeft na de samenwerking tussen regionale overheden, MBO Westland (Lentiz, Albeda, ROC Mondriaan), honderd bedrijven in de Food & Flower Xperience en de Demokwekerij de volgende stappen gezet. Zo hebben de universiteiten van Leiden, Delft en Erasmus de handen ineengeslagen en een Greenport Hub gevestigd in het WHC. Tevens is er een concept ontwikkeld (learning community) waarin de samenwerking tussen wo, hbo en mbo wordt uitgewerkt. - Lentiz MBO Oostland is van start gegaan, in nauwe samenwerking met het vmbo van Melanchthon businessschool. In 2019 is ingezet op het versterken van de netwerken rond de school en de externe profilering als groene mbo-aanbieder voor alle vmbo'ers in de regio, vanuit het concept van hybride leren. Dat heeft geresulteerd in vijftig nieuwe studenten; een verdubbeling van het aantal eerstejaarsstudenten. Binnen deze samenwerking vinden nieuwe onderwijsvormen plaats, zoals het hybride leren. Namens de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag (MRDH) investeert de gemeente in het Horti Science Parc Oostland, waarin WUR Glastuinbouw en Delphy samenwerken met Lentiz MBO Oostland. Vanuit deze samenwerking is o.a. het practoraat Circulaire kas- en tuinbouwinnovatie mogelijk gemaakt. Op 2 oktober 2019 is Ted Duijvenstijn vanuit het regionale bedrijfsleven geïnstalleerd als eerste groene practor in Nederland. Het practoraat zorgt er onder andere voor dat de belangrijke innovaties in de tuinbouwsector deel gaan uitmaken van het opleidingsprogramma van de studenten. Voor het mbo-practoraat is er een goede samenwerking met bedrijven. - Ontwikkeling beroepencampus MBO Barendrecht. Albeda, Da Vinci College en Lentiz trekken samen op in Barendrecht om te komen tot een toekomstbestendig MBO Barendrecht. In nauwe samenwerking met de vo-schoolbesturen en de regionale overheden, is de voorbereiding getroffen voor het realiseren van een beroepencampus voor vmbo en mbo in een gezamenlijk gebouw. Vanuit het mbo wordt aangehaakt bij de ontwikkelingen in het regionale bedrijfsleven met name de

	Dutch Fresh Port-partners, naast de reeds bestaande hoveniers- en dierbedrijven in de regio. Er is geïnvesteerd in de samenwerking met de betrokken bedrijven en regionale en provinciale overheden, om een toekomstbeeld te ontwikkelen rond de samenwerking van het mbo met de Dutch Fresh Port. Toewerkend naar een gezamenlijke campus is Loods38, een skills lab/leerwerkplaats, dat vanuit het bedrijfsleven wordt opgepakt gekoppeld aan de bedrijvigheid van de Dutch Fresh Port (o.a. agrologistiek, teelt en vertical farming, gezonde voeding, levende tuin en levend gebouw). Ook de provincie (en het innovatiepact Greenport) denkt mee over de uitwerking hiervan, evenals de betrokken gemeentes. De gemeente Barendrecht heeft hiervoor inmiddels een Innovatieboard ingericht, waarin Lentiz participeert. Tevens is in Barendrecht de samenwerking gezocht met hogeschool InHolland en het samenwerkingsverband van de regionale universiteiten Leiden, Delft en Erasmus (LDE).
Verklaring afwijking	Er zijn geen afwijkingen. In 2019 heeft geen JOB-monitor plaatsgevonden. In het voorjaar van 2020 zal een JOB-monitor uitgezet worden.

1B	De foodopleidingen (voedingsindustrie) worden in samenwerking met de partners krachtig gepositioneerd rond de Food Innovation Academy (FIA) in Vlaardingen/Schiedam. Hiermee wordt het foodbedrijfsleven in de regio's gefaciliteerd en bereiden we studenten en werkenden optimaal voor op hun toekomst in de food. Vanaf 2019 is de fysieke campus van de FIA in bedrijf. Daarbij wordt aandacht besteed aan het vergroten van de instroom van studenten, aansluitend bij de grote arbeidsmarktbehoefte en het realiseren van een up-to-date opleiding.
Nulsituatie conform KA	De mbo-opleidingen levensmiddelentechnologie zijn vanaf 2015 gestart en kennen een beperkte instroom. Komend jaar is de grote slag wat betreft de nieuwe locatie met up-to-date voorzieningen (vanuit een publiek-private samenwerking). Hier zijn voor de studenten moderne test- en laboratoriumfaciliteiten aanwezig, om theorie en praktijk dicht bij elkaar te brengen en een try-and-taste ruimte waar bedrijven kunnen exposeren en elkaar kunnen ontmoeten. Diverse partijen (een groot aantal voedingsmiddelenbedrijven, brancheorganisatie FNLI, gemeente/MRDH, InHolland en Lentiz) hebben bijgedragen en dragen bij aan de realisatie van deze nieuwe locatie. Doel is om een basis te creëren voor een extern programma met een ontmoetings- en inspiratieplaats voor bedrijven, studenten, docenten, medewerkers, onderzoekers, studenten uit po- en vo-onderwijs, ouders/verzorgers van studenten en het brede publiek rondom het thema Food, Health & Technology.
Ambitie 2020 conform KA	- De fysieke Food Innovation Academy (FIA) is door het bedrijfsleven in nauwe samenwerking met Lentiz, hogeschool InHolland en de regionale overheden gerealiseerd. - Het curriculum van de foodopleidingen is in nauwe samenwerking met het foodbedrijfsleven geactualiseerd en moderne test- en laboratoriumfaciliteiten zijn beschikbaar in de FIA. - Er is een Try & Taste/Meetingpoint-ruimte ingericht waarin jongeren, andere potentiële werknemers en geïnteresseerden in de wereld van Food, Health & Technology kennis kunnen maken met de wereld van de voedingsindustrie die normaalgesproken ontoegankelijk zijn. Hier komen 600 bezoekers in 2020. - Er is in de FIA een speciale voorziening gerealiseerd voor kwetsbare jongeren (w.o. VSV'ers). - 15 bedrijven werken actief mee aan de foodopleidingen waardoor we bedrijfsnabij of hybride opleiden en ontwikkelingen in bedrijfsleven direct integreren in onze opleidingen. Vormen die daarbij worden gerealiseerd zijn: gastlessen, bedrijfsbezoeken, hybride leeropdrachten vanuit het bedrijfsleven zijn geïntegreerd in het onderwijs, leermeesters uit bedrijven verzorgen diverse onderdelen uit onze opleidingen. - Studenten zijn tevreden over de foodopleidingen en scoren gemiddeld minimaal een 3,5 uit 5 op de JOB-monitor. - Er is een practoraat rond de FIA waardoor de innovatie uit het bedrijfsleven, hbo en wetenschappelijke kennis direct gekoppeld is aan de mbo-opleidingen. - Om te voldoen aan de arbeidsmarktvraag houden we het aantal studenten voor de food stabiel, zodat totaal 200 studenten ingeschreven blijven. Hierbinnen stimuleren we de instroom in voedingsindustrie extra, waarbij we streven naar een totaal van 50 studenten in 2020.

Ambitie 2022 conform KA	- De FIA is een regionale campus en een meetingpoint, ook voor bedrijven, overheden en onderwijs. De campus is verbonden met de provinciale, landelijke foodagenda's en het centrum voor innovatief vakmanschap/praktijkcluster rond food. - 30 bedrijven werken actief mee aan de foodopleidingen waardoor we bedrijfsnabij of hybride opleiden en ontwikkelingen in het bedrijfsleven direct integreren in onze opleidingen. Vormen die daarbij worden gerealiseerd zijn: gastlessen, bedrijfsbezoeken, hybride leeropdrachten vanuit het bedrijfsleven zijn geïntegreerd in het onderwijs en leermeesters uit bedrijven verzorgen diverse onderdelen uit onze opleidingen. - De Try & Taste/Meetingpoint-ruimte is nu ook gekoppeld aan de regionale po- en vo-scholen. Er komen jaarlijks 1.000 bezoekers bij de FIA. - Studenten zijn tevreden over de foodopleidingen en scoren gemiddeld minimaal een 3,5 uit 5 op de JOB-monitor. - Er is een learning community FIA, waarbij een practoraat (mbo) is gerealiseerd dat gekoppeld is aan het hbo en de wetenschappelijke kennis vanuit de universiteiten van Leiden, Delft en Erasmus (LDE Greenport Hub). - Om te voldoen aan de arbeidsmarktvraag houden we het aantal studenten voor de food stabiel, zodat in totaal 200 studenten ingeschreven blijven. Hierbinnen stimuleren we de instroom in voedingsindustrie extra, waarbij we streven naar een totaal van 80 studenten in 2022. - Studenten hebben na afstuderen een baan op niveau cq. in het foodcluster of studeren aan het hbo.
Stand van zaken 2019	- De fysieke Food Innovation Academy (FIA) is door het bedrijfsleven in nauwe samenwerking met Lentiz, Hogeschool InHolland en de regionale overheden (gemeente Vlaardingen, MRDH, provincie ZH) nagenoeg gerealiseerd. Het gebouw kent vier verdiepingen, is bouwtechnisch klaar en in de loop van 2019 in gebruik genomen. Op dit moment worden de laatste stappen gezet voor de inrichting, w.o. de Try & Taste omgeving. In mei 2019 heeft een partnerbijeenkomst plaatsgevonden met als doel geïnteresseerden bij te praten en partners te prikkelen door te gaan met het zetten van de laatste stappen om tot voltooiing te komen. Steeds meer bedrijven en instellingen tonen interesse om aan te haken bij de FIA. Zo is inmiddels ook het landelijke IJscentrum (voor ambachtelijke ijsbereiders) in de FIA ondergebracht en wordt de BIA (Bakery Innovatie Centrum) gerealiseerd. Bij dit laatste initiatief zijn de gesprekken over samenwerking met de regionale ROC-partner gestart. - Het curriculum wordt met het bedrijfsleven geactualiseerd en bedrijfsnabij en hybride opleiden is onderdeel van de onderwijsvormen die ingezet worden. - In de FIA is het practoraat Food, health & technology operationeel. Twee practoren vormen vanuit het mbo de kern van dit practoraat in nauwe interactie met hogeschool InHolland en de voedingsmiddelenbedrijven. Doel van het practoraat is in samenwerking met het bedrijfsleven praktische onderzoeksvragen voorbereiden, onderzoeken en uitvoeren. Ook zal het practoraat zorgen voor een samenwerking tussen de opleidingen Voeding & Technologie, Voeding & Kwaliteit, Voeding & Productie van Lentiz LIFE College MBO en foodbedrijven binnen de Food Innovation Academy.
Verklaring afwijking	Op dit moment zijn de voortrajecten voor kwetsbare jongeren in relatie tot de FIA in ontwikkeling, omdat er afgelopen jaar geen aanmeldingen van kwetsbare jongeren voor de opleiding waren. In 2019 is geen JOB-monitor afgenomen. Dit zal plaatsvinden in het voorjaar van 2020.
1C	De hoveniersopleidingen worden in samenwerking met de VHG en het regionale bedrijfsleven krachtig gepositioneerd. Daarmee faciliteren we VHG en bedrijfsleven in de regio's en bereiden we studenten en werkenden optimaal voor op hun toekomst in het groen. In 2019 is de positionering van een VHG-hotspot helder, realisering vindt plaats gedurende de jaren 2020-2022.
Nulsituatie conform KA	Op basis van de actuele ontwikkelingen in de branche in Zuid-Holland is er een grote arbeidsmarktbehoefte bij de VHG-bedrijven. Tegelijk zien we continu verandering in het werkveld. Op basis hiervan is er behoefte aan een sterke positionering van de hoveniersopleidingen (op termijn mogelijk een VHG-hotspot) voor de hoveniersbranche in het zuiden van Zuid-Holland. Dit wordt opgepakt in nauwe samenwerking met het regionale bedrijfsleven en de VHG. Het opleidingsaanbod moet passen bij de economische (grote arbeidsmarkt vraag naar arbeid) en inhoudelijke ontwikkelingen in de branche (duurzaamheid, De Levende Tuin). We pakken deze ontwikkeling bovenscholts op.

Ambitie 2020 conform KA	- Er is een nauwe samenwerking gerealiseerd tussen het regionale hoveniersbedrijfsleven in nauwe verbinding met de brancheorganisatie VHG, Lentiz en de regionale overheden op verschillende plekken in onze regio, w.o. Maasland, Barendrecht/Middelharnis en Oostland. - Het curriculum van de hoveniersopleidingen is in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven geactualiseerd en moderne ontwikkelingen en innovaties zijn opgenomen in het curriculum. De structurele samenwerking met de branche borgt het actueel houden van de opleidingen. - Er is een speciaal programma voor de kennismakings- en doorstroomprogramma's vanuit de regionale vmbo-scholen. - Er zijn inspiratietuinen gerealiseerd op minimaal twee plekken, waar inspiratie kan worden opgedaan. - 30 bedrijven werken actief mee aan de hoveniersopleidingen, waardoor we bedrijfsnabij of hybride opleiden en ontwikkelingen in bedrijfsleven direct integreren in onze opleidingen. Vormen die daarbij worden gerealiseerd zijn: gastlessen, bedrijfsbezoeken, hybride leeropdrachten vanuit het bedrijfsleven zijn geïntegreerd in het onderwijs, leermeesters uit bedrijven verzorgen diverse onderdelen uit onze opleidingen. - Studenten zijn tevreden over de hoveniersopleidingen en scoren gemiddeld minimaal een 3,5 uit 5 op de JOB-monitor. - Om te voldoen aan de arbeidsmarktvraag bevorderen we de instroom van studenten in de hoveniersbranche. Het aantal neemt met 20% toe tot 150 studenten. Daarnaast leiden we 100 studenten op in de VHG-brancheopleidingen voor volwassenen. - Er is een duidelijk beeld van de positionering van de verschillende hoveniersopleidingen in onze regio en, samen met de VHG, een beeld over het vormen van een regionale VHG-hotspot waar mbo-opleidingen op niveau 2, 3 en 4 worden aangeboden, sterke relaties zijn met vmbo, de VHG-brancheopleidingen verzorgt. D hotspot dient als meetingpoint voor o.a. het regionale bedrijfsleven.
Ambitie 2022 conform KA	- De VHG-hotspot is gerealiseerd op een van de regionale opleidingsplekken, en is een meetingpoint ook voor bedrijven, overheden en onderwijs. - De campus is verbonden met de provinciale, landelijke agenda's en het centrum voor innovatief vakmanschap/praktijkcluster rond VHG. - De VHG-hotspot is nu ook gekoppeld aan de regionale po- en vo-scholen. - 50 bedrijven werken actief mee aan de hoveniersopleidingen waardoor we bedrijfsnabij of hybride opleiden en ontwikkelingen in bedrijfsleven direct integreren in onze opleidingen. Vormen die daarbij worden gerealiseerd, zijn: gastlessen, bedrijfsbezoeken, hybride leeropdrachten vanuit het bedrijfsleven zijn geïntegreerd in het onderwijs en leermeesters uit bedrijven verzorgen diverse onderdelen uit onze opleidingen. - Studenten zijn tevreden over de hoveniersopleidingen en scoren gemiddeld minimaal een 3,5 uit 5 op de JOB-monitor. - Om te voldoen aan de arbeidsmarktvraag bevorderen we de instroom van studenten in de hoveniersbranche. Het aantal neemt met 40% toe tot 175 studenten. Daarnaast leiden we 100 studenten op in de VHG-brancheopleidingen voor volwassenen. - Studenten hebben na afstuderen een baan op niveau cq. in de hoveniersbranche of studeren aan het hbo.

Stand van zaken 2019	- Er is een samenwerking gerealiseerd tussen het regionale hoveniersbedrijfsleven, in nauwe verbinding met de brancheorganisatie VHG, Lentiz en de regionale bedrijven op verschillende plekken in onze regio, w.o. Maasland, Barendrecht/Middelharnis en Oostland. In alle regio's hebben de hoveniersopleidingen nauwe samenwerkingsverbanden met bedrijven. De samenwerking is zowel formeel middels beroepenveldencommissies, bedrijvenavonden e.d. als informeel tijdens bijvoorbeeld stagebezoeken. De VHG heeft Lentiz MBO Maasland in samenwerking met Lentiz Oostland opgenomen in de lijst met voorgenomen VHG-hotspots. Hiervoor zijn inmiddels een plan uitgewerkt en een regiegroep ingericht. Meer dan 30 bedrijven zijn nauw betrokken bij de ontwikkeling van de hovenieropleidingen en de VHG-hotspot van de Lentiz onderwijsgroep. Tevens zijn er bijeenkomsten en kenniscafés georganiseerd voor de branche en wordt de VHG-brancheopleiding actief uitgevoerd in onze regio's. - Het curriculum van de hoveniersopleidingen is in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven en de VHG geactualiseerd en moderne ontwikkelingen en innovaties zijn hierin opgenomen. De structurele samenwerking met de branche borgt het actueel houden van de opleidingen. Bovenschools is de werkgroep Hovenier opgericht. De docenten ontwikkelen (in goede afstemming met het bedrijfsleven) een actueel en modern curriculum. Dit doen zij gezamenlijk met alle hoveniersopleidingen van Lentiz. Hierdoor ontstaat een gezamenlijk curriculum dat goed, actueel en modern is. Het curriculum wordt digitaal aangeboden in een ELO. - Lentiz heeft een inspiratietuin gerealiseerd in Appeltern. Tevens heeft Lentiz MBO Maasland twee tuinen gerealiseerd in een ontmoetingscentrum in Schiedam en een handbalvereniging in de Lier. Ook Lentiz MBO Oostland heeft een tuin aangelegd die samen met andere scholen bezocht en onderhouden wordt. Hier is ook de samenwerking met basisscholen en vmbo-scholen in de regio geborgd.
Verklaring afwijking	Er is in 2019 geen JOB-monitor uitgezet. De landelijke JOB-monitor zal in 2020 uitgezet worden.
1D	De hippische opleidingen worden in nauwe samenwerking met Equestrum en het regionale bedrijfsleven krachtig gepositioneerd in Midden Delfland. Daarmee faciliteert Lentiz onderwijsgroep het hippische bedrijfsleven in de regio's en bereiden we studenten en werkenden optimaal voor op hun toekomst in de hippische branche. De realisatie van de publiek-private Equestrum-campus is gericht op 2021.
Nulsituatie conform KA	- Afgelopen jaren is de basis gelegd voor de hippische campus. Het (hippische) bedrijfsleven, de gemeente/provincie en de MRDH werken intensief samen met Lentiz onderwijsgroep om de komende jaren een fysieke hippische campus te realiseren in Midden Delfland: Equestrum, hét hippische kennis- en innovatiecentrum. De campus wordt ontwikkeld vanuit kernbegrippen 'circulair', 'duurzaam', 'innovatie en kennis' en 'technologie'. De campus wordt zo ingericht dat onderzoekers, docenten en de bedrijven de faciliteit kunnen gebruiken voor onderzoek en kennisontwikkeling. Nieuwe arrangementen in termen van 'onderwijs-bedrijfsleven-kennis' ontstaan doordat de lijnen verkort zijn. - Het doel is tevens om de hippische sector binnen de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag naar een volgend niveau te tillen op het innovatieaspect. Dit speerpunt van Equestrum gaan we, gebruikmakend van de beschikbare middelen, verder uitwerken en versterken. De daaruit voortvloeiende resultaten van onderzoek en innovatie op gebied van o.a. breeding, scouting, dierenwelzijn, circulariteit, gebruik van automatisering/robotisering/sensortechnologie/big data en diergeneeskunde komen direct beschikbaar in de branche. Hiervoor brengen we de komende periode bedrijven, overheden, universiteiten, innovatiebedrijven, studenten (wetenschappelijk en uit het beroepsonderwijs) bij elkaar en starten we programma's, trainingen en masterclasses die onderzoek, innovatie, business en onderwijs thematisch aan elkaar verbinden. Er ontstaat een learning community waarin een practoraat Hippische innovatie wordt gerealiseerd (mbo), dat samen met lectoren (hbo) en wetenschappelijke kennis een vliegwielt voor onderzoek en daarmee kennisontwikkeling vormt..

Ambitie 2020 conform KA	- Er is een businessconcept en ontwerp van de fysieke hippische kennis- en innovatiecampus gerealiseerd in nauwe samenwerking met het regionale hippische bedrijfsleven, Equestrum, Lentiz en de (regionale) overheden. De plek waar de campus wordt gerealiseerd, is vastgesteld en de realisatie wordt voorbereid. - Het curriculum van de hippische opleidingen is in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven geactualiseerd en moderne ontwikkelingen en innovaties zijn opgenomen. De structurele samenwerking met de branche borgt het actueel houden van de opleidingen. Hiervoor zijn viermaal per jaar beroepenveldsessie waarin hippische bedrijven en de school samenkomen. - 15 bedrijven werken actief mee aan de hippische opleidingen waardoor we bedrijfsnabij of hybride opleiden en ontwikkelingen in bedrijfsleven direct integreren in onze opleidingen. Bij paardensport wordt twee dagen per week door bedrijfsinstructeurs en docenten samen in de bedrijven opgeleid, naast een dag stage. - Jaarlijks worden minimaal vier landelijke experts bij de opleiding ingezet om specifieke delen van het curriculum te verzorgen in de vorm van clinics. - Studenten zijn tevreden over de hippische opleidingen en scoren gemiddeld minimaal een 3,5 uit 5 op de JOB-monitor. - Om te voldoen aan de arbeidsmarktvraag bevorderen we de instroom van studenten in de hippische branche. Vanaf 2020 stromen er 20 tot 25 studenten in bij paardensport, en 25 tot 30 bij paardenhouderij. - Door de verbinding met de branche participeren en leren onze studenten structureel tijdens hippische evenementen als het CHIO Rotterdam, het EK2019 en regionale hippische evenementen.
Ambitie 2022 conform KA	- De Equestrum-campus (internationaal kennis- en innovatiecentrum) is gerealiseerd door het (hippische) bedrijfsleven, in nauwe samenwerking met Lentiz en de (regionale) overheden. De campus is een meetingpoint voor de hippische branche en heeft een internationale profilering. De campus is verbonden met een 12-maandenkalender waarin cursussen, clinics, inspiratiebijeenkomsten voor de (internationale) hippische branche worden aangeboden. Studenten krijgen hun opleiding in deze inspirerende campus. - 25 bedrijven werken actief mee aan de hippische opleidingen waardoor we bedrijfsnabij of hybride opleiden en ontwikkelingen in bedrijfsleven direct integreren in onze opleidingen. Bij paardensport wordt twee dagen per week door bedrijfsinstructeurs en docenten samen in de bedrijven opgeleid, naast een dag stage. - Jaarlijks worden minimaal 6 landelijke experts bij de opleiding ingezet om specifieke delen van het curriculum te verzorgen in de vorm van clinics. - Studenten zijn tevreden over de hippische opleidingen en scoren gemiddeld minimaal een 3,5 uit 5 op de JOB-monitor. - Om te voldoen aan de arbeidsmarktvraag bevorderen we de instroom van studenten in de hippische branche. In 2022 stromen er structureel 20 tot 25 studenten in bij paardensport, en 25 tot 30 bij paardenhouderij. - Door de verbinding met de branche participeren en leren onze studenten structureel tijdens hippische evenementen als het CHIO Rotterdam en regionale hippische evenementen. - Studenten hebben na afstuderen een baan op niveau cq. in de hippische branche of studeren aan het hbo.
Stand van zaken 2019	- Er zijn een businessconcept en ontwerp van de fysieke hippische kennis- en innovatiecampus gerealiseerd in nauwe samenwerking met het regionale hippische bedrijfsleven, Equestrum, Lentiz en de (regionale) overheden. De plek waar de campus wordt gerealiseerd, is vastgesteld en de realisatie wordt voorbereid. De studenten krijgen nu twee dagen in de week les op Manage Chardon. In de komende jaren zal de campus naar verwachting gerealiseerd worden in het naastgelegen gebied, zodat de studenten paardensport les krijgen bij Manege Chardon en op de campus. De campus zal door marktpartijen gerealiseerd moeten gaan worden in nauwe samenwerking met overheden en onderwijs. Voor de samenwerking is een strategisch plan voor Equestrum ontwikkeld waarin de regionale samenwerking is verankerd en doelen voor de komende jaren nader zijn uitgewerkt. - Lentiz onderwijsgroep heeft in nauwe samenwerking met Equestrum en de hippische bedrijven een practor aangesteld vanuit een hippisch innovatiebedrijf. Het practoraat Circulaire manege en hippische innovatie zal versnipperde (wetenschappelijke en praktijkgerichte) kennis over paardensport beschikbaar maken voor

	bedrijven en onderwijs. Hierbij zal met name de innovatieve kant van de hippische branche verbonden worden aan de bedrijven en een plek krijgen binnen de mbo-opleiding. Tevens zal de practor samen met de studenten praktische onderzoeksvragen ophalen bij de bedrijven en onderzoek uitvoeren. Daarbij verbinden wij de komende periode met beschikbare hbo-kennis en is de verkenning gestart om ook wetenschappelijke kennis vanuit verschillende disciplines beschikbaar te maken. - Het curriculum van de hippische opleiding is in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven ontwikkeld. Op dit moment wordt het curriculum verder uitgewerkt in de ELO. Meer dan 15 bedrijven werken mee aan de hippische opleidingen. Twee dagen per week krijgen de studenten van praktijkinstructeurs van de bedrijven les op de manage. In 2019 zijn landelijke experts ingezet bij een deel van de opleiding. Dit heeft plaatsgevonden in de vorm van clinics, gastlessen, inspiratiebijeenkomsten maar ook tijdens de intake activiteiten. De studenten hebben actief bijgedragen aan het Hippische EK2019 dat in Rotterdam werd georganiseerd. Dit was een mooie verbinding tussen de opleiding en het CHIO Rotterdam en een prachtige leerervaring voor de studenten.
Verklaring afwijking	Geen afwijking.

1E	Integrale gebiedsbenadering voor het vitale platteland van Middelharnis als onderdeel van de Beroepscampus Middelharnis, waarin o.a. wordt samengewerkt met Albeda, de regionale vo-scholen, de gemeenten en het regionale bedrijfsleven. Het integrale beeld van het groene deel van de beroepscampus is gereed in 2020.
Nulsituatie conform KA	Sinds de zomer van 2018 is gestart om de integrale gebiedsbenadering ook in Middelharnis toe te passen. Hiervoor zijn de contacten met de gemeente gelegd, wordt aangesloten bij de economische bedrijvigheid en de gebiedsvisie die er geldt. De Lentiz onderwijsgroep zal dit, zoals in de andere regio's, in samenwerking met partners onderzoeken en uitvoeren. De eerste jaren van de kwaliteitsagenda worden gebruikt om tot een integraal plan voor de ontwikkeling van MBO Middelharnis te komen. Uiteraard zal dit gebeuren als onderdeel van een samenwerking met Albeda en de regionale vo-partners RGO en de Prins Maurits, om te komen tot de Beroepscampus Middelharnis. Daarbij wordt aangesloten bij de nieuwbouw van het Albeda en zal via die weg een onderdeel van de beroepencampus gaan vormen. Het groene mbo zal kleinschalig blijven in deze regio. Dat betekent dat er een flexibel onderwijsmodel wordt georganiseerd dat de kwantiteit en daarmee slagkracht van de Lentiz onderwijsgroep gebruikt om de kleinschalig opleidingen van Middelharnis kwalitatief goed te kunnen blijven aanbieden. Hierbij zal ook de wijze waarop het onderwijs samen met de bedrijven wordt vormgegeven en uitgevoerd, een belangrijk aandachtspunt zijn. Dit zal gedurende de jaren een aanvulling opleveren voor de huidige kwaliteitsagenda mbo.
Ambitie 2020 conform KA	- Integraal plan voor de ontwikkeling van MBO Middelharnis is gereed, inclusief de planvorming van de regionale beroepscampus in nauwe samenwerking met de regionale vo-scholen (RGO/Prins Maurits) en Albeda. Lentiz zal hier actief in participeren, maar niet investeren maar tot huurafspraken komen. Lentiz MBO Middelharnis is onderdeel van de beroepscampus. - Onderdeel van het integrale plan is het integrale gebiedsbenaderingsplan voor MBO Middelharnis met als basis een flexibel onderwijsmodel dat gebruikt wordt om de kleinschalig opleidingen van Middelharnis kwalitatief goed te kunnen blijven aanbieden. Hierbij zal ook de wijze waarop het onderwijs samen met de bedrijven wordt vormgegeven en uitgevoerd, een belangrijk aandachtspunt zijn.

Ambitie 2022 conform KA	- De beroepencampus vmbo en mbo is gerealiseerd. Er is opleidingsaanbod aansluitend op de economische activiteiten en de arbeidsmarktbehoeften in nauwe samenwerking tussen Lentiz en Albeda. - Het studentenaantal van Lentiz en Albeda samen is daarbij stabiel rond de 400-450. - Bedrijven zijn tevreden over het aanbod en de kwaliteit van de mbo-opleidingen en scoren gemiddeld minimaal een 7.
Stand van zaken 2019	- Binnen de gemeente Goeree-Overflakkee bestaat al geruime tijd de wens om meer samenhang te organiseren tussen de diverse opleidingen. Dit heeft als grote meerwaarde dat de keuzemogelijkheden voor alle leerlingen wordt uitgebreid, de interactie tussen de verschillende opleidingsrichtingen wordt vergroot en er een doorlopende leerlijn vmbo-mbo kan worden aangeboden op Goeree-Overflakkee. Eind november 2019 is de eerste paal geslagen voor de Beroepscampus Middelharnis. Deze wordt in twee fasen gerealiseerd, een zuidelijk en een noordelijk gebouw. Bij de ontwikkeling van de beroepscampus wordt samengewerkt door het vo (RGO en Prins Maurits) en mbo (Albeda, TCR en Lentiz) op weg naar één beroepscampus waarin betrokkenen samenwerken en leren. De oplevering van het eerste deel zal dan uiterlijk eind 2020 plaatsvinden, het tweede deel daarna. - De regionale economische 'groene' ontwikkelingen zijn in kaart gebracht middels een onderzoek waarin 40 bedrijven in de regio zijn bevraagd. Het opleidingsaanbod wordt op deze verkenning aangesloten om het aanbod van de opleidingen aan te scherpen. Het integrale gebiedsbenaderingsplan voor MBO Middelharnis is inmiddels ook besproken met Albeda. De wijze van verdere samenwerking zal in 2020 onderwerp van gesprek zijn met zowel vo-partners als Albeda.
Verklaring afwijking	Geen afwijking.
1F	In 2019 en 2020 up-to-date maken van alle opleidingsportfolio's van 1A-1E aan de regionale en brancheontwikkelingen. Operationalisering in 2021 en 2022.
Nulsituatie conform KA	Zoals eerder benoemd, zal op basis van de integrale gebiedsbenadering en de start van drie nieuwe mbo-locaties het opleidingsportfolio opnieuw bezien worden. Dit zal betekenen dat Lentiz onderwijsgroep op basis van analyses en gesprekken met partners sommige opleidingen zal afremmen, intensiveren, vernieuwen en/of (st)opzetten. De reden voor het herzien van de opleidingsportfolio's is vooral in het kader van effectiviteit, innovatie en samenwerking. Denk aan de toevoegen van digitale vaardigheden, ontwikkelingen in vakgebieden rond next economy, e.d. Ook wordt onderzoek verricht waar extra mogelijkheden liggen als AD-trajecten, cross-overs, regionalisering van kwalificatiedossiers, ontwikkeling van keuzedelen, certificeerbare eenheden, hybride leren en het aanbieden van een mogelijk M-jaar.
Ambitie 2020 conform KA	- Voor 50% van de niet in 1A-1D genoemde branches is het opleidingsaanbod geanalyseerd. Vastgesteld wordt of er veranderingen in het opleidingsaanbod doorgevoerd moeten worden én welke opleidingen verdiept, verbreed of anderszins aangepast moeten worden. Dit gebeurt in gesprek met studenten, bedrijven en andere scholen. Hierdoor worden alle opleidingen in nauwe verbinding met het betreffende bedrijfsleven ontwikkeld en aangepast. Hierdoor innoveren we het onderwijs voortdurend en dragen meer bij aan de innovatie binnen de regio cq. het werkgebied en aan de ontwikkelingen in de branches. Er is een specifieke verkenning gedaan voor AD-programma, branche-opleidingen, andere modules op voorspraak van bedrijven en cross-over programma's.

Ambitie 2022 conform KA	- Voor 100% van de niet in 1A-1D genoemde branches is het opleidingsaanbod geanalyseerd. Vastgesteld wordt of er veranderingen in het opleidingsaanbod doorgevoerd moeten worden én welke opleidingen verdiept, verbreed of anderszins aangepast moeten worden. Dit gebeurt in gesprek met studenten, bedrijven en andere scholen. Hierdoor worden alle opleidingen in nauwe verbinding met het betreffende bedrijfsleven ontwikkeld en aangepast. Hierdoor innoveren we het onderwijs voortdurend en dragen meer bij aan de innovatie binnen de regio cq. het werkgebied en aan de ontwikkelingen in de branches. - De uitkomsten van de specifieke verkenning en de keuzes die we hierin vanaf 2020 maken rond AD-programma's, branche-opleidingen, andere modules op voorspraak van bedrijven en cross-over programma's zijn geïmplementeerd.
Stand van zaken 2019	- MBO LIFE College: de opleiding Urban Green is opnieuw vormgegeven. De opleiding Voeding & Kwaliteit is toegevoegd aan het opleidingspalet voor de voedingsindustrie op verzoek van en in nauwe samenwerking met de bedrijven. - MBO Maasland: de cross-over outdoor activiteiten is versterkt. - MBO Middelharnis: verkenning om de opleiding Teelt uit te bereiden met Zeewierteelt loopt evenals de verkenning van het opleidingsaanbod vanuit het regio-onderzoek. - MBO Oostland: mogelijk aanbod bbl-assistent plant en groene leefomgeving onderzoeken, geïnitieerd door vragen van regionale bedrijven. Onderzoeken profiel Milieuonderzoeker. - MBO Barendrecht: vanuit gesprekken met bedrijven is het aanbod geanalyseerd en is de opleiding Agrologistiek opnieuw gepositioneerd.
Verklaring afwijking	Geen afwijking.

1G	In 2022 hebben alle studenten van de Lentiz onderwijsgroep structureel een internationale ervaring in hun opleiding, waarbij minimaal 30% van de studenten een internationale stage loopt (landelijk ongeveer 6%).
Nulsituatie conform KA	- Verschillende locaties van de Lentiz onderwijsgroep hebben een sterke internationalisering verankerd in het curriculum. Andere locaties hebben wel de ambities maar nog niet zoveel ervaring. Door gebruik te maken van 'best practises' en delen van kennis zal er regie gevoerd worden op internationalisering zodat elke student binnen de Lentiz onderwijsgroep één internationale ervaring heeft. Studenten de kans geven zich internationaal te oriënteren vanuit de wetenschap dat zij wonen in een regio die vooral internationaal werkt. De ambitie is dat iedere niveau 4-student de kans krijgt minimaal één keer een internationale stage uit te voeren en alle niveau 2 en 3 een internationale ervaring op te laten doen middels uitwisseling en/of internationalisering op te nemen in het onderwijscurriculum. - Tevens is de ambitie dat drie (internationaal relevante) opleidingen van de Lentiz onderwijsgroep tweetalig beroepsonderwijs aanbieden.
Ambitie 2020 conform KA	In 2022 heeft 60% van de studenten van de Lentiz onderwijsgroep structureel een internationale ervaring in zijn/haar opleiding, waarbij minimaal 20% van de studenten een internationale stage loopt (landelijk ongeveer 6%).
Ambitie 2022 conform KA	In 2022 hebben alle studenten van de Lentiz onderwijsgroep structureel een internationale ervaring in hun opleiding, waarbij minimaal 30% van de studenten een internationale stage loopt (landelijk ongeveer 6%).

Stand van zaken 2019	- In 2019 heeft ongeveer 60% van de studenten van de Lentiz onderwijsgroep structureel een internationale ervaring in zijn/haar opleiding, 20,1% van de studenten heeft een internationale stage gelopen (landelijk ongeveer 6%). - Lentiz MBO Maasland en Lentiz MBO Westland behalen de doelen bovengemiddeld op zowel internationale ervaring als stage. De andere locaties hebben de nodige acties ingezet wat heeft geleid tot een toename van studenten die een internationale ervaring hebben en op een internationale stage gaan. We zien hier grote stappen op het gebied van internationalisering: eerste internationale projecten of eerste internationale stages.
Verklaring afwijking	Geen afwijking.

1H	Gedurende de projectperiode van de kwaliteitsagenda werkt de Lentiz onderwijsgroep aan het waarborgen van de kwaliteit van de curricula en leerinhouden door binnen Lentiz, per opleiding (Crebo) samen te werken aan het vullen van de ELO met modulaire curricula en content (leerinhouden), inclusief (BPV-)opdrachten, formatieve toetsing, projecten (hybride leren) en verdiepings- en verbredingslesstof/-opdrachten. In 2021 wordt de inhoud geëvalueerd zodat eind 2021 alle curricula en leerinhouden gewaarborgd zijn in de ELO en up-to-date zijn aan de actuele situatie, zodat er continu maatwerk geleverd kan worden.
Nulsituatie conform KA	De Lentiz onderwijsgroep biedt op verschillende locaties dezelfde opleidingen aan. Dit effect is recent vergroot doordat er verschillende regio's en mbo-scholen toegetreden zijn tot de onderwijsgroep. Door de integratie van de voorheen Edudelta-scholen is extra aandacht nodig voor de gezamenlijk aanpak van de opleidingen. Deze opleidingen zijn gebaseerd op hetzelfde dossier, maar worden zo veel mogelijk aangepast aan de regionale wensen en behoeften. De teams realiseren zich dat samenwerking een vereiste is om de kwaliteit van onze opleidingen op orde te houden en voor innovatie en intensivering van de opleiding. De bestaande samenwerkingen op het gebied van ontwikkeling worden als succesvol ervaren en zullen de komende jaren versterkt worden. Daarbij wordt voor een aanpak gekozen die ook het leren van de docenten bevordert. In locatie-overstijgende werkgroepen per Crebo (veelal) gaan zij met hulp van het bedrijfsleven de ELO vullen met curricula en content, inclusief (BPV-)opdrachten, formatieve toetsing, projecten (hybride leren) en verdiepings- en verbredingslesstof/-opdrachten. Maar ook regionale (project)kansen vinden hun plek in het onderwijsconcept. Hierbij kan natuurlijk ook materiaal vanuit de CIV's of andere leveranciers worden ingezet.
Ambitie 2020 conform KA	- Voor studenten is een gestructureerde, eenduidige ELO in de basis ingericht en gevuld. Hierdoor zijn, na integratie van de nieuwe scholen in 2020, alle opleidingsplannen en actuele bijbehorende content op verschillende plekken op eenzelfde manier beschikbaar voor de studenten. - Goed inzicht voor zowel docenten als studenten over leerroutes en studievoortgang. Hiermee stimuleren we studenten tot een zo hoog mogelijke uitstroom. - We kunnen gemakkelijker maatwerk bieden en bevorderen daarmee gelijke kansen voor alle studenten. - Studenten scoren in de JOB-monitor op dit punt minimaal een 3,5 uit 5.

Ambitie 2022 conform KA	- Voor studenten is een gestructureerde, eenduidige ELO in de basis ingericht en gevuld. Hierdoor zijn, na integratie van de nieuwe scholen in 2020, alle opleidingsplannen en actuele bijbehorende content op verschillende plekken op eenzelfde manier beschikbaar voor de studenten. - Goed inzicht voor zowel docenten als studenten over leerroutes en studievoortgang. Hiermee stimuleren we studenten tot een zo hoog mogelijke uitstroom. - We kunnen gemakkelijker maatwerk bieden en bevorderen daarmee gelijke kansen voor alle studenten. - Studenten scoren in de JOB-monitor op dit punt minimaal een 3,5 uit 5.
Stand van zaken 2019	De stuurgroep ELO heeft een keuze gemaakt voor een ELO. Hierna zijn er op opleidingsniveau bovenschoolse werkgroepen opgericht. De werkgroepen bestaan uit een teamleider en docenten van het betreffende vak. Docenten zijn voor 160 uur per jaar gefaciliteerd om mee te werken aan het ontwikkelen van het nieuwe (grof en fijn) curriculum plus de bijbehorende content en het vullen van de ELO. Het project verloopt volgens planning en heeft veel toegevoegde waarde voor de kwaliteit en kwantiteit van de lesinhoud. Er wordt met veel trots gezamenlijk gewerkt aan curriculum, content en in toenemende mate aan toetsen en opdrachten. Voor meer informatie zie bijlage Projectplan ELO.
Verklaring afwijking	De vraag is nog of de gekozen ELO door de leverancier daadwerkelijk op tijd wordt gerealiseerd. Dit kan effect hebben op de doorloop van dit project.

Speerpunt 2: Gelijke kansen en doorstroom

Ambitie: Lentiz onderwijsgroep creëert soepele overgangen binnen krachtig beroepsonderwijs zodat studenten voldoende kansen krijgen om succesvol in het mbo in te stromen of door te stromen naar een vervolgonderwijs of baan die past bij hun ambities en talenten.

2A	In 2022 is 'loopbaan' verankerd in het curriculum van alle opleidingen.
Nulsituatie conform KA	Binnen de Lentiz onderwijsgroep wordt 'loopbaan' aangeboden om de studenten te begeleiden de juiste keuzes te maken voor een vervolgonderwijs of werk. Echter, traditionele arbeidsmarktprognoses zijn steeds minder voorspellend en studenten hebben vaak brede interesses. Overbrengen van kennis blijft van belang binnen het onderwijs, maar net zo belangrijk is het aanleren van vaardigheden om een juiste keuze te maken voor vervolgonderwijs, een leven lang te leren, flexibel en wendbaar te zijn en te manoeuvreren in een onzekere arbeidsmarkt. De studenten moeten ruimte krijgen voor persoonlijke ontwikkeling door middel van Bildung. Met de focus op duurzaam en innovatief onderwijs door middel van flexibilisering en versterkte focus op Bildung zal de aantrekkingskracht van het groene onderwijs versterkt worden. Inzet op Bildung zal onder meer een verstevigde plek krijgen binnen de loopbaanlessen.
Ambitie 2020	Actieplan Loopbaan en burgerschap is gereed voor uitvoering toegespitst op de regio en de opleiding.

conform KA	
Ambitie 2022 conform KA	- Loopbaan en burgerschap is onderdeel van het curriculum van alle studenten. Studenten worden structureel begeleid in hun studieloopbaan zodat ze bij hen passende keuzes kunnen maken voor een vervolgopleiding of werk(ervaring). - De studenten van de Lentiz onderwijsgroep scoren in 2022 in de JOB een 4 uit 5 op studieloopbaanbegeleiding ten opzichte van een 3,4 in 2018.
Stand van zaken 2019	De inrichting van Loopbaan en burgerschap is afhankelijk van de vorderingen en samenwerking in de ELO, welke volgens plan verlopen. Inrichting, de wijze van het kunnen volgen en instrueren van studenten zijn richtinggevend voor de inrichting van loopbaanbegeleiding. De werkgroep Loopbaan zal in 2020 gestart worden.
Verklaring afwijking	Geen afwijking.

2B	De doorstroom vmbo-groen naar mbo-groen is een belangrijk thema. De doorstroom wordt het komend jaar versterkt van 25% naar 30% in 2020, en naar 33% in 2022.
Nulsituatie conform KA	Uit de analyse blijkt dat de instroom van vmbo-studenten toeneemt als er acties zijn waarin vmbo-groen en mbo-groen actief een programma met elkaar opzetten om de doorstroom te bevorderen. Hierdoor wordt de latente belangstelling van vmbo-leerlingen voor groene beroepen geactiveerd en neemt de doorstroom toe. Dit is van belang voor een flink aantal branches binnen onze regio's waar structureel een grote arbeidsmarktvraag is (o.a. alle Greenport-opleidingen, food, hovenier/loon, hippisch en milieu). Met extra inzet op de doorstroom vmbo-mbo in de groene sectoren kan de instroom sterk verbeterd worden. Door gastlessen, meeloopdagen, oriëntatie stages, e.d. kan er extra inzet gepleegd worden. Hierbij sluiten we aan bij en versterken we bestaande initiatieven, en starten we ook nieuwe arrangementen.
Ambitie 2020 conform KA	In 2020 stroomt gemiddeld 30% van de studenten van vmbo-groen naar mbo-groen.
Ambitie 2022 conform KA	In 2022 stroomt gemiddeld 33% van de studenten van vmbo-groen naar mbo-groen.
Stand van zaken 2019	Er worden veel acties ingezet om de doorstroom in de groene beroepskolom te bevorderen. Zie bijlage Doorstroomactiviteiten vmbo-mbo. In 2019 is een kleine 20% van de vmbo-studenten ingestroomd in de groene opleidingen van de Lentiz onderwijsgroep. Dit vergt de komende jaren extra aandacht.

Verklaring afwijking	Het realiseren van een hogere doorstroom heeft een lange adem. Activiteiten die in de onderbouw worden ingezet, hebben nog geen effect op de doorstroom vmbo-mbo.
2C	De doorstroom van mbo 4 naar hbo wordt versterkt (niveau 5 of 6). Per opleiding ligt de gemiddelde doorstroom op het landelijke gemiddelde.
Nulsituatie conform KA	Lentiz-studenten die doorstromen naar het hbo hebben een hoge mate van eerstejaarssucces in het eerste jaar. Om de doorstroom naar het hbo te versterken, is ervoor gekozen om de keuzedelen Doorstroom hbo aan te bieden. Dit is echter niet genoeg. Via de LOB-lessen zal er meer aandacht komen voor de doorstroom. Per locatie wordt inzichtelijk gemaakt welke behoeften er bestaan ten aanzien van het onderwijsprogramma om de doorstroom te verbeteren. Dit leidt tot actieplannen in 2019 die uitgevoerd worden in de jaren daarna. In 2022 zijn alle studenten die de opleidingen hebben verlaten in beeld. Er is een sterk alumni-beleid.
Ambitie 2020 conform KA	- Het doorstroom- en alumni-beleid is Lentiz-breed ontwikkeld zodat we de doorstroom van mbo 4-studenten naar het hbo verder versterken en de kans van slagen van deze studenten vergroten. - In 2020 hebben alle mbo 4-opleidingen nauwe contacten met hbo-instellingen.
Ambitie 2022 conform KA	In 2022 is de doorstroom van mbo 4 binnen Lentiz naar het hbo minimaal op het landelijk gemiddelde.
Stand van zaken 2019	Er is een basis plan van aanpak voor alumni-beleid om goed zicht te krijgen op de doorstroom. Daarnaast wordt doorstroom naar het hbo opgepakt in de werkgroep Loopbaan, die in 2020 zal starten.
Verklaring afwijking	De werkgroep Loopbaan start in 2020, waardoor er ook dan een actieplan wordt opgezet.
2D	De doorstroom binnen Lentiz onderwijsgroep wordt versterkt van niveau 1, 2 en 3 naar bovenliggende niveaus om de studenten te stimuleren eruit te halen wat erin zit. In 2020 behaalt gemiddeld 50% van de studenten een diploma dat hoger is dan verwacht mag worden op basis van de vooropleiding. Dit resultaat houden we daarna vast.
Nulsituatie conform KA	- De afgelopen drie jaar heeft Lentiz onderwijsgroep de prestatie voor studiewaarde ontvangen. Dit betekent dat Lentiz onderwijsgroep erin slaagt studenten hoger te diplomeren dan verwacht op basis van hun vooropleiding. Dit wil Lentiz onderwijsgroep behouden en waar mogelijk verbeteren. Door in te zetten op o.a. mentoraat, maatwerkprogramma's, en dergelijke. - Specifiek aandachtspunt is de doorstroom van niveau 1 en 2 naar een hoger niveau. De komende tijd zal uitgezocht welke maatregelen ingezet kunnen worden om de doorstroom te verbeteren. Een belangrijk aspect om de doorstroom te stimuleren, is een duidelijke samenhang in het Lentiz-onderwijsconcept tussen onderwijsinhoud, aanpak en de begeleidingsstructuur. Dit ondersteunt en faciliteert het werk van docenten en geeft studenten een helder inzicht in voortgang, toekomstkansen en zo hoog mogelijk afstuderen.

Ambitie 2020-2022 conform KA	Voor studenten is er een logische samenhang tussen de onderwijsinhoud van een opleiding, de aanpak en de bijbehorende begeleidingsstructuur. Dit ondersteunt en faciliteert het werk van docenten en geeft studenten een helder inzicht in voortgang, toekomstkansen en zo hoog mogelijk afstuderen. In 2020 behaalt tussen de 30 en 50% van de studenten een diploma dat hoger is dan verwacht mag worden op basis van hun vooropleiding. Dit resultaat houden we daarna vast.
Stand van zaken 2019	We hebben onderzocht of het mogelijk is om op basis van huidige gegevens, te kunnen analyseren hoeveel studenten momenteel op een hoger niveau dan verwacht hun diploma behalen. Dit blijkt met de huidig beschikbare data niet mogelijk. We ontwikkelen hiervoor een methode om een gedegen uitspraak over de opstroom te kunnen doen.
Verklaring afwijking	Geen afwijking.

2E	Vanaf 2020 nemen alle relevante opleidingen deel aan de Skills Heroes en is het een vast onderdeel van het curriculum.
Nulsituatie conform KA	Er zijn vakwedstrijden voor verschillende niveaus en leerjaren. Studenten krijgen de kans om hun talenten te laten zien in diverse vakrichtingen. De wedstrijden vinden plaats op diverse mbo-instellingen in het land, met door WorldSkills Netherlands ontwikkelde wedstrijdopdrachten. De winnaars van de kwalificatiewedstrijden gaan door naar de nationale finale, waar bepaald wordt wie zich nationaal kampioen mag noemen in zijn/haar vakgebied. Deelname aan deze wedstrijden bevordert de persoonlijke en beroepsmatige ontwikkeling van de student. Veel van de Lentiz-opleidingen participeren in de daarvoor relevante skills-wedstrijden. Voor de opleidingen zal de komende jaren ingezet worden op het verankeren en faciliteren van de skills-wedstrijden in de curricula van de opleidingen.
Ambitie 2020 conform KA	Vanaf 2020 kunnen studenten deelnemen aan een skills-wedstrijd als onderdeel van het curriculum voor alle opleidingen waarvoor relevante skills-wedstrijden beschikbaar zijn.
Ambitie 2022 conform KA	We evalueren de effectiviteit voor studenten van de verschillende skills-wedstrijden gekoppeld aan het curriculum in 2021, en maken dan definitieve keuzes welke skills-wedstrijden we structureel in het curriculum verankeren vanaf 2022, en verder.
Stand van zaken 2019	- We nemen deel aan de skills-wedstrijden Hovenier, Bloem, Ondernemer retail en Internationaal ondernemer. - Er is een inventarisatie gemaakt van alle relevante skills-wedstrijden. Ook wordt onderzocht of er nieuwe opleidingen door onze mbo's geïnitieerd kunnen worden. Voor een aantal opleidingen is er geen skills-wedstrijd beschikbaar.

Verklaring afwijking	Geen afwijking.
----------------------	-----------------

Speerpunt 3: Kwetsbare jongeren

Ambitie: Lentiz onderwijsgroep ondersteunt jongeren door uitstekend onderwijs en persoonlijke begeleiding met als doel uitval te voorkomen, door te stromen naar een hoger niveau of een goede start te maken op de arbeidsmarkt. Hierbij hebben we specifiek aandacht voor jongeren in een kwetsbare positie.

3A	In 2022 is er een integrale begeleidingsstructuur voor alle opleidingen binnen de Lentiz onderwijsgroep. Het mentoraat krijgt daarbij specifiek aandacht en alle mentoren hebben in 2020 het Lentiz-mentoraatprogramma gevolgd.
Nulsituatie conform KA	- In de kwaliteitsagenda is te lezen dat de Lentiz onderwijsgroep gemiddeld scoort op onderwijs en begeleiding. Ook is aangegeven dat er verschil zit tussen de locaties en opleidingen. Om te zorgen dat onze kwaliteit van de begeleiding als onderdeel van het gehele onderwijsproces sterk is, en deze niet persoons- of opleidingafhankelijk is, is het van belang een gezamenlijke basis in de begeleidingsstructuur binnen de Lentiz onderwijsgroep te ontwikkelen. We verenigen hiermee de expertise binnen de organisatie en waarborgen de kwaliteit van de uitvoering per school. - Hiervoor zetten we de eerste jaren een overstijgende werkgroep op waarin alle mbo-scholen zijn vertegenwoordigd. Specifiek aandachtspunt is de ontwikkeling van het Lentiz-mentoraatsprogramma. Een mentor vervult een belangrijke rol binnen het onderwijs. Hij of zij is een onderwijskracht die 'de studenten begeleidt bij zaken die niet direct met het vakonderwijs te maken hebben, maar meer algemeen met de studie of school', aldus Van Dale. De mentor is de spil in het begeleidingsproces van studenten. Voor ouders en collega's is de mentor of loopbaanbegeleider het eerste aanspreekpunt. Binnen de Lentiz onderwijsgroep is het niet duidelijk wat precies van de mentor wordt verwacht in het kader van het nieuwe SMP en het VSV. In de komende jaren zal ingezet worden op professionalisering van de mentor.
Ambitie 2020 conform KA	Het mentoraat krijgt specifiek aandacht en alle mentoren hebben in 2020 een Lentiz-mentoraatprogramma gevolgd.
Ambitie 2022 conform KA	- In 2022 is er een integrale begeleidingsstructuur voor alle opleidingen (die op maat van de doelgroep vanuit een school wordt uitgevoerd) en studenten binnen de Lentiz onderwijsgroep. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen basisbegeleiding en specifieke zorg voor jongeren in een kwetsbare positie. - De studenten van de Lentiz onderwijsgroep scoren in 2022 een 3,7 uit 5 voor de JOB op studiebegeleiding, ten opzichte van een 3,4 in 2018.
Stand van zaken 2019	De begeleidingsstructuur wordt gekoppeld aan de ontwikkelingen in de ELO, omdat vanuit de ELO wordt gekozen voor een mogelijke manier van leerlingvolgsysteem. Het opzetten van het mentoraat is daarmee volgordelijk aan de ontwikkelingen in de ELO. De contouren van de begeleidingsstructuur in de ELO zijn reeds aanwezig. In het najaar van 2020 wordt de werkgroep Mentoraat ingericht.

Verklaring afwijking	Geen afwijking.
3B	In 2022 biedt de Lentiz onderwijsgroep een brede voorziening voor studenten met gestapelde problematiek. De aanpak van New LIFE wordt versterkt.
Nulsituatie conform KA	Lentiz onderwijsgroep maakt deel van de RMC-regio Rijnmond. Vanuit de plusvoorziening biedt de locatie LIFE College een regionaal vangnet aan voor jongeren in een kwetsbare positie, New LIFE, en geldt als good practice. Het traject New LIFE biedt door een helder onderwijsconcept en een sterk ondersteuningsaanbod onderwijs aan jongeren met gestapelde problematiek. Dit doet LIFE College niet alleen, maar samen met de gemeente, bedrijven en zorginstanties. Zoals aangegeven in de analyse van de kwaliteitsagenda is er een knelpunt betreffende toeleiding naar de arbeidsmarkt. Verdere ontwikkeling en hulp vanuit gemeente en bedrijven zal hierbij nodig zijn. Ook zal er onderzocht worden wat de mogelijkheden zijn om een brede mbo 2-opleiding neer te zetten die past bij zowel de wensen van de jongeren als bij de arbeidsmarktvraag in de regio. De versterking van de regionale voorziening New LIFE heeft als voorwaarde dat het alleen uitgevoerd kan worden bij continuering van de plusmiddelen na 2020.
Ambitie 2020 conform KA	- Het plan van aanpak is gereed. Hierin staan te ondernemen acties rondom verbreden van New LIFE, certificeerbare eenheden, mogelijkheden voor een brede niveau 2-opleiding en het verduurzamen van methodiek New LIFE naar regulier. De basis is een helder onderwijsconcept en een sterk ondersteuningsaanbod van onderwijs aan jongeren met gestapelde problematiek. De jongeren krijgen de kans om binnen een verkort traject een startkwalificatie te behalen. In 2020 wordt gestart op basis van het plan van aanpak. - In 2020 is het '8 tot 8-concept' (door)ontwikkeld en nemen de mbo-studenten van LIFE College deel aan de activiteiten. - In 2020 biedt het LIFE College in samenwerking met de gemeente NT2 aan aan studenten die instromen vanuit inburgeringsprogramma's. - In 2020 begeleidt LIFE@work studenten in kwetsbare posities bij de BPV.
Ambitie 2022 conform KA	- In 2022 biedt Lentiz onderwijsgroep een brede voorziening in Schiedam voor studenten met gestapelde problematiek. - We hebben ongeveer 100 instroomplekken per jaar voor de New LIFE-doelgroep.
Stand van zaken 2019	De plusvoorziening van New LIFE wordt gecontinueerd. Dit is regionaal afgesproken en verankerd. Hierdoor kan het plan in 2020 worden uitgewerkt en gerealiseerd. Hierbij wordt de ambitie zoals benoemd meegenomen. De eerste brainstorm voor dit plan van aanpak is reeds geweest. Ook zijn er verkenningen van verbreding van het onderwijs en verduurzaming van het concept naar regulier onderwijs geweest. Het doel is om in augustus 2020 dit plan uit te gaan voeren.
Verklaring afwijking	Geen afwijking.
3C	In 2020 scoort de Lentiz onderwijsgroep op het gemiddelde van de landelijke VSV-normen. In 2022 scoort de Lentiz onderwijsgroep onder de gestelde landelijke VSV-normen.

Nulsituatie conform KA	In de analyse is beschreven dat de VSV-gemiddelden van de Lentiz onderwijsgroep de afgelopen jaren licht gestegen zijn. De belangrijkste oorzaak voor de stijging is de toename van de VSV in New LIFE en de toename van VSV in niveau 4. De komende tijd zal sterk ingezet worden op zowel curatieve als preventieve maatregelen, die uiteraard altijd een link hebben met onderwijs en begeleiding. Ook zal de inzet van maatschappelijk werk worden uitgezet naar hogere niveaus.
Ambitie 2020 conform KA	- Er is een actueel plan van aanpak VSV gerealiseerd. - In 2020 is het VSV-gemiddelde in lijn met de landelijke normen/gemiddelden voor alle niveaus.
Ambitie 2022 conform KA	In 2022 is het VSV-gemiddelde onder de landelijke normen/gemiddelden.
Stand van zaken 2019	De VSV is in 2019 met 0,9% gedaald ten opzichte van de VSV-cijfers in 2018: van 4,9% naar 4,0%. Deze daling laat zien dat de ingezette acties effect hebben gehad. Wel zien wij, gelijk aan de landelijke trend, een stijging van het VSV op niveau 3 en niveau 4. We scoren onder het landelijk gemiddelde, behalve op niveau 1. Dit is verklaarbaar doordat we een groot deel van niveau 1 in de plusvoorziening hebben als regionale voorziening. Het inrichten van een voorziening voor jongeren met gestapelde problematiek heeft tot effect dat het VSV-percentages toeneemt. Wij monitoren zelf goed waar de uitgevallen jongeren terecht komen. Wanneer zij bijvoorbeeld worden geplaatst in een geschikte zorginstantie is dit op individueel niveau een geslaagde ontwikkeling, maar voor VSV een slechte ontwikkeling. We sturen het komende jaar nog meer op het goed uitplaatsen van studenten en brengen in kaart welke VSV'ers wel een goede vervolgplek hebben gevonden.
Verklaring afwijking	De VSV op niveau 1 is te hoog. Dit komt doordat een groot deel van onze niveau 1-studenten in een regionale plusvoorziening zitten, waarbij gestapelde problematiek het onderwijsproces compliceren.

Speerpunt 4: Kwaliteitszorg

Ambitie: Lentiz onderwijsgroep handelt op basis van eigen, heldere visie en kwaliteitseisen, met ruimte voor ontwikkeling en bijsturing. We borgen kwaliteit van onderwijs, actuele leerinhouden, BPV en examens door in- en extern intensief samen te werken bij de ontwikkeling hiervan en dit regionaal krachtig uit te voeren. Hierbij wordt specifiek aandacht aan besteed om de integratie van drie voorheen Edudelta-scholen met drie Lentiz mbo-scholen te realiseren. Hierdoor is extra aandacht en inzet van middelen van belang.

4A	Versterken uitvoering kwaliteitszorgsysteem mede door de integratie van drie voorheen Edudelta-scholen binnen Lentiz-mbo.
Nulsituatie conform KA	Alle teams binnen Lentiz voeren structureel de quickscan en zelfevaluaties uit op teamniveau en passen daarmee structureel de PDCA-cyclus toe op alle opleidingen. Hierdoor worden continu verbeteringen in de mbo-opleidingen aangebracht. Een belangrijke doelstelling is innovaties en ontwikkelingen vanuit het bedrijfsleven continu op te nemen in onze opleidingen en bijbehorende toetsinstrumenten. Hierbij is aandacht voor examinering in de brede zin alsook specifiek

	voor de keuzedeel-examens. Doordat we in de periode van de kwaliteitsagenda te maken krijgen met de integratie van drie scholen van voorheen Edudelta met drie oorspronkelijke mbo-scholen van Lentiz is het van belang deze integratie vanuit het perspectief van kwaliteitszorg extra aandacht te geven. Hierbij werken we aan een gezamenlijke kwaliteitszorgmethodiek om de goede elementen van beide kanten te verenigen, met als doel de kwaliteit van onderwijs en examens te waarborgen. Daarbij kiezen we de insteek tussen 2018 en 2022 steeds meer op opleidingsteamniveau vorm te geven en in te richten. Dicht bij het onderwijsproces maar vanuit centrale afstemming en sturing zodat er één nieuw systeem over alle scholen heen ontstaat.
Ambitie 2020 conform KA	- De integratie van de voorheen Edudelta-scholen met Lentiz-mbo op gebied van kwaliteitszorg, is in de basis ingevoerd met oog voor onderwijs, begeleiding en examens. Iedere school heeft een gefundeerd oordeel over de kwaliteit van de opleidingen. De PDCA-cyclus wordt zichtbaar toegepast. - Er is een eenduidig en duidelijk kwaliteitsinstrumentarium in de vorm van quickscans, zelfevaluatie, interne en externe audits o.a. vanuit het kwaliteitsnetwerk mbo.
Ambitie 2022 conform KA	In 2022 hebben de Lentiz-mbo-opleidingen (nog steeds) een voldoende beoordeling.
Stand van zaken 2019	Alle scholen werken volgens de PDCA-cyclus, waarbij planvorming, checks en tevredenheidsmetingen worden uitgevoerd. De kwaliteitszorg is eenduidig georganiseerd en alle locaties hebben een quickscan ingevuld, waarbij zij diverse metingen als input gebruiken en een teamplan opstellen en evalueren. De teams hebben aangegeven het teamplan uitgebreid te vinden. We kijken naar mogelijke aanpassingen van het teamplan.
Afwijkingen	Geen afwijkingen

4B	Professionalisering en deskundigheidsbevordering.
Nulsituatie conform KA	Professionalisering en deskundigheidsbevordering vindt binnen Lentiz onderwijsgroep op diverse manieren plaats. Allereerst hanteert Lentiz onderwijsgroep een brede definitie van deskundigheidsbevordering. Volgens Lentiz onderwijsgroep beperkt deskundigheidsbevordering zich niet tot het volgen van een training, opleiding of cursus. Deskundigheidsbevordering vindt plaats daar waar er direct een link is met de gestelde ambities. De bovenschoolse werkgroepen, deelname aan een beroepenveldencommissie en/of vakoverleggen vallen, wat Lentiz onderwijsgroep betreft, ook onder deskundigheidsbevordering. Uiteraard zijn er specifieke trajecten die medewerkers kunnen volgen om de deskundigheid te bevorderen. Binnen Lentiz onderwijsgroep was het gebruikelijk om per locatie een professionaliseringsagenda op te stellen. In 2019 zal, mede door de komst van de nieuwe locaties, op basis van de gestelde ambities uit deze kwaliteitsagenda een gezamenlijke professionaliseringsagenda opgesteld worden. Hierin worden alle activiteiten, in de breedste zin van deskundigheidsbevordering, opgenomen. Een belangrijk aandachtspunt hierbij zijn de deskundigheid en werving van jonge docenten voor met name de beroepsgerichte vakken. Door de aantrekkende economie is het in sommige vakgebieden (bijv. Teelt) lastig om docenten te werven en behouden.

Ambitie 2020 conform KA	- De professionaliseringsagenda is gekoppeld aan de ambities en doelstellingen binnen deze kwaliteitsagenda. - Per mbo-school is er een professionaliseringsplan dat een duidelijke link heeft met de ambities uit het kwaliteitsplan en het meerjarenschoolplan.
Ambitie 2022 conform KA	Er heeft aantoonbaar deskundigheidsbevordering plaatsgevonden conform de professionaliseringsagenda/het professionaliseringplan van de school.
Stand van zaken 2019	- Er vindt gezamenlijke professionalisering plaats bij het project ELO. - In het kader van hybride leren/aansluiting bij de arbeidsmarkt worden meer docenten ingezet voor activiteiten met bedrijven (gastlessen, stagebezoeken, excursies, ontwikkelen curriculum), om een beter beeld te krijgen van de ontwikkelingen in de bedrijven. - Gezamenlijke scholing examencommissies nieuwe stijl, inclusief training examencommissies, assessorentraining, training vaststellingsadviescommissie. - Gezamenlijke scholing van alle docenten in het kader van AVG. - Op de scholen is er een professionaliseringsplan, dit heeft nog onderlinge afstemming qua format en inhoud.
Verklaring afwijking	Geen afwijking.

B. Betrokkenheid studenten, docenten en bedrijfsleven

Betrokkenheid studenten

Lentiz onderwijsgroep hecht grote waarde aan de mening en inbreng van betrokken partijen. Nog belangrijker vindt Lentiz onderwijsgroep de herkenbaarheid van de ingezette activiteiten. De studenten worden niet alleen aan de voorkant betrokken bij de inzet van activiteiten maar ook aan de achterkant, dus wat heeft de student ervan gemerkt?

Op verschillende gebieden worden studenten in de verschillende studentenraden gevraagd naar hun mening en inbreng op de genoemde thema's in de kwaliteitsagenda en andere relevante onderwerpen. Zo wordt de student bij de organisatie van o.a. skills, ELO en loopbaan actief betrokken bij de inrichting van de desbetreffende thema's. Uiteraard wordt de tevredenheid van de student over de ingezette trajecten gemeten. Dit wordt extern gedaan middels de JOB-monitor maar ook intern via verschillende tevredenheidsmetingen en gesprekken met studenten in studentenpanels, studentenraden en OR/MR. Exemplarisch voor hoe studenten bij de ontwikkeling van beleid worden betrokken, is de ontwikkeling van het strategisch meerjarenplan (SMP) van Lentiz onderwijsgroep. Niet alleen externen, directies en stafmedewerkers konden input geven voor de thema's in het SMP. Ook met studenten en leerlingen zijn vele gesprekken gevoerd om te achterhalen wat de belangrijke thema's voor hen zijn. Dit doen we bij de ontwikkeling van de thema's op eenzelfde wijze: aanpak en richting worden getoetst bij de studenten. Aan de achterkant vragen wij met grote regelmaat op grote of juist kleine schaal feedback aan studenten. De inrichting van begeleiding en onderwijs staat daarbij centraal. Hier nemen we ook de verschillende thema's van de kwaliteitsagenda mee.

De studenten merken vervolgens het effect van de activiteiten in deze kwaliteitsagenda doordat ze inmiddels les krijgen in het World Horti Center, de Food Innovation Academy en betrokken zijn bij de ontwikkelingen in de hippische branche (o.a. bedrijvenbijeenkomsten, clinics en CHIO), de nieuwbouw in Middelharnis is gestart (eerste paalmoment), enzovoorts.

Betrokkenheid docenten

De Lentiz onderwijsgroep heeft in zijn SMP de drie V's als speerpunten benoemd; vormen, verbinden en verantwoorden. Het resultaat is de herkenbare Lentiz-kwaliteit, waarbij zowel interne als externe partners betrokken worden en verantwoording wordt afgelegd. De kwaliteitsagenda is opgesteld en herkenbaar binnen alle lagen van de organisatie. Dit doet Lentiz onderwijsgroep enerzijds door het gesprek met elkaar aan te gaan binnen de reeds bestaande overlegstructuren en anderzijds door het te beleggen in de PDCA van de kwaliteitscyclus. Alle schooljaarplannen bevatten de thema's uit de kwaliteitsagenda. De schoolplannen worden vervolgens vertaald naar de teamplannen, waarbij duidelijk is welke thema's uit de kwaliteitsagenda komen, waardoor docenten betrokken zijn bij zowel het planmatige aspect van de kwaliteitsagenda als de operationalisering hiervan. Op specifieke ontwikkelingen worden docenten uitgenodigd om mee te denken, te ontwikkelen en te reflecteren. Te denken valt aan de enorme groep docenten die plaats heeft genomen in een werkgroep van de ELO, het kernwaardentraject van Lentiz | MBO Barendrecht, de Equestrium-ontwikkeling, de betrokkenheid bij de ontwikkeling van de FIA, het informeren en betrekken van betreffende docenten over campusontwikkelingen, het koppelen van docenten aan de practoraten, de deelname van docenten in de werkgroep Hoveniers/Groene Hotspot, etc.

Betrokkenheid bedrijfsleven

Bedrijven zijn bij alle branches betrokken bij de ontwikkelingen die we oppakken in onze regio's en die verankerd zijn in de ambities en doelstellingen van de kwaliteitsagenda. In de bijschrijvingen hierboven is de betrokkenheid van bedrijven op de verschillende plekken reeds benoemd.

C. Verantwoording op hoofdlijnen van inzet middelen

In de baten van 2019 is in totaal rond € 1.257.000 met betrekking tot de kwaliteitsagenda verantwoord. De realisatie van de kwaliteitsagenda is in 2019 in lijn met de doelstellingen, zoals beschreven in het kwaliteitsplan.

D. Landelijk ontwikkelingen

AOC's werken al langdurig samen en trekken ook bij de kwaliteitsagenda's al vanaf de opstelling ervan samen op. Ook in de uitvoering wordt samengewerkt. In maart 2019 werd de AOC Raad opgeheven en verenigden de instellingen zich in Connect Groen. Connect Groen is een samenwerkingsverband waar in wisselende samenstellingen gewerkt kan worden aan gedeelde ambities. Op verschillende niveaus is men duidelijk nog als geheel verbonden. Ideeën en materiaal worden gedeeld, niet alleen met elkaar maar steeds vaker in bredere samenwerkingen met andere instellingen. Connect Groen is net als de AOC Raad goed vertegenwoordigd in relevante gremia.

Ook op gebied van de arbeidsmarkt van de toekomst, werken de AOC's, met het groen-hbo, Wageningen UR, het bedrijfsleven en het ministerie van LNV in het Groenpact samen in het Centrum voor Innovatief Vakmanschap Groen (CIV Groen is de voortzetting van de eerdere groene CIV's). De vorming van sectorale praktijkclusters binnen het CIV Groen maakt dat de opgedane kennis en ervaring behouden blijven en dat in de samenwerking tussen de soms kleine opleidingen op gebied van ontwikkeldoelmatigheid verder wordt geïntensiveerd. De partners die zich hebben verenigd in Groenpact (onderwijs, bedrijfsleven en overheid) vinden het belangrijk dat ook kleine opleidingen, die soms opleiden voor een specifiek deel van de arbeidsmarkt, blijven bestaan. De AOC's vinden steeds vaker verbinding met elkaar. Het realiseren van toekomstbestendig groen

onderwijs kent echter meer kleuren dan enkel het fuseren van instellingen. Door een te grote focus op bestuurlijk-juridische oplossingen, bestaat de kans dat de vlakken waar nu al intensief wordt samengewerkt als autonome instellingen niet of onvoldoende gezien worden. Te denken valt aan de samenwerking op het gebied van keuzedelen, BPV, examinering (De Groene Norm), innovatie en kennisuitwisseling (via Groenpact en CIV Groen). Hierbij geldt bovendien dat steeds meer de samenwerking wordt gezocht met ROC's en vakinstellingen, zoals onder andere door het aanvragen en uitvoeren van cross-over kwalificaties. Vanuit dit kader is eind 2019 door de AOC's besloten om de examenleverancier (Groene Norm) aan te laten sluiten bij Examen Services, die ook actief is buiten de groene sector. Juist om de blik van buiten naar binnen verder te versterken. Binnen de regio opereert geen enkel AOC alleen en men is continu in gesprek over de toekomst en toegankelijkheid van het groene onderwijs. De kwaliteitsagenda's zijn aangegrepen om die samenwerkingen te verstevigen of te initiëren.

Van oudsher hebben de AOC's nauwe banden met het bedrijfsleven. Het bedrijfsleven wordt ingezet om samen na te denken over en vorm te geven aan onderwijs dat aansluit bij de vragen uit de arbeidsmarkt, voor zowel initiële als post-initiële trajecten. Het groene onderwijs kent als enige sector al vanaf de invoering van de herziene kwalificatiestructuur (groene) certificaten en heeft een lange traditie in het aanbieden van certificaatgerichte trajecten aan werkenden in de sector (bv. bij gewasbescherming). Door diverse instellingen wordt nu ervaring opgedaan met het mbo-certificaat, op basis van delen van een kwalificatie of keuzedelen. Vrijwel alle AOC's hebben Crebolicenties in de derde leerweg in aanvraag.

Het versterken van de beroepskolom is serieus opgepakt waarbij de AOC's het voordeel hebben doorlopende leerlijnen te kunnen opzetten met hun eigen vmbo. De kamerbrief Op weg naar versterkt beroepsonderwijs in elke regio, van 26 augustus 2019, geeft duidelijke actielijnen weer die voor AOC's de mogelijkheid biedt om samen met het niet-groene onderwijs naar interessante samenwerkingen te zoeken.

De commissie refereert aan de huiver om opleidingen met een laag arbeidsmarktperspectief af te bouwen. Het bedrijfsleven en de AOC's hebben, verenigd in de sectorkamer VGG, wat betreft de niveau 2- en 3-opleidingen Diervverzorging stelling genomen. Het belang van deze opleiding is in de duiding en het advies zoals aangeboden aan het bestuur van SBB nadrukkelijk beschreven als het beschermen van een kwetsbare doelgroep. Door het voortzetten van de opleiding die aansluit bij de persoonlijke interesse van deze studenten, waardoor ze op school blijven en in een passende context een startkwalificatie behalen. Uit het hoge aandeel doorstroom naar een hoger niveau voor zowel niveau 2- als niveau 3-studenten uit deze opleidingen blijkt bovendien dat de opleiding een substantieel positief effect heeft op de ontwikkeling van deze doelgroep. Dit laat onverlet dat we goed moeten kijken naar het arbeidsmarktperspectief van onze opleidingen. Om die reden is in het uiteindelijke advies ook opgenomen dat het kwalificatiedossier versneld in onderhoud genomen dient te worden. Het advies en het traject om te komen tot dit advies kent groot draagvlak onder de AOC's.

De aangekondigde verruiming van het palet aan samenwerkings- en fusiemogelijkheden zal de AOC's zeker ondersteunen bij de verkenningen die nu al plaatsvinden op het gebied van vergaande samenwerkingen met andere AOC's of ROC's in de regio.